This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

UC-NRLF
$B 315 771

TRENNE DRAMER

AF

CALDERON.

I. LIFVET ÄR EN DRÖM.
II. DEN MÄKTIGE BESVÄRJAREN.
III. VÖRDNAD FÖR KORSET.

I SVENSK ÖFVERSÄTTNING

AF

THEODOR HAGBERG.

UPSALA
ESAIAS EDQUIST.

Pris: häftad 3 rdr 50 öre,
elegant inbunden 5 rdr.

IN MEMORIAM
BERNARD MOSES

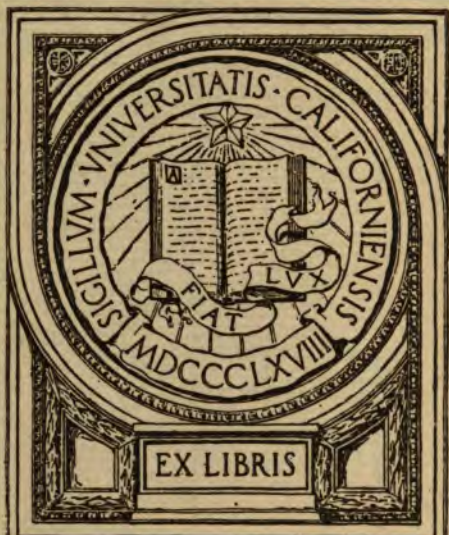

788e
Sh

TRENNE DRAMER

AF

CALDERON.

I. LIFVET ÄR EN DRÖM. II. DEN MÄKTIGE BESVÄRJAREN. III. VÖRDNAD FÖR KORSET.

TRENNE DRAMER

AF

Don Pedro Calderon De La Barca

I SVENSK ÖFVERSÄTTNING

AF

Theodor Hagberg.

UPSALA
ESAIAS EDQUIST.

UNIV. OF
CALIFORNIA

PRESERVATION
COPY ADDED
NF 1971

BERNARD MOSES

UPSALA
Edquist & Berglund 1870.

FÖRETAL.

Öfversättaren, som de sist förflutna åren på sina offentliga föreläsningar sysselsatt sig med tolkningen af Calderon, har icke kunnat vara blind för de stora, i flere afseenden oöfvervinnerliga svårigheter, som möta vid ett försök att på vårt rimfattiga modersmål återgifva den spanska dramatikens konstrika versformer och serskildt Calderon med hans glänsande, stundom något svulstiga stil. Hafvande för afsigt att vid ett annat tillfälle framlägga de grunder, enligt hvilka de sydeuropeiska tungomålens versformer kunna och böra återgifvas på svenska, vill han här blott göra ursäkt för den enda väsentligare frihet, som han i detta hänseende tagit sig. Han har nemligen icke ansett sig böra efterbilda assonansen, så karakteristisk än denna är för det spanska dramat och så många skönheter, som derigenom än i originalet framkallas. Öfversättaren vill i detta sednare afseende blott påpeka det präktiga ställe i "Den mäktige Besvärjaren", hvarest Cyprianus frambesvärjer Justinas vålnad och hvarest dialogen fortlöper genom flera uppträden på det vanliga åttastafviga trocheiska versslaget, men med en assonans på u—o, som mäktigt bidrager att höja den hemska stämningen i situationen. Hvarken der eller eljest, der assonansen användes lika karakteristiskt, har han vågat återgifva den, då, enligt hans tanke, han derigenom skulle hafva nödgats att ej endast göra sin öfversättning alltför

907208

fri, utan äfven uppoffra skönheter i uttrycket, som det varit vida angelägnare att bevara. Dessutom skulle den möda, som öfversättaren då hade gjort sig, sannolikt hafva för mängden af svenska läsare gått förlorad, i det att denna, för svenska öron ovanliga, svagare rimform obemärkt halkat dem förbi. Öfversättaren skall vara nöjd, om icke genom hans åtgörande alltför många af originalets öfriga skönheter gått förlorade.

RÄTTELSER.

Sid. 15	vers 16	står:	harmsefulla	läs: harmuppfyllda
„ 97	„ 16	„	sparfvar	„ siskor
„ 115	„ 17, 18	„	Derför välj hvad här dig torde Vara bäst till ditt försvar.	„ Så den väljer, hvilken borde Ta er båda i försvar.
„ 217	„ 11	„	Hör...	„ Här...
„ 306	rad 13	„	MAS	„ BRAS
„ 314	vers 14	„	ja ock	„ ja! och
„ 322	„ 16	„	Döden	„ Döda'n
„ 361	„ 3	„	sockenstocken.	„ sockenstocken?

UNIV. OF
CALIFORNIA

LIFVET ÄR EN DRÖM.

UNIV. OF CALIFORNIA

PERSONER.

BASILIUS, Konung i Polen.
SIGISMUND, hans son.
ASTOLF, Hertig i Mosqua, Konungens systerson.
ESTRELLA, Konungens systerdotter.
CLOTALDO, en gammal riddare, Sigismunds fångvaktare.
ROSAURA.
CLARIN, Rosauras tjenare.

Hoffolk, soldater, tjenare, musikanter.

FÖRSTA HANDLINGEN.

På den ena sidan af skådeplatsen ett oländigt berg, på den andra ett torn, hvars nedersta våning tjenar till fängelse åt Sigismund. Dörren, som är midt emot åskådaren, står halföppen; det börjar att skymma.

Första Uppträdet.

ROSAURA, CLARIN.

(Rosaura i karlkläder visar sig till häst på höjden af berget.)

ROSAURA.

Bevingad, snabb som hinden,
Hvarthän, o! Hippogrif, i kapp med vinden,
En ljungeld, mörk som natten,
En färglös fågel, fisk förutan vatten,
Af din instinkt förlåten,
Hvarthän i denna irrgång styr du stråten,
Då hit bland nakna stenar,
Med fattad tygel rusande, du skenar?
Till denna bergsrygg buren,
Du stanne här, en Phaeton bland djuren,
Ty utan annan bana
Än den, dit ödets hårda lagar mana,
Dit blind förtviflan drifver,
Jag utför detta berg mig nu begifver,
Som, der bland snår vi stanna,
Mot solen rynkar tusenårig panna.

(Stiger af hästen och går sakta utför berget, åtföljd af Clarin.)

Ack! ej, som vän du handen
En främling räcker, Polen, då på sanden
Hans fötter blodspår föda,
Till möda kommen, då han kom med möda.
Mitt öde väl det känner,
Hvar fann väl någonsin en usling vänner?

CLARIN.

Säg två; det dig ej skämmer
Att lemna mig en andel i din jämmer,
Ty om vi tvenne varit,
Som från vårt fosterland tillsammans farit
Att lyckans ynnest pröfva,
Om två vi fått i nöd och dårskap ströfva
Kring denna vildmarks kanter,
Om två vi rullat utför bergets branter,
Ej är det skäl att fela
I räkningen, då jag fått mödan dela.

ROSAURA.

Jag ville icke ha dig
Med i min klagan, för att ej beta' dig
Din rätt att sjelf i tårar
En tröst dig söka för det qval, dig sårar.
Det var en vis, som sade,
Att sjelfva jämmern sådan vällust hade,
Att blott för att få klaga
Man borde ständigt efter motgång jaga.

CLARIN.

Den sådan lära drifvit,
Det gjort i ruset. Om man honom gifvit
En örfil dock, att agan
Fått honom bli ett lämpligt skäl till klagan!

Men säg, till fots, allena,
Hvad göra vi på denna timme, sena,
I denna vildmarks schakter,
Då solen sig beger till andra trakter?

ROSAURA.

Hvem har väl sett så sällsamt öde hända!
Dock! om min syn ej låter sig förblända
Af fantasin, som gäckas
I ljusskygg qväll, när solens strålar släckas,
Jag der mig skåda tycker
En byggnad.

CLARIN.

Om ej glädje mig förrycker,
Tycks synen grund ej sakna.

ROSAURA.

Ett fäste sticker fram bland klippor, nakna,
Så lågt, att knappt det vågar
Mot himlen skåda upp, der solen tågar.
Så rå den hand, så liten
Den konst sig ter, som format der graniten,
Att man vid fotabjellet
Af det mot solen resta jättefjellet
Blott tror ett block sig skåda,
Som rullat ned från fjellets topp af våda.

CLARIN.

Men låt oss då oss närma,
Ty hvartill tjenar det att sig beskärma,
Då det oss mer skall båta,
Om folket der vill ädelmodigt låta
Oss slippa in.

ROSAURA.

Se! porten
(Dock passar afgrundssvalg långt bättre orten)
Står öppen, der till möte
Den natt oss går, som fostrats i dess sköte.

(Man hör slammer af kedjor.)

CLARIN.

O! himmel. Hör! Jag ryser!

ROSAURA.

En stod af eld och is, jag brinner, fryser.

CLARIN.

På bojor här de bära.
Det är ett fängelse, det vill jag svära;
Min fruktan nog det säger.

Andra Uppträdet.

SIGISMUND i tornet. — ROSAURA, CLARIN.

SIGISMUND (i tornet).

Ve! arme mig på detta qvalets läger!

ROSAURA.

Hvad ömklig röst mig hinner!
Förnyadt hjerteqval mig öfvervinner.

CLARIN.

Och mig förnyad fasa.

ROSAURA.

Clarin!

CLARIN.

Här är jag!

ROSAURA.

Från de troll, här rasa,
Kom, låt oss skyndsamt fly.

CLARIN.

Men när det gäller,
Jag tror, jag har ej mod till detta heller.

ROSAURA.

Är ej det svaga skimmer,
Som bleknad stjerna likt jag der förnimmer,
Ett litet ljus, som flämtar,
Som matta andetag af strålar hemtar
Och gör med tveksam låga
Än dystrare en dyster bostads plåga?
Helt visst! ty vid dess matta
Belysning jag på afstånd dock kan fatta
Ett fängelse, som sluter
I dyster graf en död, som lifvet njuter.
Att mig än mer förskräcka,
En man, som lik ett vilddjur hudar täcka,
I fjettrar der ses bida
Med blott ett ljus till sällskap vid sin sida.
Då här att stanna nöden
Oss tvingar, låt oss lyssna till hans öden;
Låt höra, hvad han säger.

(Dörrarna till fängelsetornet slås upp, och man varseblir Sigismund i fjettrar, betäckt med en vilddjurshud. Ett ljus brinner i tornet.)

SIGISMUND.

Ve! arme mig på detta qvalets läger!
Himmel! lös mig denna fråga:
Då du skänkt mig sådan lott,
Säg mot dig hvad var mitt brott?

Sannt det är: att födas våga,
Dermed är tillräckligt sagdt,
Hvi jag straffas af din makt,
Ty, hur ödet än må spela,
Ej kan menskan värre fela,
Än att bli till verlden bragt.
Men jag önskar här få veta,
Oafsedt mitt stora brott,
Att en gång ha lifvet fått,
Hvad det större fel må heta,
Som har kunnat så dig reta
Att mig straffa, dubbelt vred.
Föddes ej de andra med?
Och om ock de andra föddes,
Säg, hvarpå den frihet stöddes
Att ej lida, hvad jag led?
Fågeln föds; med purpurringar
Kring den späda halsens fjun
Bryter han, en ros af dun,
Eller en bukett med vingar,
Äggets fängelse och svingar
Genast sig mot himmel blå,
Gladt försakande den vrå,
Der en mor beredt hans läger.
Skall då jag, fast själ jag äger,
Mindre frihet njuta få?
Födas ej de vilda djuren?
Knappt en hud de fått så grann,
Att den lik en stjernbild brann
(Sådan konstnär är naturen),
Än de speja re'n bak furen
Efter rof och grymma gå

Ut på jagt att byte slå,
Till en skräck för landets bygder.
Och skall jag med högre dygder
Mindre frihet 'njuta få?
Fisken föds; vid hafvets stränder
Fostrad stum i dy och slam,
Fjellig farkost, knappt han sam
Upp på vågen, då han vänder
Kosan straxt till fjerran länder
Öfver rymd, oändlig, blå,
Der de kalla böljor rå,
Hvilka rika verldar skilja.
Och skall jag med högre vilja
Mindre frihet njuta få?
Bäcken föds, och knappt han krusar
Mellan rosorna sitt lopp,
Silfverorm med slingrad kropp,
Än hans friska stämma susar
Fram en lofsång, der han brusar
Öfver blomsterfält, som stå
Öppna, att han skynda må,
Dit hans längtan honom lyfte.
Och skall jag med högre syfte
Mindre frihet njuta få?
Då mig dessa tankar trycka,
En vulkan jag blir af harm,
Ville ur min egen barm
Stycken af mitt hjerta rycka.
Kan väl någon det förtycka,
Då jag ser med raseri
Menniskan förnekad bli
Orättvist den ljufva skatten,

Hvilken Gud har skänkt ett vatten,
Skänkt en fisk, en colibri?

ROSAURA.

Dessa verop förorsaka
Ömkan, fasa i mitt bröst.

SIGISMUND.

Hvem har lyssnat till min röst?
Är det du, Clotaldo?

CLARIN (afsides till Rosaura).

Jaka!

ROSAURA.

Nej! men en, den sorger skaka,
Och som hört, bland klippor dröjd,
Hur din klagan blifvit höjd.

SIGISMUND.

Då du måste dö! Det bränner
Mig att veta, att du känner,
Att min svaghet blifvit röjd.
Blott för att du vågat höra,
Mellan dessa lemmars tag
Dig i stycken sliter jag.

CLARIN.

Jag är döf, ej har mitt öra
Kunnat lyssna.

ROSAURA.

Knäfall göra
Vare nog till mitt försvar,
Om du mensklígt hjerta har.

SIGISMUND.

Af din stämma ljuft jag smekes,
Och mitt hjerta ömt bevekes
I förvirring underbar.
Säg, hvem är du? Fast om verlden
Man mig ringa kunskap gaf,
Då till vagga jag och graf
Detta torn har fått; fast färden
Från min födelse (om värd den
Är det namnet) ej jag drog
Ut ur denna vilda skog,
Der hvar dyster dag, som randas,
Jag, begrafvet lik, dock andas,
Der en lefvande jag dog;
Fast man här mig låtit skåda
Blott en enda man, som vet
Mina ödens hemlighet
Och mig fått den ordning båda,
Hvilken ses i verlden råda;
Fast (att du må tro förskräckt
Menskligt monstrum dig ha väckt)
Jag bland fasor här bekänner
Vilddjur mig bland jordens männer
Och en man bland vilddjurs slägt;
Fast med öden jag så bittra
Fått studera politik
Blott i djurens republik,
Lärd af fåglars här, som qvittra,
Lyst af stjernors klot, som glittra,
Kretsande på himlens fält:
Ensam du min vrede smält,
Ensam du förmått mig röra,

Du, som för min syn, mitt öra
Fram all verldens under ställt.
Hvarje gång en blick du sänder,
Ny beundran du mig ger,
Och ju mer jag på dig ser,
Desto mer begär det tänder.
Ja! jag vet ej hur det händer;
Mina ögon, arma klot,
Måtte visst ha vattusot,
Ty fast det är död att dricka,
Dör jag, om jag ej får blicka,
Sökande i skadan bot.
Låt mig se dig då och finna
Döden, ty i all min nöd,
Då att se dig skänker död,
Ej jag vet, hvad qval mig hinna,
Om jag ej får se dig. Brinna
Skulle jag af lidelse
Värre, än ett helfvete.
Så jag velat saken tänka,
Ty en osäll lifvet skänka
Är en säll att döden ge.

ROSAURA.

Syn och ord så underbara
Mig med djup förvåning slå,
Att jag ej är säker på,
Hvad jag fråga skall och svara.
Endast det jag kan förklara,
Att jag förts till denna dal
Till en lindring i mitt qval,
Om det annars qval kan dämpa,

Att man ser en annan kämpa
Med än större sorgers tal.
Om en vis man har berättat,
Att han led en sådan brist,
Att med örter han till sist,
Dem han plockat, har sig mättat.
"Fins det" (så sitt bröst han lättat)
"Någon mer så arm försann!"
Och när han sig vände, fann
Han ett svar på hvad han lastat,
Ty de blad, som han förkastat,
Grepos ifrigt af en ann.
Missnöjd med min egen lycka,
Skred jag fram min lefnads stig,
Och när jag betänkte mig,
Om en annan kunde tycka
Värre öde honom trycka,
Medlidsamt du gaf mig svar,
Ty af det jag funnit har,
Att hvad jag, som olycksstjerna,
Klagat på, som lycka gerna
Du förnöjd till godo tar.
Och om mina olycksöden
Kunna till en tröst dig tjena,
Hör dem då och tag deraf
Hvad mig öfverflödigt synes.
Vet, jag . . . . .

Tredje Uppträdet.

CLOTALDO, Soldater. — SIGISMUND, ROSAURA, CLARIN.

CLOTALDO (bakom skådeplatsen).

Väktare, som sömnen
Eller feghet så förblindat,
Att I låtit två personer
Bryta in i detta fångtorn . . .

ROSAURA.

Nya faror nu oss hota.

SIGISMUND.

Ha! min väktare Clotaldo.
Ändas aldrig mitt elände?

CLOTALDO (bakom skådeplatsen).

Skynden hit och passen på
Att dem gripa eller döda,
Innan de på motvärn tänka.

Röster (bakom skådeplatsen).

Hit! Förräderi!

CLARIN.

Hör på!
I som släppt oss in i tornet,
Efter man oss välja låter,
Lättast är det då att ta oss.

(Clotaldo och soldater rusa in på skådeplatsen, Clotaldo med en pistol i handen och alla med betäckta anleten.)

CLOTALDO (afsides till soldaterna).

Edra drag betäcken alla,
Ty det är af högsta vigt

Att af ingen vi bli kända,
Medan här vi oss befinna.

CLARIN.

Ha de fastlagsupptåg för sig?

CLOTALDO.

I, som i okunnighet
Detta ställes strängt förbjudna
Gräns och omkrets öfverskridit
Med förakt för kungens påbud,
Hvilket en och hvar förbjuder
Att det under utransaka,
Hvilket dessa klippor dölja,
Öfverlemnen lif och vapen,
Eller skall den här pistolen,
Lik en huggorm af metall,
Spruta ut sitt skarpa etter,
Kulor, hvilkas eld skall väcka
Luftens harmsefulla hvissling.

SIGISMUND.

Innan du, tyrann, förgriper
Dig på dem med ord, med gerning,
Skall mitt lif ett byte bli
För de usla band, mig fjettra,
Ty, vid Gud, i dem jag vill
Lefvande mig sönderslita
Med min hand, med mina tänder,
Mellan dessa klippor, innan
Deras undergång jag tål,
Deras smälek jag begråter.

CLOTALDO.

Då du vet ditt öde vara,
Sigismund, så olycksdigert,
Att till följd af himlens lag
Död du var, förr än du föddes,
Då du vet, att detta fångtorn
Måste vara dig en tygel
På ditt vilda öfvermod
Och en sköld, som skyddar mot det,
Säg, hvi väsnas du? (till soldaterna)
Soldater,
Sluten åter fängseldörren
Om er fånge.

SIGISMUND.

Klokt, O! himmel,
Har du handlat, då min frihet
Du beröfvat mig, ty annars
Jag mig rest mot dig, en jätte,
Hvilken tornat berg af jaspis
Upp på grundval af granit
Att för solen der slå sönder
Himlakupan af kristall.

CLOTALDO.

Att du ej det göra måtte,
Får så mycket ondt du lida.

(Några soldater föra bort Sigismund och stänga åter in honom i tornet.)

Fjerde Uppträdet.

ROSAURA, CLOTALDO, CLARIN, soldater.

ROSAURA.

Då jag sett, att öfvèrmodet
Så dig retat, ej jag vore
Klok, om ej jag ödmjukt både
För mitt lif vid dina fötter.
Misskund haf med mig; din stränghet
Vore oerhörd, om hvarken
Stolthet eller ödmjukhet
Funne nåd för dina ögon.

CLARIN.

Om dig ödmjukhet, om stolthet
Icke rör, personligheter,
Som ha rört så många tusen
Vid de gamla fastlagsspelen,
Hvarken ödmjuk eller stolt,
Utan, lik en skifva, späckad
Mellan båda, jag dig ber,
Att du ville skydd oss skänka.

CLOTALDO.

Hit, soldater!

Soldaterna.

Herre!

CLOTALDO.

Väpnen
Af dem, sätten bindel på dem,
Att de ej må skåda hvarken
Huru eller hvart de föras.

ROSAURA.

Här du har mitt svärd; jag räcker
Det åt dig och ingen annan,
Ty bland dessa du mig synes
Den förnämste. Ej det kan
Åt en underordnad lemnas.

CLARIN (till en soldat).

Mitt kan gifvas utan klander
Åt den sämste; tag det du.

ROSAURA.

Och om jag skall dö, jag lemnar
I förtröstan på din ömkan
Der en pant för dig af värde
Genom den, som en gång bar den.
Att du den må akta, ber jag,
Ty änskönt jag icke känner,
Hvilka gåtor der förborgas,
Vet jag dock, att detta svärd
Gömmer stora hemligheter,
Ty med stöd af det allena
Jag till Polen kom att kräfva
Hämnd för smälek.

CLOTALDO (afsides).

Gud, hvad ser jag!
Hvad är detta? Mitt bekymmer,
Min förvirring, mina qval
Endast mer och mer sig öka.
Hvilken gaf dig det?

ROSAURA.

En qvinna.

CLOTALDO.

Hennes namn?

ROSAURA.

Jag är nödsakad
Att förtiga det.

CLOTALDO.

Hvaraf
Kan du sluta då, hur vet du,
Att en hemlighet det gömmer?

ROSAURA.

Den, som gaf mig svärdet, sade:
"Res till Polen, laga der
Genom klokhet eller ränker,
Att de ädlaste vid hofvet
Se dig bära detta vapen.
Ty jag vet, att någon bland dem
Skydd och ynnest dig skall skänka."
Men i fall han vore död,
Ville hon hans namn ej nämna.

CLOTALDO (afsides).

Himlen skydde mig, hvad hör jag!
Ej jag vet en gång med visshet,
Om de händelser, som tima,
Sanning äro eller villa.
Detta svärd är det, som jag
Gaf den sköna Violante
Till ett tecken, att omgjordad
Den det bure skulle finna,
Kärlek sökande som son,
I min famn en faders huldhet.

Nu hvad skall jag göra (Ve mig!)
I ett dylikt bryderi,
Om den det till ynnest bär
Till sin död det bär i stället?
Ty till döden dömd han faller
Mig till fota. Hvilken sällsam
Ödets lek, hvad sorglig lott,
Hvilken obeständig lycka!
Denne är min son, det säger
Tecknet klart, och det bekräftas
Af mitt hjerta, ty det klappar
På mitt bröst att skåda honom,
Flaxar der med sina vingar.
Då det ej dess dörr kan öppna,
Lik en inlåst det beter sig,
Hvilken visar sig i fönstret,
Då han buller hör på gatan.
Obekant med hvad som händer,
Men af bullret väckt mitt hjerta
Skyndar så till mina ögon,
Hvilka äro hjertats fönster,
Söker utgång der i tårar.
Hvad, o! himmel, är att göra?
Hvad, o! himmel? För jag honom
Nu till kungen, jag till döden
Honom för. Men honom dölja
För min kung, det kan jag icke,
Om jag lyssnar till min länspligt.
Faderskärleken mig binder
Å den ena sidan, pligten
Å den andra. Dock, hvi tveka?
Går ej undersåtens trohet

Framför både lif och ära?
Må för denna då han offras!
Vidare, om jag betänker,
Hvad han sagt, att hit han kommit
Att sin smälek hämnas, den som
Smälek lider är en niding.
Ej är han min son för visso,
Ej mitt blod i honom flyter.
Dock i fall en oblid stjerna
Så har fogat, ingen än
Mot en sådan sig har skyddat.
Äran är ett kärl så bräckligt,
Att det krossas, om det röres,
Att det fläckas af en vindpust.
Hvad kan då han göra mera,
Den som ädel är, hvad mer,
Än att trotsa alla faror,
För att äran återvinna?
Ja, mitt blod i honom flyter,
Efter han har haft det modet.
Derför, hur jag än må tveka,
Är det medlet dock det bästa
Att till kungen gå och säga:
"Må han dö, han är min son."
Kanske skall just denna trohet
Mot min pligt beveka honom.
Om jag lyckas honom rädda,
Vill jag sedan honom bistå
I att hämnas. Men om kungen,
Obeveklig i sin stränghet,
Honom dödar, må han dö
Utan att sin fader känna.

(Till Rosaura och Clarin.)

Främlingar, mig följen båda,
Frukten ej, att det er sällskap
Fattas skall i olycksöde,
Ty jag vet i sanning icke,
Tveksam mellan lif och död,
Hvilketdera tyngst skall skattas.

(De gå.)

Femte Uppträdet.

En sal i det kungliga slottet.

ASTOLF och soldater komma på den ena sidan och på den andra prinsessan ESTRELLA med uppvaktning. Kanonsalut och krigisk musik utanför.

ASTOLF.

Hör! vid dina strålars ljus
Att dig samfäld hyllning bringa,
Blandade med vindens sus,
Trummor och trumpeter klinga,
Fågelsång och källors brus.
Himmelsk syn, du alla gläder,
Derför ens i harmoni
Hörs trumpeten, der han qväder,
Af metall en fågel bli,
Fågeln en trumpet af fjäder.
Så kanonens röst, Señora,
Dig som drottning helsa vill,
Fåglarna som Aurora,
Såsom Pallas hornets drill,
Och dig blommorna som Flora.
Ty du dagen sjelf till harm,

Natt förjagande, kan kallas
En Aurora, glädjevarm,
Fridens Flora, krigets Pallas
Och en drottning i min barm.

ESTRELLA.

Men i fall, hvad mannen säger,
Med hans handling mätas skall,
Icke mycket värde äger
Dessa artigheters svall,
Ty de jäfvas af det läger,
Hvars trumpetljud luften stör,
Fast det icke mer mig skrämmer.
Men om rätt det fattas bör,
Illa det med smickret stämmer,
Hvilket från er mun jag hör.
Med en handling ej er svärta,
Endast skogens vilddjur värd,
Moder blott till svek och smärta:
Ge med munnen hyllningsgärd,
Fast ni mördar i ert hjerta.

ASTOLF.

Ack! Estrella, i en villa
Är ni fången, om ni ser
All min artighet så illa.
Må ett ögonblick ni spilla
På att höra mig, jag ber.
När Eustorg ej mer sågs throna
Såsom konung, arfving då
Blef Basil till Polens krona
Jemte sina systrar två,

Våra mödrar. — Jag vill skona
Er att höra, hvad ej se'n
Hör till saken. — Clorilen,
Eder mor, min herrskarinna,
Kring hvars panna stjernor brinna
Nu med oförvanskligt sken,
Var den äldsta. Regisunda
Var den andra, till oss två
Mor och moster, ingalunda
Mindre ädel; Herren må
Skydda henne än i runda
År, som komma. Hon en dag
I Mosqua som furstens maka
Födde mig. — Nu torde jag
Få till början gå tillbaka. —
Kung Basil, som skröplig, svag,
Mer sig vinnlagt om den kärfva
Vetenskapen, än förvärfva
Qvinnoynnest, åldras nu
Utan barn, och jag och du
Önska få hans rike ärfva.
Anspråk ni derpå har stödt,
Att er moder var den äldre,
Jag, fast mig den yngre födt,
Ansåg dock, som man, mig hellre
Böra bli som arfving mött.
När vår morbror fått förnimma,
Hvad vi tänkte, han i akt
Att de skilda anspråk rimma
Oss till möte förelagt
Detta rum och denna timma.
Vänskapsfullt att möta dig

Från Mosqua jag skyndat fara,
Men då jag ej önskar krig
Dig som fiende förklara,
Du förklarar det mot mig.
I sin vishet kärleksguden
Gifve dock, att Polens folk
Må med dessa helsningsljuden
Sannspådt bli, din stjernas tolk.
Men må du, till kronan bjuden,
I mitt hjerta bära den.
Att med större glans dig sira
Skänke tapperhet dig se'n
Segerfröjd, Basil sin spira,
Och sitt rike kärleken.

ESTRELLA.

Jag, i ädelmod din like,
Skulle också önska mig
Verldens stolta kungarike
Blott att skänka det åt dig.
Var mig trogen då, ej svike
Du min kärlek, otacksam.
Än i tvekan dock jag sväfvar;
Det porträtt, der sticker fram,
Månne ej din mun det jäfvar,
Kommande din tro på skam?

ASTOLF.

Lätt jag kan dig tillfredsställa,
Men dertill är tiden bråd,
Ty trumpetens ljud, det gälla,
Tecken ger, att med sitt råd
Kungen skall sitt domslut fälla.

Sjette Uppträdet.

Kung BASILIUS, hoffolk. — ASTOLF, ESTRELLA med uppvaktning, soldater.

ESTRELLA.

Vise Thales, ...

ASTOLF.

O! Euclid, ...

ESTRELLA.

Som bland stjernor ...

ASTOLF.

Bland planeter...

ESTRELLA.

Herrskar...

ASTOLF.

Styr i himmelsk frid...

ESTRELLA.

Och som räknar ut ...

ASTOLF.

Som mäter...

ESTRELLA.

Deras banor ...

ASTOLF.

Deras tid ...

ESTRELLA.

Må som murgrön jag få klänga...

ASTOLF.
Må jag hyllande få tränga ...

ESTRELLA.
Stolta ek omkring din stam.

ASTOLF.
Mig till dina fötter fram.

BASILIUS.
Kommen, barn, i eder stränga
Morbrors famn, hvars kärleks råd
I till godo velat taga.
Då I kommit på mitt båd,
Ingen skall få skäl att klaga,
Utan njuta samma nåd.
Och då nu jag mig bekänner
Vika för det qval, mig bränner,
Jag om tystnad endast ber,
Ty förundran visst bland er
Saken väcka skall, o! vänner. —
Re'n I veten (uppmärksamma
Lyssnen, kära systerbarn,
Lyssnen, lysande församling,
Vänner, slägtingar, vasaller),
Re'n I veten, att min kunskap
Mig i verlden har förvärfvat
Namnet af en lärd, en vis.
Ty till trots af tid och glömska
En Timantes mästarpensel,
En Lysippi marmorstoder
Öfver hela, vida verlden
Prisa mig, Basil den store.

Re'n I veten, att den kunskap,
Jag af alla högst värderar,
Är matematiken, genom
Hvilken tiden jag beröfvar,
Jag från ryktet stjäla låter
Deras makt och deras syssla
Att oss nytt hvar dag förkunna.
Ty då sekler jag, som stunda,
Ser med allt hvad nytt der händer
På min räkentafla tecknadt,
Tiden mister företrädet
Att, hvad jag talt om, berätta.
Denna cirkelrund af snö,
Denna glaskupol deruppe,
Hvilken solens strålar färga,
Hvilken skärs af månens bana,
Detta hvalf af diamanter,
Denna glob af ljus kristall,
Hvilken gyllne stjernor smycka,
Himmelstecken genomströfva,
Äro mina lefnadsdagars
Älsklingsstudium, äro böcker,
Der på blad af diamanter,
Der på papper af saphir
Himlen sjelf med gyllne penndrag
I bestämda bokstafstecken
Skrifver våra lefnadsöden,
Så de vidriga, som blida.
Dem jag läser nu så ledigt,
Att jag med min ande följer
Deras snabba rörelser,
Hvart de ock sin kosa vända.

Innan än mitt snille blifvit
Kommentar till deras sidor,
En förteckning till dess blad,
O! att himlen det behagat,
Att min egen lefnadsbana
Blifvit första föremålet
För dess vrede, att mitt eget
Sorgspel der jag läsa fått!
Ty förtjensten sjelf är stundom
Blott en dolk för den betryckte,
Hvilken, skadad af sin kunskap,
På sig sjelf begår ett sjelfmord.
Tron mitt ord, men tron än mera
Mina egna lefnadsöden.
Att med dem er häpnad väcka
Än en gång jag äskar tystnad.
Med min maka, Clorilene,
Hade jag en enda son.
Då han föddes, tycktes himlen
Tömma ut sin kraft i under.
Innan ännu modersskötet,
Graf, som lefver (lif och död
Likna ju hvarann på jorden),
Honom bragte fram i ljuset,
Såg hans moder tusen gånger,
Halft i drömmen, halft i yrsel,
Hur ett vilddjur, menskoformadt,
Hennes sköte slet i tu,
Hur i hennes blod det färgadt
Henne döden gaf och föddes
Seklets menskoblifna huggorm.
När förlossningsdagen kom,

Gingo tecknen i fullbordan
(De som ofärd oss bebåda
Ljuga sällan eller aldrig)
Med ett sådant horoskop,
Att med eget blod besudlad,
Solen, skummande af vrede,
Började en kamp med månen.
Skiljda från hvarann af jorden,
Dessa båda himlafacklor
Kämpade med ljusets kraft,
Då de ej hvarandra nådde.
Störst, förskräckligast bland alla
Solförmörkelser var denna,
Hvilken solen lidit sedan
Christi död med blod hon grät.
Verlden dränkt i flammor trodde,
Att i dödskamp hon befann sig,
Himlarne förmörkades,
Templen bäfvade af fasa,
Molnen regnade ett stenregn,
Blod i alla bäckar flöt.
Under denna solens yra
Eller feberskakning föddes
Sigismund, i det han gaf
Tecken re'n till sinnelaget
Med att ge sin moder döden,
Likasom han ville säga:
Menska är jag, börjar redan
Vedergälla godt med ondt.
Lyssnande till vetenskapen
Jag af den, af allt förnimmer,
Att den födde sonen skulle

Bli den vildaste bland menskor,
Bli den grymmaste bland furstar,
Af despoter bli den störste,
Att mitt rike genom honom
Skulle söndradt bli och deladt,
En förräderiets skola,
En akademi för laster,
Och att han i öfvermod,
Under brott och gräsligheter,
Skulle trampa mig till jorden,
Och jag sjelf besegrad se mig
Ödmjukt ligga vid hans fötter,
(O! jag blygs, när jag det säger)
Med mitt gråa hufvudhår
Honom tjenande till matta.
Hvilken tror ej ofärd lätt,
Helst då den af egen forskning
Oss förkunnas, ty då blandar
Egenkärlek sig i spelet?
Derför trodde äfven jag
Ödet, då af himlen bådadt
Det med olycksdiger spådom
Denna ofärd förutsade
Och beslöt att strängt förvara
Detta vilddjur, dagen skådat,
För att se, om ej den vise
Öfver stjernor kan få makt.
Jag lät sprida ut, att dödfödd
Prinsen var, se'n jag förut
Låtit mura upp ett fångtorn
Bland vår bergsbygds vilda klippor,
Dit knappt ljuset hittar vägen,

Derför att dess ingång spärras
Af dess råa obelisker.
Dessa stränga straff och påbud,
Jag offentliggöra låtit,
Med förbud för en och hvar
Att beträda ett förborgadt
Ställe här i bergen, orsak
Har i hvad jag nu berättat.
Der i ynkligt tillstånd lefver
Sigismund, i fjettrar bunden,
Af Clotaldo blott besökt.
Denne honom undervisning
Gifvit har i vetenskaper,
Denne honom kunskap bibragt
Om vår religion, det enda
Vittnet är till hans elände.
Här bör nogsamt öfvervägas,
Först att jag, o Polen, har
Dig så kär, att jag dig gerna
Ville spara en tyrannisk
Herres tunga träldomsok;
Ty en ömsint furste vore
Icke den, som sådan fara
Bragte öfver fosterlandet.
För det andra öfvervägas,
Om jag handlar som en kristen,
Då mitt blod jag vill beröfva
Rätt, den Guds och mensklig lag
Honom obestridligt skänker.
Ty mig ingen lag befaller
Att bli våldsam, bli tyrann
Blott för att en annan frälsa

Från att våldsamt bli behandlad.
Dock jag vore det, i fall jag,
Om min son är en tyrann,
Blefve brottslig för att hindra
Honom så från våldsamheter.
Slutligen och för det tredje,
Om jag icke handlat oklokt,
Då jag satte tro så villigt
Till hvad stjernorna förkunnat.
Ty änskönt hans sinnesart
Hotar att förderfva honom,
Skall han motstå den måhända,
Då det grymmaste bland öden,
Lynne, om ock än så våldsamt,
Stjerna, om ock än så oblid,
Endast kunna viljan länka,
Icke kunna tvinga viljan.
Derför mellan skäl och motskäl
Vacklande och obeslutsam,
Har jag hittat på ett medel,
Som skall väcka er förundran.
Re'n i morgon vill jag sätta
Sigismund (ty så han heter)
Utan att han vet,, att han
Är min son och eder konung,
På min thron, mitt kungasäte,
Med ett ord, der i mitt ställe
Han er styra må och bjuda,
Der I alla undergifne
Mågen svärja honom trohet.
Ty dermed jag tror mig vinna
Trenne saker, hvilka svara

Mot de trenne, jag har nämnt.
Först och främst, att om han visar
Sig förståndig, klok och vänsäll,
Jäfvande i allo ödet,
Som har spått om honom sådant,
Skolen I i honom få
Eder lagligt födde konung,
Der han har sitt hof i bergen,
Granne till de vilda djuren.
För det andra, att om han,
Öfvermodig, grym och våldsam,
Skenar vildt med lösa tyglar
Öfver sina lasters fält,
Skall, fast mensklig, dock jag kunna
Fylla hvad min pligt mig bjuder
Och som obesegrad konung
Sätta honom af från thronen,
Ty hans fängelse blir då
Blott ett straff och ej en grymhet.
För det tredje, om nu prinsen
Har det nämnda sinnelaget,
Vill af kärlek jag, vasaller,
Gifva er ett kungapar,
Bättre spiran värdt och kronan.
Mina systerbarn det blifve,
Hvilka, sedan bådas rätt
Sig förenat i en enda
Genom äktenskapets band,
Skola få, hvad de förtjena.
Detta jag som kung er bjuder,
Detta såsom vis jag äskar,
Detta jag som gubbe råder,

Och om Seneca, spanioren,
Kunnat säga, att en konung
Endast är sitt rikes slaf,
Jag som slaf derom er beder.

ASTOLF.

Om det tillhör mig att svara
Såsom den, hvars fördel stode
Mest på spel i denna fråga,
Jag i allas namn förklarar:
Hit du före Sigismund,
Som din son, han är din arfving.

Alla.

Skänk oss du vår furste åter,
Vi till kung begära honom.

BASILIUS.

Högt, vasaller, jag värderar
Denna eder tro och huldhet.
Följen nu mitt rikes båda
Atlasstöd till deras rum.
Sigismund I sen i morgon.

Alla.

Lefve kung Basil, den store!

(Alla följa Estrella och Astolf, utom konungen, som stannar qvar.)

Sjunde Uppträdet.

CLOTALDO, ROSAURA, CLARIN. — BASILIUS.

CLOTALDO (till konungen).

Får jag komma?

BASILIUS.

Ah! Clotaldo.
Mycket är du mig välkommen.

CLOTALDO.

Om jag också det har varit,
Då jag hyllning förr dig bragte,
Bryter ödets hårda bud
Denna gång likväl, o konung,
Lagen med dess privilegium,
Bruket med dess gamla vana.

BASILIUS.

Hvad har händt?

CLOTALDO.

Ett olycksöde,
Herre, hvilket mig har träffat,
Hvilket hade kunnat lända
Mig till största fröjd på jorden.

BASILIUS.

Fortfar!

CLOTALDO.

Denne sköne yngling
Har förmäten, eller vårdslös,
Kommit in i tornet, konung,
Och har der fått skåda prinsen
Och han ...

BASILIUS.

Lägg det ej på sinnet!
Om det varit här om dagen,
Jag är viss, det mig förtrutit.

Nu jag yppat hemligheten,
Derför gerna han den vete,
Då jag sjelf har talat om den.
Kom tillbaka se'n, ty mycket
Har jag nu att anförtro dig,
Mycket du för mig skall göra,
Ty du skall ett redskap mig
Blifva i den största handling,
Verlden ännu har bevittnat.
Och att ej du må till slut
Tro, att jag ditt fel vill straffa,
Dessa fångar jag förlåter.
(Går.)

CLOTALDO.

Lefve du i sekler, konung!

Åttonde Uppträdet.

CLOTALDO, ROSAURA, CLARIN.

CLOTALDO (afsides).

Himlen styrde till det bästa!
Nu behöfver jag ej längre
Säga, att han är min son.
(Högt.)
Ädle fremlingar, I ären
Åter fria.

ROSAURA.

Jag dig prisar
För din mildhet.

CLARIN.

Jag dig risar;

Ty ej räkna vänner på en
Bokstaf mera, eller mindre.

ROSAURA.

Herre, du har skänkt mig lifvet;
Och då genom dig jag lefver,
Vill din slaf i evighet
Ock jag vara.

CLOTALDO.

Icke lifvet
Har det varit, jag dig skänkt,
Ty en man af ädel härkomst
Lefver icke, förolämpad.
Derför om du hit har kommit
För att hämnd för smälek kräfva,
Efter hvad du sjelf mig sagt,
Har jag ej dig gifvit lifvet,
Ty du har ej egt ett sådant;
Utan ära fins ej lif.

(Afsides.)

Så hans mod jag söker egga.

ROSAURA.

Att jag lif ej har, bekänner
Jag, fast jag af dig har fått det.
Dock så glänsande jag vill
Genom hämnd min ära göra,
Med förakt för alla faror,
Att mitt lif skall oförtöfvadt
Kunna för din gåfva kallas.

CLOTALDO.

Tag då åter detta blanka

Svärd, du bar, ty jag är säker,
Att det är i stånd att hämnas,
Färgadt i din oväns blod,
Ty ett svärd, som mitt har varit
(Detta ögonblick, jag menar,
Jag det höll i mina händer),
Vet att hämnas.

ROSAURA.

I ditt namn
Jag det tar för andra gången,
Och jag svär vid det att hämnas,
Vore ock min ovän mycket
Mäktigare.

CLOTALDO.

Är han mäktig?

ROSAURA.

Mera, än jag dig kan säga;
Icke derför att ej större
Ting jag kan förtro din klokhet,
Utan derför att den ynnest,
Medlidsamt du visar, icke
Måtte vändas mot mig.

CLOTALDO.

Förr du
Vunne mig, om du det sade,
Ty det skulle hindra mig
Att din ovän kunna bistå.
(Afsides.)
O! att hvem han är, jag visste.

ROSAURA.

Att du ej må tro, att jag
Aktar ringa, hvad du säger,
Vet, att ingen mindre varit
Förolämparen än Astolf,
Hertig i Mosqua.

CLOTALDO (afsides).

O, himmel!
Större var i verkligheten
Smärtan, än jag den har anat. —
Men jag måste veta mera.
(Högt.)
Om du i Mosqua är född,
Icke kan din egen furste
Dig så djupt ha förolämpat.
Till ditt fosterland vänd åter,
Kufva detta mod, som jäser,
Det skall störta dig.

ROSAURA.

Jag vet,
Att, fastän han är min furste,
Har han skymfat mig.

CLOTALDO.

Omöjligt!
Äfven om hans hand förgått sig
Mot din kind en gång. (Afsides.) O! himmel.

ROSAURA.

Större var min skymf än så.

CLOTALDO.

Yppa den för mig; ej värre
Kan du säga, än jag anar.

ROSAURA.

Nå välan! men ack! jag vet ej;
Du mig inger sådan vördnad,
Du en sådan känsla väcker,
Jag med sådan aktning ser dig,
Att jag knappast vågar säga,
Att den klädedrägt, jag bär,
Är en gåta, ty den tillhör
Icke den, som bär den. Är jag
Icke den, jag synes vara,
Skall Estrella äkta Astolf,
Då du dömme, om han kunnat
Skymfa mig. Ej mer jag säger.

(Rosaura och Clarin gå.)

CLOTALDO.

Vänta, hör mig, stanna, stanna!
Hvilken irrgång är ej detta,
I hvars mörker mitt förnuft
Ej förmår att finna tråden!
Skymfad är min egen ära,
Skymfaren är mycket mäktig,
Jag vasall och hon en qvinna.
Himmel! visa mig en väg.
Dock jag vet ej, om han kan det,
Ty i denna dystra afgrund
Är en gåta himlen mig,
Hela verlden mig ett under.

ANDRA HANDLINGEN.

Första Uppträdet.

BASILIUS, CLOTALDO.

CLOTALDO.

Allt, hvad du befallt mig göra,
Är i verket satt.

BASILIUS.

Berätta
Mig, Clotaldo, hur det tillgick.

CLOTALDO.

Jo, på detta sätt det skedde.
Med den milda dryck, du låtit
Full af läkesaft bereda,
Blandande tillsammans örter,
Hvilkas makt, oemotståndlig,
Hvilkas hemligt dolda verkan
Öfvervåldigar, bedöfvar
Så det menskliga förnuftet,
Att den menniskan förvandlar
Till ett stelnadt lik, som lefver,
Djupt försänkande i sömn
Känsel och förmögenheter, ...
(Ej behöfver man bevisa,

Att en sådan sak är möjlig,
Efter oss erfarenheten
Det bekräftat många gånger
Och man vet, att läkekonsten
Är af dold naturkraft full,
Och att ej en sten, en planta,
Ej ett djur det fins, som icke
Har bestämda egenskaper;
Och då vidare det lyckas
Mensklig elakhet att spana
Tusen underbara gifter,
Hvilka förorsaka döden,
Icke är det då för mycket,
Om med mindre våldsam kraft
Gifter finnas, hvilka söfva,
Då det gifter fins, som döda;
Lemnom då åsido tviflet
Om en sådan sak är möjlig,
Efter re'n den är bevisad
Ögonskenligt och med skäl!)
Med den nämnda drycken alltså,
Hvilken tillredd var af vallmo,
Opium och bolmört, steg jag
In till Sigismund i tornet.
Jag en stund med honom talte
Om de skilda vetenskaper,
Han af himlarnes, af bergens
Stumma egenskaper lärt,
I naturens söndagsskola
Bildande sin talegåfva
Efter vilda djur och fåglar.
Att hans själ än mera lifva

För det ändamål, du afsett,
Tog till ämne jag en kungsörns
Snabba flygt, der med förakt
Han för vindens lägre rymder
Upp till eldens regioner
Höjde sig, en blixt af fjäder,
En komet, som lös sig slitit.
Prisande hans djerfva flygt,
Sade jag: "du är bland fåglar
Dock en kung, med rätta derför
Dig man sätter framför alla."
Mer behöfde han ej höra,
Ty om samtalsvis man vidrör
Makten blott, han ordar genast
Öfvermodigt, äregirigt,
Alldenstund hans heta blod
Sporrar, eggar, drifver honom
Till bedrifter, och han sade:
"Fins det i den orofulla
Fågelrepubliken äfven
Sådana, som lyda andra?
Då den tanken kommer för mig,
Tröstas jag i mitt elände,
Ty om jag är underdånig,
Är det blott till följd af våld,
Ty jag skulle aldrig sjelfmant
Underkasta mig en annan."
När jag honom såg tillräckligt
Retad af det gamla themat
För hans klagan, räckte jag
Honom drycken. Ur pokalen
Hann med möda saften strömma

I hans barm, förr än en slummer
Redan gjorde honom maktlös,
Se'n en kallsvett lupit genom
Märg och lemmar, att jag tvekat
Om hans lif, om jag ej vetat
Att han blott var död till skenet.
I det ögonblicket närma
Sig de män, dem du förtrott
Detta ansvarsfulla uppdrag.
I en vagn de lägga honom,
Föra honom fram till slottet,
Hvarest all den prakt, som tillhör
Kunglig värdighet, på förhand
Var beredd att omge honom.
På din egen bädd de lägga
Honom der, att när omsider
Dvalan har sin kraft förlorat,
De må honom der betjena
Som dig sjelf; du så befallt. —
Om du nu, att jag dig åtlydt,
Anser värdt en vedergällning,
Jag om denna blott dig ber
(Du min djerfhet tillgift skänke)
Att mig säga, i hvad afsigt
Har på detta sätt du låtit
Föra Sigismund till slottet?

BASILIUS.

Du med skäl deråt förvånas,
O! Clotaldo, derför vill jag
Yppa den för dig allena.
Onda stjernor (väl du vet det)

Hota Sigismund, min son,
Med mångtusen brott och faror.
Jag vill derför se, om himlen
(Som omöjligen kan ljuga,
Allraminst då den så stora
Tecken gifvit på sin vrede
I hans vilda sinnelag)
Kan åtminstone bevekas
Att bli mildare och taga,
Af förstånd och kraft besegrad,
Åter sina ord, ty menskan
Är dock herre öfver stjernor.
För att nu få detta utrönt,
Dit han förts, der han må veta,
Att han är min son, och der han
Pröfvas må till sinnelaget.
Och består han högsint profvet,
Kung han blifve, men ifall han
Grymt, tyranniskt sig beter,
Han i bojor åter bindes.
Nu du skulle kunna fråga,
Hvi för detta ändamål
Det nödvändigt var att föra
Honom hit, i dvala sjunken,
Och att fullt dig tillfredsställa
Vill på allt ett svar jag gifva.
Skulle han i dag få veta,
Att han är min son, och sedan
Se i morgon sig förflyttad
Åter i sitt usla fångtorn,
Med det sinnelag han har,
Till förtviflan visst han bragtes,

Ty med kunskap om sitt stånd,
Hvarest skulle tröst han hemta?
Derför jag för denna fara
Lemnat denna utväg öppen,
Att förklara för en dröm,
Hvad han sett. Dervid vi hafva
Att besinna tvenne saker:
Först och främst hans sinnelag,
Ty som vaken skall han te sig
Så som han sig tror och tänker;
För det andra, hur han tröstas,
Ty änskönt han nu som kung
Ser sig lydd, men sedermera
Till sitt torn får återvända,
Kan han tro, att han har drömt,
Och han kan det tro med rätta,
Ty i denna verld, Clotaldo,
Drömma alla de, som lefva.

CLOTALDO.

Icke skulle skäl mig fattas
Att din mening vederlägga;
Saken kan dock nu ej hjelpas,
Ty oss alla tecken båda,
Att han re'n ur dvalan vaknat
Och att hit han nu sig närmar.

BASILIUS.

Jag vill draga mig tillbaka.
Du, hans vårdare, må stanna,
Att du må med sanning skingra
Den förvirring, allt det töcken,
Som sig lägrat kring hans själ.

CLOTALDO.

Tillstånd vill du då mig gifva
Att den uppenbara?

BASILIUS.

Ja!
Ty kanhända, när han vet den,
Att han, när han känner faran,
Lättare sig sjelf skall kufva.

(går.)

Andra Uppträdet.

CLARIN. — CLOTALDO.

CLARIN (afsides).

För ett pris af fyra käpprapp,
Priset för att här bli insläppt
Af en rödrock till drabant,
Hvilkens skägg fått färg af rocken,
Skall jag se, hvad man har för sig,
Ty det fins ej bättre tittglugg,
Än den glugg, man sjelf för med sig
Utan att behöfva tigga
Någon snål vaktmästarsjäl.
Obevärad, obesvärad,
Har man i sin oförskämdhet
Fribiljett vid alla fester.

CLOTALDO (afsides).

Ha! Clarin der kommer, hennes
Tjenare, o! himmel, hennes,
Som med qval till handelsvara

Fört min smälek in i Polen.
(Högt.)
Nå, hvad nytt, Clarin?

CLARIN.

Jo det,
Att du i din mildhet, herre,
Böjd att hämnas hennes smälek,
Rådt Rosaura att åter
Lägga an sin qvinnodrägt.

CLOTALDO.

Godt! hon kunde eljest synas
Lätt på foten.

CLARIN.

Vidare,
Att hon ombytt namn och kallat
Djerft sig för er systerdotter,
Att hon nu den nåden röner
Att som sällskapsdam i slottet
Lefva hos Estrella sjelf.

CLOTALDO.

Godt det är, att jag omsider
Svara får för hennes ära.

CLARIN.

Vidare, att hon förbidar
Tid och lämplig stund, då du
Månde hennes ära rentvå.

CLOTALDO.

Det är nog det bästa rådet,

Ty ett sådant värf kan tiden,
Endast tiden, föra ut.

CLARIN.

Vidare, att hon är firad
Och betjenad som en drottning,
Ty hon hålls din systerdotter.
Vidare, att jag, som kom
Hit med henne, dör af hunger
Och att ingen bryr sig om mig,
Fast jag dock är en Clarin.
Och om en Clarin trumpetar,
Kan han, hvad som händt, förråda
För Basil, Astolf, Estrella,
Ty Clarin och dräng tillika
Äro tvenne ting, som illa
Stämma med en hemlighet.
Om tystlåtenheten derför
Släpper mig ur sina händer,
Kunde detta ordspråk sannas:
Clarinett vid en appell
Ljöd ej mera gäll.

CLOTALDO.

Ganska grundad är din klagan,
Och jag vill den gå till mötes;
Tjena mig emellertid.

CLARIN.

Se! der kommer prinsen redan.

Tredje Uppträdet.

Musik och sång. Tjenare, som uppvakta SIGISMUND, hvilken träder in, uttryckande den högsta förvåning. — CLOTALDO, CLARIN.

SIGISMUND.

Himmel, o! hvad får jag skåda!
Himmel, o! hvad ser jag väl!
Ej kan fruktan i min själ,
Men dess mera tvifvel råda.
Jag i detta rika slott?
Jag bland siden och brokader?
Jag bland tjenare i rader,
Som min vink förbida blott?
Jag, då sömnen från mig viker,
Vakna i så yppig bädd?
Jag betjenad bli och klädd
Af så många domestiker?
Ej som dröm jag det kan gilla,
Jag är vaken, det är dag.
Sigismund, är det ej jag?
Himmel! skingra då min villa
Och förklara mig, jag ber;
Hvad har jag i sömnens sköte
Gått för underbart till möte,
Att jag hit mig flyttad ser?
Dock, till hvad kan grubbel båta?
Lika godt, hur det gick till,
Hända, hvad som hända vill,
Må jag mig betjenas låta.

Förste tjenaren
(afsides till Andre tjenaren och Clarin).
Se, hur, tankfull han ses stå!

Andre tjenaren.
Hvilken är, som det ej gjorde,
Om han sådant öde sporde?

CLARIN.
Jag.

Andre tjenaren.
Tilltala honom då!

Förste tjenaren
(till Sigismund).
Skall det sjungas mera?

SIGISMUND.
Nej!
Jag vill mera sång ej höra.

Andre tjenaren.
Jag dig nöje velat göra,
Då du stod så tankfull.

SIGISMUND.
Ej
Kan med veka sånger jag
Mina känslor tillfredsställa,
Krigsmusiken blott, den gälla,
Ensam har för mig behag.

CLOTALDO,
Må jag bli den nåden värd,

Att få kyssa dig på hand.
Främst jag bör i detta land
Ge dig denna hyllningsgård.

SIGISMUND (afsides).

Hvad? Clotald, som år från år
Grymt i tornet mig behandlat,
Hvad har honom så förvandlat?
Hvad är det, som försiggår?

CLOTALDO.

Då dig nya syner gäcka,
Hvart du skådar dig omkring,
Är det klart, att hvarje ting
Tusen tvifvelsmål skall väcka,
Men om möjligt vill jag här
Alla nu för dig förklara.
Må dig, herre, kunnigt vara,
Att du Polens arfving är.
Och om hittills lik de döde
Du för verlden varit dold,
Du det varit, att du bold
Måtte undgå oblidt öde,
Som margfaldig ofärd spår
Detta rikes ädla söner,
Då en kunglig lager kröner
I en framtid dina hår.
Men med tillit till din vilja
Att besegra stjernors magt,
Ty en man är förelagdt
Att från dem sitt öde skilja,
Man till detta slott dig förd
Från det torn, förut dig gömde,

Under det du sof, du drömde,
Utan att din sömn man störd.
Af din far, min kung och herre,
Den du snart inför dig ser,
Får du sedan veta mer.

SIGISMUND.

Ha, förrädare! dess värre!
Det är nog med hvad du sagt,
För att jag, se'n nu jag vet
Hvem jag är, min häftighet
Visa må, i all min makt.
Att ditt fosterland förråda
För mig sjelf du mig har gömt,
Mig min börd förlustig dömt
Mot förnuft och rätt, mot båda.
Svara mig!

CLOTALDO.

O! ve mig arma!

SIGISMUND.

Du förrådt båd' rätt och lag,
För din kung du varit svag,
Men ej velat dig förbarma
Öfver mig, och derför kung,
Rätt och jag bland grymma öden
Skola dömma dig till döden
För min hand.

Andre tjenaren.

O! herre ...

SIGISMUND.

Tung

På en hvar min arm tar fasta,
Hvilken vågar hindra mig.
Den, vid Gud, som närmar sig,
Skall jag genom fönstret kasta.

Andre tjenaren.
Fly, Clotaldo!

CLOTALDO.
Ve! min son,
Med hvad öfvermod du dömmer
Utan aning, att du drömmer.
(Går.)

Andre tjenaren.
Men betänk ...

SIGISMUND.
Bort härifrån!

Andre tjenaren.
Att han blott sin konung lydde.

SIGISMUND.
Men i allt, som ej är rätt,
Bör sin kung man lyda slätt.
Om sin prins han sig ej brydde.

Andre tjenaren.
På hans ansvar ej det var,
Om han rätt, om orätt gjort.

SIGISMUND.
Men med dig är det förgjordt,
Fruktar jag, på dina svar.

CLARIN.
Prinsen talar just med kläm,
Och du handlar mycket illa.

Andre tjenaren.
Hvem har bedt dig saken gilla?

CLARIN.
Jo! jag sjelf.

SIGISMUND.
Men säg mig, hvem
Är väl du?

CLARIN.
En allt i alla,
Som den sysslan sköter fräck,
Ty jag är den största gäck,
Någon kan besvärlig falla.

SIGISMUND.
Bland allt nytt, som jag begrundar,
Ensam du är mig i lag.

CLARIN.
Stor beundran äfven jag
Har för alla Sigismundar.

Fjerde Uppträdet.

ASTOLF. — SIGISMUND, CLARIN, tjenare, musikanter.

ASTOLF.
Säll den dagen tusenfallt,

Ädle prins, då fram du skrider,
Polens sol, och glädje sprider
Med din purpur öfverallt.
Ty ditt ädla folk till möte
Stiger du kring klarnad pol,
Liksom himlahvalfvets sol,
Ur de dunkla bergens sköte.
Gå då upp, och om du med
Kronans guld får sent dig smycka,
Må då också sent din lycka
Åter bergad bli!

SIGISMUND.

Guds fred!

ASTOLF.

Ursäkt för den ringa heder,
Du mig visat, finnes blott
I att du ej veta fått,
Hvem jag är. Min börd jag leder,
Vet, från Rysslands furstehus;
Lika stolt, som din, den ljuder.

SIGISMUND.

Nå, om dig Guds fred jag bjuder,
Är det icke nog med krus?
Men då du så stolt förkunnar,
Hvem du är, så är jag böjd
Nästa gång be Gud med fröjd,
Att han ingen fred dig unnar.

Andre tjenaren (till Astolf).

Ädle prins, ni här betänke,

Att som en, den skogen födt,
Alla här han har bemött.
(Till Sigismund.)
Astolf, herre, ej ni kränke ...

SIGISMUND.
Jag ej tålte hans manér
Straxt han kom och stolt som katten
Genast satte på sig hatten.

Andre tjenaren.
Han är ädel.

SIGISMUND.
Jag än mer.

Andre tjenaren.
Derför borden ock I båda
Ha hvarann mer vördnad tett,
Än de andra.

SIGISMUND.
Hvem har bedt
Dig att här vid lag mig råda?

Femte Uppträdet.

ESTRELLA. — De förra.

ESTRELLA.
Prins, till detta kungaslott
Var välkommen, der med trängtan,
Der med outsäglig längtan

Du har varit väntad blott.
Må i trots af dess bekymmer
Ej blott år du lyckosam
Lefva der, men sekler fram,
Till en gång din afton skymmer.

SIGISMUND (till Clarin).

O! men säg mig då, min vän,
Hvem är denna sköna qvinna,
Denna jordiska gudinna,
Till hvars fötter himmelen
Ned sig sänker från sin pol?
Hvem är denna sköna tärna?

CLARIN.

Jo Estrella[1], hofvets stjerna.

SIGISMUND.

Säg då hellre hofvets sol.
(Till Estrella.)
Fast jag passande kan tycka
Den lyckönskan, du mig ger,
Endast det, att jag dig ser,
Dock mig helsas kan som lycka.
Derför blott för denna syn,
Hvilken min förtjenst ej våller,
Jag med din lyckönskan håller
Nu till godo, ty i skyn
Dagen tänder du och viger
Ljuset in, der skön du går.
Säg, för soln hvad återstår,
Då du upp med dagen stiger?
Låt din hand mig kyssa få,

Ur hvars snöpokal i ljus
Zefyr dricker sig till rus.

ESTRELLA.

Var mer aktningsfull än så!

ASTOLF (afsides).

Ve mig, ve! i fall han fattar
Hennes hand.

Andre tjenaren (afsides).

Jag kan ej se
Astolfs qval, det får ej ske!
(Till Sigismund.)
Allt för högt din makt du skattar,
Om du sådant dristar dig,
Fastän Astolf ...

SIGISMUND.

Idkeliga
Har jag inte bedt dig tiga?

Andre tjenaren.

Jag det rätta säger.

SIGISMUND.

Mig
Denna näsvishet förtryter.
Rätt, det anser aldrig jag,
Hvad som korsar mitt behag.

Andre tjenaren.

Du mot eget ord då bryter,
Att i allt, hvad rätt är, bör
Tjenst och lydnad tas i akt.

SIGISMUND.

Har jag icke också sagt,
Att en hvar, förtret mig gör,
Genom fönstret skjuts skall få.

Andre tjenaren.

Ej så lätt med mig det kan
Låta göra sig.

SIGISMUND.

Minsann!
Jag, vid Gud, vill fresta på.

(Tar tjenaren i armarne och bär ut honom. De öfriga, utom Astolf och Estrella, följa Sigismund och komma strax derefter med honom tillbaka.)

ASTOLF.

O! hvad får jag se och höra!

ESTRELLA.

Skynden alla till försvar. (Går.)

SIGISMUND (återkommande).

Han i hafvet fallit har.
Det, vid Gud, dock lät sig göra!

ASTOLF.

Dig betänk i större mått,
Då du styrs af skogsnaturen,
Menskan skiljer sig från djuren
Så som berget från ett slott.

SIGISMUND.

Vill ditt öfvermod du lätta
Än en gång med sådan fart,

Skall du sakna hufvud snart,
Då du hatten på vill sätta.

(Astolf går.)

Sjette Uppträdet.

BASILIUS. — SIGISMUND, CLARIN, tjenare.

BASILIUS.

Hvad har händt?

SIGISMUND.

Åh! intet mer,
Än att ut en man jag kastat,
Hvilken oförskämdt mig lastat.

CLARIN (till Sigismund).

Kungen du framför dig ser.

BASILIUS.

Har du första dagen hunnit
Komma re'n ett mord åstad?

SIGISMUND.

Åh! man önskade slå vad,
Och mitt vad, det har jag vunnit.

BASILIUS.

Gående att ta emot
Dig, min son, blir sorg min vinning,
Då jag väntat se besinning
Segra öfver stjernors hot;
Men i stället ser dig rasa,
Ser ett obetänksamt mord

Bli din första gerning, spord
Till ditt lands, din faders fasa.
Med hvad kärlek i min barm
Kan jag dig ett famntag skänka,
Då jag måste häpen tänka,
Att med öfvermod din arm
Kan ge döden? Hvem kan skåda
Utan fruktan, hur man blottar
Dolk, hvarmed man dödsstygn måttar,
Hvem de dystra rum, som båda
Med en rosenfärgad skrift,
Att der gjutits menskoblod?
Äfven den, som äger mod,
Studsar af naturlig drift.
Jag, som ser ditt famntag hysa
Dödligt vapen, blodstänkt rum,
Likaså af fasa stum
Måste för ditt famntag rysa.
Fast med öppen famn jag kom
Att mig om din hals få kasta,
Jag förfärad måste hasta
Utan famntag vända om.

SIGISMUND.

Jag kan lefva utan detta,
Som jag hittills lefvat har.
Onaturlig är den far,
Som mig så kan förorätta,
Att han från sin barm mig rycker,
Mot min menniskonatur
Föder upp mig som ett djur,
Som ett vilddjur mig förtrycker,

Tills han plågat mig ihjäl.
Ingen sorg skall mig belägra,
Om han vill sin famn mig vägra,
Då mitt högre lif han stjäl!

BASILIUS.

Himmel! o! att jag ej gifvit
Lifvet dig, då hade jag
Till ditt dåd på denna dag,
Till ditt hån ej vittne blifvit.

SIGISMUND.

Om jag ej det fått af dig,
Icke skulle då jag klaga,
Nej! men att du velat taga
Åter hvad du gifvit mig;
Ty änskönt du synes öfva
Ädel handling med att ge,
Blir din skänk en hädelse,
Om du ger att se'n beröfva.

BASILIUS.

Det är tacken för att se dig
Lyftad ur din uselhet
Upp till furste!

SIGISMUND.

Nå! för det
Hvad har jag för tack att ge dig?
Har jag väl fått handla fritt?
Och vid brädden af din graf,
Säg, hvad är det du mig gaf
Annat, än som re'n var mitt?

Far och kung du vill dig kalla?
Skall ej spiran i din ätt
Med naturens laga rätt
Då till mig, till sonen falla?
Derför, om jag också lefver
Nu som prins, ej dig förbunden
Är jag dock, nej, från den stunden
Räkenskap af dig jag kräfver
För mitt lif, för frihets guld.
Derför tacksam var mot mig,
Jag har intet fått af dig,
Det är du, som står i skuld.

BASILIUS.

Stolt och grym jag måste tro dig.
Himlen hållit har sitt ord,
Derför är du också spord
Oförskämd och öfvermodig.
Men om ock du vet din börd,
Om dig alla hyllning skänka,
Om bland föremål, som blänka,
Till en thron du blifvit förd,
Så betänk dig dock på saken
Och dig ödmjuk te och öm,
Kanske är det blott en dröm,
Fast du tror dig vara vaken.
(Går.)

SIGISMUND.

Skulle jag väl drömma här,
Fastän vaken jag mig skattar?
Nej! jag drömmer ej, jag fattar,
Hvad jag varit, hvad jag är.

Om du också känner ånger,
Saken kan ej ändras mer,
Hvem jag är, jag vet och ser.
Om du suckar tusen gånger,
Kan du ej min rätt betaga
Att till kronan vara född.
Förr till neslig boja nödd,
Har jag kunnat den fördraga,
Obekant med min natur,
Men nu vet jag (mig det bränner),
Hvem jag är, och jag mig känner
Hälften menska, hälften djur.

Sjunde Uppträdet.

ROSAURA i fruntimmersdrägt. — SIGISMUND, CLARIN, betjenter.

ROSAURA (afsides).

Estrella hit jag följer,
Fast jag försigtigt mig för Astolf döljer,
Ty om Clotald får råda,
Så bör ej Astolf, hvem jag är, få skåda;
Det är af vigt, han säger, för min ära.
Och denna jag fått lära
Att anförtro Clotald, som det blef gifvet
Att skydda ej min ära blott, men lifvet.

CLARIN (till Sigismund).

Hvad föll dig mest i smaken
Af hvad du skådat här i slottsgemaken?

SIGISMUND.

Förvåning intet väckte,
Ty jag till allt förut min aning sträckte,
Men skulle jag derinnan
Beundra någonting, det vore qvinnan
Och hennes skönhet. Skrifvet
Det stod, i hvad mig blef att läsa gifvet,
Att mannen, liten verld för sig allena,
Bör namnet af Guds mästerverk förtjena,
Men jag bland verldens hvimmel
Tror qvinnan vara det, en liten himmel.
Hon större skönhet hyser,
Som himlens skönhet mer än jordens lyser;

(Blir varse Rosaura.)

Främst hon, som här mig gläder.

ROSAURA (afsides).

Ha! prinsen ser jag; då tillbaks jag träder.

SIGISMUND.

O! stanna sol, jag beder,
Gå ej på samma gång båd' upp och neder.
Om i ett steg allena
Du afton vill med morgon så förena
Och skuggan sammanslagen
Med ljuset se, du sammandrar ju dagen.
Men hvad är det jag skådar?

ROSAURA.

Min syn mig både tro och tvifvel bådar.

SIGISMUND (afsides).

Förut jag denna sköna
Har sett en gång.

ROSAURA (afsides).

Nu lagrar honom krona,
Men förr det blef mig gifvet,
Att honom fängslad se.

SIGISMUND.

Du ger mig lifvet!
O! qvinna, ord, som säger
Den ljufvaste benämning, mannen äger,
Hvem är du? Ej jag sett dig,
Och dock min dyrkan har jag redan gett dig,
I tron så visst bebådad,
Som om en gång du varit synbart skådad.
Hvem är du sköna qvinna?

ROSAURA (afsides).

Förställa mig jag bör. (Högt) En tjenarinna
Hos hofvets furstestjerna.

SIGISMUND.

Säg icke så, du säge soln så gerna,
Som lånar stjernan strålar,
Ty endast genom dig i ljus hon prålar.
Jag sett, der dofter ånga,
I blomstrens rike rosen bland de många
Den skönaste dock vara
Och herrska drottning öfver blommors skara;
Jag sett, hur bland rubiner
Med största strålglans diamanten skiner,
Och hur bland grufvans söner
Till kejsare man derför honom kröner;
Jag sett, der sferer klinga
Och stjernor sig i ständig oro svinga,

Der österns moln förgyllas,
Hur Lucifer som deras konung hyllas;
Jag sett i evigheter
Hur bland en riksförsamling af planeter
I purpurmantel solen
Förkunnar dagens bud från kungastolen.
Om nu den skönsta får den främsta vara
Bland blommor, stenar, verldsklot, stjernors skara,
Hur kan väl du betjena
En mindre skönhet, då du ses förena
I dig, du väna tärna,
Ros, diamant och sol och morgonstjerna.

Åttonde Uppträdet.

CLOTALDO i bakgrunden. — SIGISMUND, ROSAURA, CLARIN, betjenter.

CLOTALDO (afsides).

Att tämja Sigismund ej öfverger jag,
Då jag har fostrat honom; men hvad ser jag!

ROSAURA.

Din gunst må dyr mig vara,
Dock må vältaligt dig min tystnad svara.
Då tungan är på skändlighet så diger,
Så talar den, o! furste, bäst, som tiger.

SIGISMUND.

Gå ej din väg! O! bida.
Ej kunna mina arma sinnen lida,
Att solen så går neder.

ROSAURA.

Jag om den friheten ers höghet beder.

SIGISMUND.

Att genast hädan draga
Är ej om tillstånd be, men sig det taga.

ROSAURA.

Jag måste det, om mig ert tillstånd tryter.

SIGISMUND.

Min artighet i våld du då förbyter,
Ty allt, hvad motstånd stiftar,
Som dödligt gift mitt tålamod förgiftar.

ROSAURA.

Om ock med eld i blodet
Det giftet skulle döda tålamodet,
Det kan, det skall ej våga
Att sätta aktningen mot mig i fråga.

SIGISMUND.

Blott att det vadet vinna
Jag kunde glömma, att du är en qvinna.
Det hör till mina nycker
Att frésta hvad omöjligt mången tycker.
En man i dag jag från balkongen kastat,
Som sig mot mig förhastat,
Och derför, att det fresta blott, med nesa
Din ära kunde genom fönstret resa.

CLOTALDO (afsides).

Han sig förgår allt värre.
Hvad företa, o! Herre,

Då för begär så bråda
Jag än en gång min ära ser i våda?

ROSAURA.

Hur sant man detta rike
Olyckor förutspådde utan like
Och brott, som intet skona,
Om, kung, du skulle bära få dess krona.
Dock kan det väntas annat
Af den som, menska, blott vid namnet stannat,
Som inbilsk, öfvermodig,
Omensklig, ur en vilddjurshåla blodig,
Fått fram i dagen träda?

SIGISMUND.

För att du icke skulle så mig smäda,
Jag ville gunst dig visa,
I tanke att du skulle då mig prisa,
Men om, fast mild, jag dock får grym mig höra,
Så vill, vid Gud, jag skäl för namnet göra.
Man lemne oss och ingen hit sig närme,
Man stänge dörren.

(Clarin och betjenterne gå.)

ROSAURA.

Herren mig beskärme;
Men hör mig då ...

SIGISMUND.

Tyrannen,
Hur kan du tro, att han dig hör, den mannen!

CLOTALDO (afsides).

Hur skall mitt öde lindras!

Om ock han dödar mig, han måste hindras.
(Träder fram.)
Håll! furste då, besinna ...

SIGISMUND.

Skall än en gång mot dig min vrede brinna,
Du galne gubbe? Håller
Du då så ringa, hvad förtret mig våller?
Säg hvad, som hit dig förde?

CLOTALDO.

Jo! denna stämmas rop, som nyss jag hörde,
Att säga dig, att mera
Besinning höfves den, som vill regera.
Om ock du allas herre nu dig dömmer,
Var dock ej grym; kanhända att du drömmer.

SIGISMUND.

Du raseri kan väcka
Med att mig så med dröm och vaka gäcka.
För att få ljus i saken
Jag dödar dig att se, om jag är vaken.
(Drar dolken. Clotaldo värjer sig och faller på knä.)

CLOTALDO.

Du är ej än vid målet.

SIGISMUND.

Tag, gubbe, bort din fräcka hand från stålet.

CLOTALDO.

Nej! jag med dig vill kämpa,
Tills andra komma att din vrede dämpa;
Jag ej dig släpper.

ROSAURA.

Himmel!

SIGISMUND.

Släpp! jag säger,
Du fräcke gubbe, om förstånd du äger,
Ty eljest till din jämmer
Jag dig till döds i mina armar klämmer.

(De brottas.)

ROSAURA.

Clotald man dödar; alla
Fort skynden hit. (Går.)

Astolf träder in och ställer sig emellan dem just som Clotaldo faller till marken.

Nionde Uppträdet.

ASTOLF. — SIGISMUND, CLOTALDO.

ASTOLF.

Hvad ser jag förefalla?
Kan det, o! prins, dig täckas
Att rostfri klinga skall så nesligt fläckas
I blod från åldrig sida?
Låt stålet vandra åter i sin skida.

SIGISMUND.

Se'n först jag sett det färgadt
I hans förmätna blod.

ASTOLF.

Sitt lif han bergat,
Då fristad han vid mina fötter funnit;
Det honom frälsa skall, att hit jag hunnit.

SIGISMUND.

Men döda dig, ty med din död jag ämnar
Att söka mig upprättelse, som hämnar,
Hvad du mig skymfat.

ASTOLF.

Att mitt lif försvara
Kan aldrig brott mot majestätet vara.
(Astolf drar sitt svärd, och de fäkta.)

CLOTALDO.

Du skone honom, herre!

Tionde Uppträdet.

BASILIUS, ESTRELLA med uppvaktning. — SIGISMUND, ASTOLF, CLOTALDO.

BASILIUS.

Svärd och strider!

ESTRELLA.

Det Astolf är, o ve! O! hvad jag lider.

BASILIUS.

Hvad ha'n I här för händer?

ASTOLF.

Alls intet, konung, sedan hit du länder.

SIGISMUND.

Jo mycket, trots att hit du gjort dig möda,
Ty denne gubbe har jag ämnat döda.

BASILIUS.

Ej här, der vintrar snöga,
Dig vördnad bjuda?

CLOTALDO.

De betyda föga;
De äro mina, herre!

SIGISMUND.

Ja! förgäfves
Af mig för grånad hjessa aktning kräfves,
(till Basilius)
Ty äfven din kan ligga
En dag och nåd vid mina fötter tigga,
Då hämnd jag än ej njutit
För hvad, som fader, du mot mig har brutit.
(Går.)

BASILIUS.

Att hindra hvad du tänker,
Jag i din fordna sömn dig åter sänker,
Att, lik all jordisk lycka,
Du hvad som här dig händt en dröm må tycka.

Elfte Uppträdet.

ESTRELLA, ASTOLF.

ASTOLF.

Ack! hur sällan ödet ljuger,
Då det olycksbud förkunnar,
I det onda alltid säkert,
I det goda alltid ovisst.

Klok den stjernetydarn vore,
Hvilken ständigt förutspådde
Olycksöden, ty han skulle
Säkert alltid blifva sannspådd.
Detta rön kan nu besannas
Af mig sjelf och Sigismund,
O! Estrella, fast vi båda
Det på motsatt sätt bekräfta.
Honom mord det förutsade,
Öfvermod och olycksöden,
Och i allt det talat sanning,
Ty hvad honom sagts har händt.
Men då mig det med din ankomst,
Huldå ljus, hvars gyllne strålar
Göra till en skugga solen,
Himlen sjelf till blott en försmak
Af sin salighet, då mig
Segerfröjd det spått och lycka,
Har det spått båd' rätt och orätt.
Rätt det träffar så till vida,
Att det lofvar idel ynnest,
Ack! men håller endast smälek.

ESTRELLA.

Utan tvifvel äro dessa
Artigheter menad sanning,
Men de gälla för en annan,
Hvars porträtt du bar kring halsen
Hängande, när du, o! Astolf,
Kom att bringa mig din helsning.
Derför är ock hon allena
Dessa artigheter värd,

Och må hon dig dem betala,
Ty i kärlekens affärer
Lösas ej som goda vexlar
Hvarken smicker eller löften,
Dem man utställt till en annan
Herrskare och älskarinna.

Tolfte Uppträdet.

ROSAURA i bakgrunden. — ESTRELLA, ASTOLF.

ROSAURA (afsides).

Himlen vare tack omsider,
Att mitt grymma olycksöde
Nått sin gräns, ty intet mera
Fruktar den, som skådar detta.

ASTOLF.

Från mitt bröst jag det porträttet
Slita vill, på det att bilden
Af din skönhet der må herrska.
Der din stjerna ler, der finnes
Ingen skugga, ingen stjerna
Bredvid solen. Du skall få det.
(Afsides.)
Mig förlåte du, Rosaura,
Denna skymf, ty man och qvinna
Hålla ej sin trohet bättre,
När de från hvarandra skiljas. (Går.)

ROSAURA (afsides).

Intet ord jag kunde höra,
Fruktande att mig förråda.

ESTRELLA.

Kom Astrea!

ROSAURA.

Min furstinna!

ESTRELLA.

Mycken glädje det mig gör,
Att till mig du hit har kommit,
Ty en hemlighet jag ville
Anförtro åt dig allena.

ROSAURA.

Ära stor dermed mig sker.

ESTRELLA.

På den korta tid, Astrea,
Jag dig känt, du redan lyckats
Vinna nyckeln till mitt hjerta.
Derför då jag nu dig känner,
Vill jag anförtro åt dig,
Hvad jag ofta velat dölja
För mig sjelf.

ROSAURA.

Jag hör och lyder!

ESTRELLA.

Saken är i korthet denna:
Astolf, min kusin (det vore
Nog att min kusin jag sade,
Ty en sak ibland man säger
Bara med att tänka henne),
Min kusin skall bli min make,

Om mig ödet blott förunnar,
Att en enda verklig lycka
Plånar ut så mången ofärd.
Det förtröt mig första dagen,
Att han bar en qvinnobild
I en medaillon kring halsen.
Då derför jag honom brydde,
Gick han kärleksfullt och artigt
Efter den och skall den lemna
Här åt mig. Jag är förlägen
Att af honom ta emot den.
Derför dröj och när han kommer
Honom säg, att han må lemna
Den åt dig; ej mer jag säger.
Du förståndig är och skön,
Då förstår du också kärlek. (Går.)

Trettonde Uppträdet.

ROSAURA.

O! att jag det ej förstode!
Hvilken vore väl, o! himmel,
Så förståndig och så klok,
Att han icke stode rådlös
Vid en händelse som denna?
Finnes någon väl i verlden,
Hvilken af en oblid himmel
Värre är med ofärd slagen,
Mera insnärjd i bekymmer?
Hvad i denna villa göra,
Der det synes mig omöjligt

Finna råd, som kunna lisa,
Eller lisa, att mig trösta?
Se'n det första olycksfallet
Fins ej händelse, som timat,
Som ej bådat mig ett annat,
Ty sig sjelfva jemt de ärfva,
Efterträdande hvarandra.
Fågeln Fenix likt i fabeln
Föds det ena ur det andra,
Lifvet hemtande ur döden,
Ty i deras aska glöder
Grafven sjelf af lifsfull brånad.
Fega dem en vis har kallat,
Derför att man aldrig ser dem
Komma annat än i sällskap.
Jag dem åter kallar tappra,
Derför att de jemt gå framåt
Utan att tillbaka rygga.
Har man bara dem i följe,
Kan man allting företaga,
Ty all fruktan då är fåfäng,
Att man lemnas skall i sticket.
Jag det vet, som i min lefnads
Många skiftesrika dagar
Aldrig varit dem förutan,
Aldrig än dem funnit trötta,
Tills af lyckans pilar sårad
De mig se i dödens armar.
Ve! hvad skall jag företaga
I en ställning såsom denna?
Om jag säger, hvem jag är,
Kan Clotald, den jag är skyldig

Lif och tillflyktsort och ära,
Bli med skäl på mig förtörnad,
Ty han säger, att jag kan
Blott med tystnad hoppas framgång.
Om jag ej för Astolf säger
Hvem jag är och han får se mig,
Huru dölja mig för honom?
Ty om tunga, röst och ögon
Också kunna sig förställa,
Hjertat dock skall dem förråda.
Men hvi grubblar jag på hvad
Jag skall göra, då jag nogsamt
Vet, att hur jag än må grubbla,
Förbereda mig och tänka,
Skall, när ögonblicket kommer,
Jag dock göra, hvad som smärtan
Föreskrifver mig, ty ingen
Kan beherrska sitt bekymmer?
Och då ej mitt arma hjerta
Mäktar fatta sitt beslut,
Må min smärta då omsider
Nå sin gräns, och må mitt qval
Nå sitt yttersta, jag frigör
Mig med ens från all min tvekaṅ.
Men till dess den stunden kommer,
Skänk, o! himmel, mig ditt bistånd.

Fjortonde Uppträdet.

ASTOLF med porträttet. — ROSAURA.

ASTOLF.

Här, prinsessa, är porträttet.
Men, o! Gud.

ROSAURA.

Hvi öfverraskas
Eders höghet, hvi förvånas?

ASTOLF.

Af att se dig här, Rosaura.

ROSAURA.

Jag Rosaura! Eders Höghet
Misstar sig, i fall han tar mig
För en annan här. Jag är
Blott Astrea och förtjenar,
Underordnad, ej den lyckan
Att er bringa i förvirring.

ASTOLF.

Sök ej mer att mig bedraga,
Ty mitt hjerta ljuger icke.
Fast jag ser dig som Astrea,
Som Rosaura jag dig älskar.

ROSAURA.

Jag har ej förstått Ers Höghet,
Derför kan jag icke svara.
Endast detta kan jag säga,

Att Estrella (Venus egen
Stjerna är hon) mig befallt
Att er här i rummet bida,
Att å hennes vägnar be er
Lemna mig det der porträttet,
Som förut i fråga varit,
För att henne se'n det bringa.
Så Estrella mig har bjudit,
Ty i allt, ja i det minsta,
Äfven till min egen skada,
Hon, min stjerna, ensam råder.

ASTOLF.

Huru än du dig bemödar,
Illa lyckas du, Rosaura,
Att förställa dig. Befall
Dina ögon stämma bättre
Med din röst, ty missljud måste
Sådant instrument förråda,
Som förstämdt dock söker bringa
Ordens falska ljud i samklang
Med din rena känslas sanning.

ROSAURA.

Jag har sagt, att jag porträttet
Endast väntar.

ASTOLF.

Nå! emedan
Du vill fortgå med förställning,
Vill jag med förställning svara.
Säg prinsessan då, Astrea,
Att så högt jag henne aktar,

Att, då hon porträttet fordrar,
Jag det finner föga artigt
Att kopian sända, utan
Sänder jag originalet,
Att hon fatta må dess värde.
Detta kan du lemna henne,
Ty du tar ju detta med dig,
Likasom du tar dig sjelf.

ROSAURA.

När en man har föresatt sig,
Karaktersfast och beslutsam,
Att en sak till ända bringa,
Blir han, om han icke lyckas,
Utskämd för det, äfven om han
Den mot något bättre utbytt.
Jag porträttet skulle hemta,
Derför, om du också ger mig
Ännu mer, originalet,
Skall jag skamfull återvända.
Gif mig derför nu porträttet,
Utan detta går jag icke.

ASTOLF.

Men om jag ej vill det gifva,
Huru får du det?

ROSAURA.

Så här!
Släpp det, otacksamme!
(Försöker att ta det.)

ASTOLF.

Fåfängt!

ROSAURA.

Nej! vid Gud det får ej lemnas
I en annan qvinnas händer.

ASTOLF.

Du är grym!

ROSAURA.

Och du är trolös!

ASTOLF.

Stilla, nog nu, min Rosaura!

ROSAURA.

Är jag din? Du ljuger, usling!

(Båda slitas om porträttet.)

Femtonde Uppträdet.

ESTRELLA. — ROSAURA, ASTOLF.

ESTRELLA.

Hvad står på? Astrea! Astolf!

ASTOLF (afsides).

Ha! Estrella.

ROSAURA (afsides).

Inspirera,
Kärlek, mig, att jag porträttet
Måtte återfå. (Till Estrella.) I fall du
Önskar veta, hvad det var,
Vill jag säga det.

ASTOLF (afsides till Rosaura).

Betänk då ...

ROSAURA.

Hit du sände mig att bida
Astolf, att af honom fordra
Ett porträtt på dina vägnar.
Då i ensamheten lätt
Tanken flyger från ett ämne
Till ett annat och jag hade
Hört dig tala om porträtter,
Blef jag derigenom påmind
Om att jag mitt eget hade
Här i ärmen. Jag tog fram det,
Ty i ensamheten plär man
Ofta roa sig med sådant.
Ur min hand det föll på golfvet.
Astolf, hvilken i detsamma
Kom att lemna dig det andra,
Tog det upp och är så envis
Att ej vilja ge det rätta,
Att han, långt ifrån att ge det,
Vill det förra ock behålla,
Ty jag kan ej ens med böner
Mitt tillbaka få af honom;
Och till slut förtretad ville
Jag med våld från honom ta det.
Detta han i handen håller
Det är mitt, det kan du se,
Då du ser, hur det mig liknar.

ESTRELLA.

Astolf, gif igen porträttet.

(Tar det ur hans hand.)

ASTOLF.

Min furstinna ...

ESTRELLA.

Inte illa
Är det måladt, det porträttet.

ROSAURA.

Är det icke mitt?

ESTRELLA.

Förvisso!

ROSAURA.

Må han dig det andra gifva.

ESTRELLA.

Tag porträttet du och gå.

ROSAURA (afsides).

Jag har återfått porträttet,
Hända hvad som hända vill. (Går.)

Sextonde Uppträdet.

ESTRELLA, ASTOLF.

ESTRELLA.

Gif mig nu det der porträttet,
Jag begärde, ty ehuru
Icke jag vill se, ej tala
Med dig mera, vill jag icke,
Att du har det, om ock endast

Derför att jag dårligt nog
Det begärt.

ASTOLF (afsides).

Hur skali jag komma
Ur en så betänklig klämma?
(Till Estrella.)
Fast jag gerna, o! Estrella,
Ville tjena dig och lyda,
Kan jag dock ej ge porträttet,
Du begär, emedan ...

ESTRELLA.

Föga
Ridderligt det är och artigt.
Du skall slippa då att ge det,
Ty ej ens med att ta mot det
Vill jag en erinring ha
Om att jag en gång begärt det.
(Går.)

ASTOLF.

Vänta då, Estrella, hör då .....
Gud bevare mig, Rosaura!
Hvilken väg, hvarifrån och huru
Har till Polen hit du kommit
Att båd' mig och dig förderfva?
(Går.)

Sjuttonde Uppträdet.

Sigismunds fängelse i tornet.

SIGISMUND ligger, likasom i början, i tornet på marken, fjettrad och betäckt med hudar; CLOTALDO, tvenne tjenare och CLARIN.

CLOTALDO.

Här han må sin vrede släcka
Och hans öfvermod ta slut,
Der det börjat.

En tjenare.

Som förut
Vill jag här hans fjettrar sträcka.

CLARIN.

Sigismund! Må ingen väcka
Dig att skåda, hur i nöden
Du har vexlat lefnadsöden,
Huru allt, som blef dig gifvet,
Var en skugga blott af lifvet,
Var ett skimmer blott af döden.

CLOTALDO.

Åt en så förståndig man
Är det mycket skäl att skänka
Något rum, der han får tänka
Ostörd allt hvad tänkas kan.
(Till tjenarena.)
Gripen honom der, ty han
Skall i tornet föras ner.

CLARIN.

Hvarför jag?

CLOTALDO.

Jo! lugn det ger,
Om Clarin förs ned i tornet,
Ty då tutar ej det hornet
Några hemligheter mer.

CLARIN.

Har min far jag velat dräpa,
Lät en stackars Icar vred
Jag i hafvet störta ned,
Att mig så i tornet släpa?
Drömmer jag? Jag tror ej det.

CLOTALDO.

En Clarin du är, trumpet.

CLARIN.

Nå! jag lofvar då att tiga
Och mig kalla för en giga,
Sämsta instrument jag vet.

(Man för bort honom, och Clotaldo stannar ensam qvar.)

Adertonde Uppträdet.

BASILIUS förklädd. — CLOTALDO, SIGISMUND sofvande.

BASILIUS.

Hör Clotaldo!

CLOTALDO.

Kommer så
Hit förklädd, Ers Majestät?

BASILIUS.

Hit mig dref nyfikenhet,
Att jag måtte veta få,
Hvad som här kan föregå
Med min Sigismund, min son.

CLOTALDO.

Honom der ni ser i vrån,
Liggande på samma ställe.

BASILIUS.

O! min son, du olyckssälle,
Född ett sorgens himlalån!
Gå att nu hans slummer störa;
Han förlorat all sin kraft
Genom opiidryckens saft.

CLOTALDO.

Samtal han med sig tycks föra,
Full af oro.

BASILIUS.

Låt oss höra
Hvad han drömmer! Tyst, gif akt!

SIGISMUND (i drömmen).

Säll är den, till straff har bragt
En tyrann med rättvis aga.
Jag Clotald skall ta af daga,
Se'n min far jag nederlagt.

CLOTALDO.

Han med döden mig vill löna.

BASILIUS.

Mig med nederlag och skam.

CLOTALDO.

Ta mitt lif! Hur otacksam!

BASILIUS.

Låta mig sin vrede röna.

SIGISMUND (i sömnen).

Må en upphöjd ära kröna
Öfver verldens vida rund
Detta mod på säker grund,
Och att hämnden må förljufvas,
Må jag se min fader kufvas
Af sin son, af Sigismund. (Vaknar.)
Men, o ve! hvar är jag, hvar?

BASILIUS (afsides).

Mig han får ej se, ej höra!
(Till Clotaldo.)
Du, du vet, hvad du skall göra,
Jag mig hit tillbaka drar.
(Drar sig tillbaka.)

SIGISMUND.

Är det jag, väl jag, som har,
Åter här i bojor slagen,
Blifvit så på allt bedragen?
Är ej torn, der jag ses bo,
Du min graf som fordom? Jo!
Hur jag drömt se'n häromdagen!

CLOTALDO (afsides).

Jag vill nu gå fram, att hopp

I sitt qval han ej må sakna.
(Till Sigismund.)
Nu, nu är det tid att vakna!

SIGISMUND.

Ja! nu bör jag vakna opp!

CLOTALDO.

Vill du väl en dags förlopp
Sofva bort? Allt se'n den stunden
Örnen der på himlarunden
Ämne åt vårt samtal gaf,
Har du tyst som i en graf
Ständigt sofvit?

SIGISMUND.

Ja! Ur blunden
Jag ännu ej vaknat har,
Ty så vidt som jag det fattar,
Än åt sömnens makt jag skattar,
Och jag då ej mig bedrar,
Ty om dröm det varit har,
Hvad jag kunnat se och taga,
Kan min syn mig ock bedraga.
Derför ej jag undra bör,
När i sömn jag ser och hör,
Om jag väcks till dröm och saga.

CLOTALDO.

I din dröm hvad tilldrog sig?

SIGISMUND.

Om den drömmen sanning eger,
Hvad jag drömde ej jag säger,

Hvad jag såg, jag säger dig.
Vaknande jag finner mig
(Grymt och ljuft mig minnet qväfver)
På en bädd, hvars skiftning kräfver
Rosens färg på blomsteräng,
Hvarest Flora bredt sin säng
Med det täcke, våren väfver.
Ädlingar mig der i mängd
Hyllning ge från alla kanter,
Och med smycken, diamanter,
Jag som furste blef behängd.
Och ej blott vid detta stängd
Blef min fröjd, då du förtalde,
Att, fast bojan här mig qvalde,
Jag likväl, en konungs like,
Arfprins var i Polens rike.

CLOTALDO.

Lön du väl för det mig valde?

SIGISMUND.

Vacker lön för det du vann!
Jag med outtröttlig möda
Gånger två dig ville döda.

CLOTALDO.

Säg, hvi så din vrede brann?

SIGISMUND.

Jag mig allas herre fann,
Ville hämnd på alla vinna,
Utom en, en tillbedd qvinna .....
Och den känslan, den var sann,

Ty fast annat allt försvann,
Käns den lågan ännu brinna.

(Basi lus går.)

CLOTALDO (afsides).

Kungen rörda tårar fällde,
Då han detta höra fick.

(Till Sigismund.)

Som vårt samtal örnens skick
Och hans djerfva luftfärd gällde,
Har du drömt om herravälde,
Dock det ländt dig till beröm,
Om i drömmen du en öm
Fosterfar bevisat ära,
Ty det rätta frukt skall bära,
Sigismund, om ock en dröm.

(Går.)

Nittonde Uppträdet.

SIGISMUND.

Det är sannt! Må jag ej glömma
Att beherrska detta blod,
Detta vilda öfvermod,
Om jag åter skulle drömma,
Ty så egna öden gömma
Våra dar, att lifvets färd
Är en dröm i denna verld.
Ja! hvar menska, hvilken andas,
Drömmer endast, tills den randas
Morgonen vid ljusets härd.
Kungen drömmer, då han tänker,
Dårad af en glans, som flyr,

Att han i sitt rike styr,
Och det pris, man honom skänker,
Är en bubbla blott, som blänker.
Ty i åska (hårda öden)
Vänder tiden öfverflöden.
Hvem har lust att då bli kung,
Då han ser, att gammal, ung
Vakna skall till slut i döden?
Ja! en dröm är ock den rikes
Lefnadslopp, som tror sig säll,
Dröm den usles i hans tjäll,
Der af lifvets fröjd han svikes.
Den, förvärfva tror, desslikes
Drömmer äfven han, och den
Intet får för sitt igen.
Alla drömma utan ända,
Både rika och elända,
Fast de ej förstå det än.
Äfven jag, som nu hörs klaga,
Fängslad här, jag drömmer jag,
Drömt jag har en annan dag
Saker, som mig mer behaga.
Hvad är lifvet? Blott en saga,
Lidelse förutan töm,
Blott en skugga, blott en ström.
Hos det bästa mycket fattas;
Dröm är lifvet, hur det skattas,
Sjelfva drömmarne en dröm.

TREDJE HANDLINGEN.

Första Uppträdet.

CLARIN.

I ett torn, som är förtrolladt,
Är jag satt för hvad jag vet.
Kostar, hvad jag vet, mig lifvet,
Hvad väl då min brist på kunskap?
Att en man, som är så hungrig,
Dock skall dö, fast han vill lefva!
Synd jag tycker just om mig.
"Ja, det tror jag", skall man säga,
Och det är nog också troligt,
Ty för mig är denna tystnad
Ej förenlig alls med namnet,
Med Clarin; jag kan ej tiga.
Här består mitt hela sällskap,
Om jag sanningen skall säga,
Blott af spindlar, möss och råttor.
Det är mig just vackra ~~sparfvar~~!
Af förlidna nattens drömmar
Hvimlar än mitt arma hufvud,
Fullt af liror, af skallmejor,
Af trumpeters ljud och konster,
Processioner, kors och gissel.

Några stiga upp och andra
Sjunka ned och några svimma,
Då de se, hur andra blöda.
Jag af hunger åter svimmar,
Om jag sanningen skall säga,
Ty jag ser mig i ett fångtorn,
Der om dagen jag studerar
Filosofen Ejduäter
Och om natten fastebref.
Är förtegenheten helig,
Min patron i ny kalender
Sanct Tystlåtenhet skall bli,
Strängt af mig med fasta dyrkad.
Ganska väl jag dock förtjenar
Allt det straff, som här jag lider,
Ty jag tigit, fast betjent;
Bland förbrytelser den största.

(Man hör trummor, trumpeter och lefverop bakom skådeplatsen.)

Andra Uppträdet.

Soldater. — CLARIN.

Soldaten 1 **(bakom skådeplatsen).**

Här är tornet, der han sitter.
Låt oss spränga dörren, träden
Alla in.

CLARIN.

Åh! Herre Gud!
Det är säkert mig, de söka,

Ty man säger, jag är här.
Men hvad vill man mig?

Soldaten 1 (bakom skådeplatsen).
Gå på!

(Soldater komma in.)

Soldaten 2.
Se! här är han.

Clarin.
Icke.

Alla.
Herre! ....

Clarin (afsides).
Om de skulle gå i ruset?

Soldaten 1.
Du, du är vår rätte furste,
Ingen ann' vi vilja hylla,
Än vår lagligt födde arfprins,
Ingen prins från annat rike.
Låt oss kyssa dina fötter.

Soldaterna.
Lefve Sigismund, vår konung!

Clarin (afsides).
Herre Gud! det är på allvar.
Är det seden här i landet,
Att en ann' för hvarje dag
Man till furste tar och kastar
Se'n i tornet? Sannolikt,

Då jag dag från dag får se det.
Nå, välan! jag spelar rolen.

Soldaterna.

Dina fötter räck oss!

Clarin.

Kan ej!
Ty för eget bruk behöfver
Jag dem båda. Ofullständig
Vore furste utan fötter.

Soldaten 2.

Vi ha sagt din fader alla,
Att som furste du allena
Skall bli erkänd här i Polen,
Icke Astolf.

Clarin.

Ha'n min fader
I så ringa vördnad visat?
Alltid ären I er lika.

Soldaten 1.

Det af oss var trofast menadt.

Clarin.

Om så var, jag er förlåter.

Soldaten 2.

Kom och återtag din krona.
Lefve Sigismund!

Alla.

Han lefve!

CLARIN (afsides).
Sigismund, du säger? Godt!
Sigismund de nämna alla
Falska furstepretendenter.

Tredje Uppträdet.

SIGISMUND. — CLARIN, Soldater.

SIGISMUND.
Hvilken nämner Sigismund?

CLARIN.
Nu som prins jag blir ett vindägg.

Soldaten 1.
Hvem är Sigismund?

SIGISMUND.
Jo, jag!

Soldaten 2 (till Clarin).
Narr! Hur vågar du förmätet
Ge dig ut för Sigismund?

CLARIN.
Huru? jag? Jag det förnekar!
Sjelfva I mig sigismundat,
Icke jag. Och derför är det,
Ingen annan, än I sjelfva,
Hvilka handlat här som narrar.

Soldaten 1.
Store furste, Sigismund,

Dessa fanor här, vi bära,
Äro dina, ty vår trohet
Dig vill kalla till vår konung.
Kung Basil, din grymme fader,
Eruktande, att himlen skulle
Låta ödet uppfyldt bli,
Hvilket spått, att han besegrad
Skulle falla dig till fota,
Vill dig makt och rätt beröfva,
Skänka dem åt Astolf, hertig
I Mosqua. I detta syfte
Han sitt hof församlat. Folket,
Som fått veta hemligheten,
Att det har en infödd furste,
Tål dock icke, att en främling
Det beherrskar. Derför har det
Med förakt för ödets spådom
Ädelmodigt här dig uppsökt,
Der du lefver, att med bistånd
Af dess armar du må kunna
Komma ut ur detta torn
För att i besittning taga
Detta rikes kungakrona,
Se'n du från tyrannen ryckt den.
Derför upp! I ödemarken
Kallar dig en talrik härsmakt
Flyktingar och kojans söner.
Makt och frihet vänta dig,
Deras lefverop du höre!

(Rop utanför skådeplatsen.)

Lefve! Lefve Sigismund!

SIGISMUND.

Än en gång du vill, o! himmel,
Att jag skall om höghet drömma,
Hvilken tiden upp skall lösa?
Än en gång, att jag skall se,
Mellan skuggor, mellan irrbloss,
Majestät och glans och ära
Blåsas bort som nyss af vinden?
Än en gång du vill, att jag
Pröfva skall, hur hoppet sviker
Jordisk lycka, efter hvilken
Menskan fikar allt från vaggan?
Nej! det får, det får ej hända,
Att jag än en gång skall se mig
Händelsernas slaf, jag vet,
Att en dröm är detta lifvet.
Derför tomma skuggor flyn,
I, som låtsen kropp och stämma
För min trötta själ, som slumrar,
Fast I intetdera ägen.
Diktadt majestät jag hatar,
Älskar ej en stråt, som ljuger,
Ej en villa, som försvinner
För den allraminsta vindpust,
Likt ett mandelträd på våren,
Som för tidigt slagit ut,
Glömskt af fordna vårars varning,
Och hvars blommor derför vissna
Vid den första flägt af nordan,
Plundrande dess hufvudhår
På dess gyllne glans och fägring.
Er jag känner, er jag känner,

Och jag vet, att likaledes
I bedragen den, som slumrar.
Ingen villa mer mig gäckar,
Jag har vaknat till besinning,
Och jag vet, en dröm är lifvet.

Soldaten 2.

Om du tror, att vi bedra dig,
Kasta dina blickar öfver
Dessa stolta berg och se
Allt det folk, som der nu väntar
Att dig lyda.

Sigismund.

Jag förut
Sett en gång precist detsamma,
Lika klart och lika tydligt,
Som jag nu det ser, och ändå
Var det blott en dröm.

Soldaten 2.

O! Furste,
Stora ting förkunnas alltid
Genom förebud; ett sådant
Var det, om du drömt det redan.

Sigismund (afsides).

Förebud! ja, rätt du säger!
Och om detta bådat sanning,
Efter lifvet är så kort,
Låt ännu en gång oss drömma,
O! min själ, men det skall ske
Med förstånd och med den vetskap,

Att en gång, när tiden kommer,
Vi ur lyckan skola vakna,
Ty af den, som vet sitt öde,
Käns förlusten mycket mindre,
Då det är att gäcka skadan,
Att den gå beredd till mötes.
I den öfvertygelsen,
Att om detta allt är sanning,
Makten dock är endast lånad
Och derför skall återlemnas,
Låt oss våga på försöket. —

(Högt.)

Jag är tacksam, o! vasaller,
För er tro. I mig I skolen
Finna den, som er befriar
Från en fremlings slafveri.
Trummor, ljuden! Snart I skolen
Se, hur tappert jag kan strida.
Mot min far jag tar till vapen
För att sanna himlens spådom:
Han skall falla mig till fota.

(Afsides.)

Men om förr jag vakna skulle,
Är ej bäst att dermed tiga,
Om det icke skulle lyckas?

Alla.

Lefve, lefve Sigismund!

Fjerde Uppträdet.

CLOTALDO. — SIGISMUND, CLARIN, Soldater.

CLOTALDO.

Himlar! Hvad är det för uppror?

SIGISMUND.

Ha! Clotaldo.

CLOTALDO.

Herre! (Afsides.) Röna
Får jag nu hans vrede.

CLARIN (afsides).

Säkert
Blir han kastad utför berget.
(Går.)

CLOTALDO.

Jag till dina fötter faller,
Viss, att jag skall dö.

SIGISMUND.

Stig upp
Stig, o! fader, upp från marken.
Du mitt stöd skall bli, kompassen
Som mig säkert för till målet,
Ty jag vet, att jag din trohet
Har att tacka för min bildning.
Kom i mina armar!

CLOTALDO.

Huru?

SIGISMUND.

Jo! jag drömmer, derför vill jag
Handla rätt; om ock en dröm,
Skall det rätta frukt dock bära.

CLOTALDO.

Om att handla rätt, o! Furste,

Är ditt valspråk, skall det icke
Dig förtörna, om ock jag
Önskar nu det rätta göra.
Du din fader vill bekriga.
Mot min konung kan jag icke
Hjelpa dig, med råd dig bistå.
Du mig ser vid dina fötter,
Gif mig döden.

SIGISMUND.

Otacksamme!
Usling, skurk! (Afsides.) Men gode himlar!
Jag min vrede måste tygla,
Ty hvem vet, om jag är vaken.
(Till Clotaldo.)
Hör, Clotaldo! jag din trohet
Ser med afund, den värderar,
Derför gå din kung att tjena;
Må vi mötas se'n i striden.
Rören trummorna, I andre!

CLOTALDO.

Tacksam kysser jag din fot! (Går.)

SIGISMUND.

Öde! skyndom oss till thronen,
Väck mig icke, om jag drömmer,
Är det sanning, söf mig icke.
Är det sanning, är det dröm,
Handla rätt är det förnämsta,
Är det sannt, för sannings skull,
Är det icke, för att vinna
Vänner, då en gång jag vaknar.
(De gå under trumslag.)

Femte Uppträdet.

Sal i det kungliga slottet.

BASILIUS, ASTOLF.

BASILIUS.

En fåle skenande, som fram ses språnga,
Hvem har hans djerfva lopp sig hämma tyckt,
Hvem har förmått att ut från hafvet stänga
En våldsam bergflod i dess vilda flykt,
Ett klippblock stå emot, der det ses hänga,
Från fjellets hjessa löst af stormen ryckt?
Allt detta dock man lättare kan styra,
Än retad folkhop i dess vilda yra.

Af ekot det förkunnas oss med alla
De vilda rop, som här bland bergens ſund
Från stridande partier återskalla,
Än Astolf här, der åter Sigismund.
Den thron, som gammal trohet stödt, skall falla
För nya tidehvarf, dess ärfda grund
För nya fasor bli en hemsk theater,
För blodigt skådespel med brottets dater.

ASTOLF.

Man bryte af att här sin glädje tyda,
De nöjen höre upp, de festers prakt,
Hvarmed min ankomst hit du velat pryda.
Vill Polen (der en gång min herrskarmakt
Jag hoppas öfva) icke nu mig lyda,
Det först af mig må bli till lydnad bragt.
Gif mig en häst, att jag, ett bragdens under,
En ljungeld, må slå ned med blixt och dunder.

(Går.)

BASILIUS.

Ej medel fins mot hvad som måste hända,
Och den det förutser bekymmer bryr.
Omöjligt är att ödets domslut vända,
Den skyndar på det mest, som mest det skyr.
O! hårda lag, o fasa! grymma ända!
I faran råkar den, som faran flyr.
Hvad till mitt skydd jag gjort, till ofärd ledde,
Och fosterlandets fall jag sjelf beredde.

Sjette Uppträdet.

ESTRELLA. — BASILIUS.

ESTRELLA.

Om ej du mäktar med din ankomst hämma
Den vilda hopens grymma öfvermod,
Som vidt kring torg och gator höjt sin stämma,
Du snart skall se en väldig ström af blod
Med sina böljor landet öfversvämma
Och dränka det i sin skarlakansflod,
Ty öfverallt, hvarthän din blick vill skåda,
Du blott elände ser och jämmer råda.

Ett sådant jordskalf, sådan natt ses sträcka
Omkring ditt rike sig med våld och strid,
Att sedt det skaka, hördt det kan förskräcka,
Och sol bli häpen, vind bli stum dervid.
Ett fasans minne hvarje ros ses väcka,
Hvar klippspets bli en sorgens pyramid,
Hvar boning bli en graf, den döden fyller,
Och hvar soldat ett hemskt skelett i kyller.

Sjunde Uppträdet.

CLOTALDO. — BASILIUS, ESTRELLA.

CLOTALDO.

Tack vare Gud, att hit jag oskadd hinner!

BASILIUS.

Clotald, hur är det väl med Sigismund?

CLOTALDO.

Den vilda hopen, som af vrede brinner,
Bröt in i tornets djup och ur dess rund
Drog prinsen fram, som då han åter finner
Sig höjd till makt och ära straxt på stund
Med öfvermodigt språk lät alla höra,
Att himmelen han skulle sannspådd göra.

BASILIUS.

En häst! Jag sjelf försvara vill min krona
Emot en son, som rättvist jag förskött.
Till seger fördt mitt svärd skall nu försona,
Hvad till min skada vetenskapen bröt.

(Går.)

ESTRELLA.

Vid solens sida jag vill bli Bellona,
Mitt namn jag skåda vill i ryktets skött
Med hans förenadt stråla; jag vill kallas,
På stridens vingar förd, gudinnan Pallas.

(Går. Trumslag.)

Åttonde Uppträdet.

ROSAURA, hållande CLOTALDO tillbaka.

ROSAURA.

Om du ock beklagar dig
Att ditt mod jag så ses störa,
Värdes dock att lugnt mig höra,
Då det äfven här är krig.
Att jag kom, du re'n det känner,
Hit till Polen sänkt i nöd,
Ödmjuk, vilseförd, och stöd
Fann hos dig och dina vänner.
Här du se'n mig anbefallt,
Att förklädd jag skulle lefva,
Döljande mitt qval, och sträfva
Att af Astolf framför allt
Ej bli röjd. Men han fått se mig
Slutligen, och dock i natt
Möte med Estrella satt
I en trädgård för att ge mig
Än en skymf. Jag dit har fått
Nyckeln att du in kan träda
Att omsider mig bereda
Hämnd på Astolf för hans brott.
Så du kan, en hjelp i nöden,
Ta min ära i försvar,
Då du re'n beslutit har
Att till hämnd ge honom döden.

CLOTALDO.

Sanningen du riktigt spårar,
Att från första stund jag mig

Hugad kände att för dig
(Mig bevekte dina tårar)
Göra allt hvad göras kan.
Allraförst jag sökte drifva
Dig att karldrägt öfvergifva,
Att ej Astolf dig som man,
Men som qvinna måtte skåda,
Och ej tro, att sinligt fräckt
Du har burit manlig drägt
Till ditt köns, din äras våda.
Denna tid jag öfvervog,
Hur din äras hämnd, det målet,
Kunde nås, om ock med stålet
(Sådan del i den jag tog).
Till hvad höjd kan dårskap sträckas!
Fast jag ej i detta fall,
Då jag ej är hans vasall,
Bör mig låta så förskräckas.
Jag, allt nog, beslöt hans död,
Då min egen utan grund
Blef beredd af Sigismund,
Och då Astolf i min nöd,
Med förakt för egen fara,
Djerf med oförvägenhet
Mig sin vänskap skåda lät,
Skyndande att mig försvara.
Hur skall då (det är ju gifvet)
Jag väl kunna utan skam
Skänka döden otacksam
Nu åt den, som skänkt mig lifvet?
Då jag nu så oförtänkt
Lotten mellan er har dragit,

Att jag lifvet emottagit
Har af honom, dig det skänkt,
Vet jag ej för saken bot,
Vet jag ej, hur mig bete,
Dig förbunden med att ge,
Honom med att ta emot.
Derför hur jag också tänker,
Kan jag ej bli tillfredsställd,
Då jag endels står i gäld,
Men å andra sidan skänker.

ROSAURA.

Må ej så du dig bedra,
Ty om gifva mannen hedrar,
Lika mycket det förnedrar
Honom ock emot att ta.
Om den satsen kan bevisas,
Ingen tack du skyldig är
Honom för det lif du bär,
Men bör jag i stället prisas,
Ty så klart som denna dag
Är, att han till mål för tadel,
Till en låghet tvang din adel,
Men till ädel handling jag.
Derför han med skam dig slagit,
Men hos mig du står i skuld,
Om du mig har gifvit huld,
Hvad af honom mot du tagit.
Derför trotsa farors hot,
Du med hämnd mitt hjerta glädе,
Jag ju äger företräde
Såsom *ge* för *ta emot*.

CLOTALDO.

Fastän ädelhetens lager
Kröner hvar och en, som ger,
Tacksamheten dock jag ser
Anstå den, som emottager.
Då mot dig jag öm och god
Fått min gifmildhet bevisa,
Må man nu mig tacksam prisa
Och ej blott för ädelmod.
Låt mig nu få tacksam blifva,
Låt mig denna glädjen ha,
Ty det hedrar *mot att ta*
Likaväl som det att *gifva*.

ROSAURA.

Du åt mig har lifvet gifvit,
Men då du det gaf, du lade
Mig på hjertat dock och sade,
Att det lif, som skymfadt blifvit,
Är ej något lif. Välan!
Intet då du mig har gett,
Ty det lif, du mig beredt,
Ej för lif jag räkna kan.
Och om ädelmodig sida
Först bör visas, tacksam se'n
(Som jag hört dig säga re'n),
Skänk det lif, jag än ses bida,
Som jag än ej kunnat få;
Och då gifva hedrar mer,
Först när jag dig gifmild ser,
Tacksamhet du öfva må.

CLOTALDO.

Nå, välan! Jag vill ej dröja,
Jag vill gifmild visa mig.
All min egendom jag dig
Skänka vill, och du må slöja
I ett kloster taga from.
Bäst det passar för ditt rykte,
Att från brott du skuldlös flykte
I en kyrkans helgedom;
Ty när bistra öden hota
Staten, af partier störd,
Bör en man af ädel börd
Söka att det onda bota.
Med det medel nu du vet
Kan min länstro jag bevara,
Kan mot dig jag gifmild vara,
Visa Astolf tacksamhet.
Derför välj, hvad här dig torde
Vara bäst till ditt försvar;
Mer, vid Gud, om jag din far
Också vore, ej jag gjorde.

ROSAURA.

Om min fader vore du,
Kunde skymfen jag fördraga,
Nu jag måste hämnd mig taga.

CLOTALDO.

Nå, hvad vill du göra nu?

ROSAURA.

Döda Astolf!

CLOTALDO.

Kan du nära
Sådant mod till sjelfförsvar,
Qvinna, som ej känt din far?

ROSAURA.

Ja!

CLOTALDO.

Hvad drifver dig?

ROSAURA.

Min ära!

CLOTALDO.

Du i Astolf måste se .....

ROSAURA.

Intet håller mig tillbaka.

CLOTALDO.

Se din kung, Estrellas maka.

ROSAURA.

Nej! vid Gud, det får ej ske!

CLOTALDO.

Det är dårskap!

ROSAURA.

Jag det ser.

CLOTALDO.

Kufva den!

ROSAURA.

Hur kan jag det!

CLOTALDO.

Du förlorar .....

ROSAURA.

Jag det vet.

CLOTALDO.

Lif och āra.

ROSAURA.

Nå, hvad mer!

CLOTALDO.

Målet?

ROSAURA.

Döden!

CLOTALDO.

Ej dig lede
Dystert qval!

ROSAURA.

Nej, ädelt blod!

CLOTALDO.

Galenskap!

ROSAURA.

Nej! det är mod!

CLOTALDO.

Det är yra!

ROSAURA.

Det är vrede!

CLOTALDO.

Kan då intet mer betvinga
Denna yras blinda slag?

ROSAURA.

Nej!

CLOTALDO.

Hvem hjelper dig då?

ROSAURA.

Jag!

CLOTALDO.

Fins ej botemedel?

ROSAURA.

Inga!

CLOTALDO.

Kan ej annat dig jag råda?

ROSAURA.

Jo! att dö på annat sätt.

(Går.)

CLOTALDO.

Är du på ditt lif så mätt,
Må vi då gå under båda.

(Går.)

Nionde Uppträdet.

SIGISMUND, klädd i skinn, soldater tågande; CLARIN. Trumslag.

SIGISMUND.

Om prydt med segrars båge

Det unga, stolta Rom i dag mig såge,
O! hvad det skulle brinna
Af sällspord fröjd att nu ett vilddjur finna,
Som, då det allt förfärar,
Till seger kunde föra an dess härar,
Och för hvars mod det föga
Betydde kufva fästet sjelf, det höga.
Men låt oss flygten sänka,
Och låt oss icke så förmätet tänka
På än ej säker lycka,
Om vaken se'n min själ det skulle trycka
Att ha en ära vunnit,
Som lika fort försvunnit.
Ju mindre fröjd man äger,
Dess mindre sorgen för förlusten väger.

(Trumpetstötar.)

CLARIN.

Se! på en eldig fåle
(Berättande min fantasi den måle,
Om du den mödan skattar),
Som alla elementer sammanfattar,
Ty kroppen, den är jorden,
Och själen i hans bringa, eld du tror den,
Och skummet vatten, idel luft han fnyser,
Hans hela varelse ett chaos hyser,
Ty han i själ och skum och kropp och anda
Ses elden, vattnet, jorden, luften blanda,
Väl tecknad, skäckig
Och öfver ryggen regelbundet fläckig,
En blixt han flyger, ränner,
När sporrarne han känner,

På denne hit ses ländа
En herrlig qvinna.

SIGISMUND.

Ljus, som kan mig blända!

CLARIN.

Rosaura sjelf jag blickar!

(Drager sig tillbaka.)

SIGISMUND.

Det himlen är, som henne åter skickar.

Tionde Uppträdet.

ROSAURA i kappa med svärd och dolk. — SIGISMUND, soldater.

ROSAURA.

Sigismund, högborne furste,
Du, hvars hjeltemajestät
Fram i bragders ljusa morgon
Stiger upp ur nattens skuggor,
Liksom himlens främsta stjerna
Går ur morgonrodnans armar
Fram att sprida nytänd dager
Öfver rosorna och blomstren,
Strålkrönt gjutande sitt skimmer
Öfver hafven, öfver bergen,
Fjellen badande i purpur.
Spride så du ljus i verlden,
Polens nyuppgångna sol,

Att du skänka må en qvinna,
Hvilken till din fot sig kastar,
Ditt försvar, då hon är nödställd
Och är qvinna, tvenne saker,
Hvilka äro hvar för sig
Mera än tillräckligt starka
Att beveka hvem som helst,
Som med hjeltedygd vill lysa.
Trenne gånger du mig skådat,
Trenne gånger icke vetat,
Hvem jag varit, då du sett mig
Hvarje gång i annan skepnad.
Första gången i ditt fångtorn,
Der din boja tröst mig skänkte,
Trodde du en man mig vara.
Andra gången såg du mig
Såsom qvinna, när din höghet
Endast var en flyktig drömbild,
Var ett gäckeri, en skugga,
Och i dag för tredje gången,
Mellanting af man och qvinna,
Då mig hjeltens vapen pryda,
Blandade med qvinnans smycken.
Att mig ömkande du må
Desto större skydd mig skänka,
Må du nu i korthet lyssna
Till min lefnads olycksöden.
I Mosqua vid furstehofvet
Af en ädel mor jag föddes,
Som oändligt skön bort vara,
Om så skön hon var som osäll.
Der hon fann sig snart bedragen

Af en man, som jag ej nämner,
Derför att han är mig okänd,
Men hvars värde dock jag mäter
Med mitt eget, ty en trogen
Bild af honom jag till börden
Icke känner mig så ädel,
Att jag kunde tro förmätet
Honom en af dessa gudar,
Som, förvandlad än till guldregn,
Än till svan, till tjur, besökte
Læda, Danae, Europa.
Då jag utbredt mig i dessa
Kärleksfabler, mig du finner
Ha antydningsvis dig sagt,
Att min moder, öfvertalad
Af hans kärleksfulla smicker,
Var så skön som ingen annan,
Blef bedragen så som alla.
Detta brott af tro och lofven
Grep min mor så djupt, att än
Hon i minnet det begråter,
Ty förrädarn, lik Eneas
I sitt Troja, lemnat henne
Blott till minne detta svärd.
Än det hvile i sin slida,
Det skall nog bli blottadt, innan
Jag berättelsen har slutat.
Af förbund så lösligt knutet
Utan makt att fästa, binda
(Om ett äktenskap, om brott,
Det kan just mig qvitta lika),
Föddes jag, min moders afbild,

Om också i skönhet icke,
Dock i gerningar och motgång.
Derför icke jag behöfver
Säga, att jag, hennes arfving,
Föga lycklig röna fick
Ock med henne samma öde.
Allt hvad jag dig mer kan säga,
Det är namnet på förrädarn,
Som min äras skatter stal,
Som mig plundrat på min heder. —
Astolf — ve mig! — Då jag yppar
Dig hans namn, mitt hjerta sväller
Än af vrede, tydligt tecken,
Att en fiende jag nämner. —
Astolf, ja! han var förrädarn,
Hvilken, glömsk af hvad han njutit
(Ty då kärleken försvunnit,
Flyktar äfven minnet af den),
Kom till Polen, lockad hit
Af förhoppningar om kronan,
Att till maka ta Estrella,
Olycksstjernan i mitt mörker.
Då de älskande en stjerna
Har förenat, hvilken trodde,
Att Estrella, annan stjerna,
Skulle nu dem åter skilja?
Jag var skymfad, var förtviflad,
Var tillintetgjord, var — jag,
Det vill säga, i mitt hjertas
Babyloniska förbistring
Rasade en helfvetsyra.
Envist bindande min tunga

(Ty det finnes qval, bekymmer,
Hvilka tolkas mycket bättre
Genom känslan, än med munnen),
Mina qval jag tyst förrådde,
Tills en dag, med mig allena,
Violante bröt, min moder,
Deras fängelse. I hopar
Ut de strömma då tillsamman,
Trängande sig om hvarandra.
Att dem yppa ej mig brydde,
Ty om blott en qvinna vet,
Att densamma just, för hvilken
Hon sitt hjertas svaghet röjer,
Sjelf för qvinlig svaghet fallit,
Tycker hon deraf sig manad
Att sitt arma hjerta lätta;
Dåligt föredöme tjenar
Dock till något. Medlidsam
Mina qval min moder hörde,
Sökte lindra dem med egna.
Har blott domarn varit brottslig,
Ack, hur lätt han då förlåter!
Varnad af sin egen skada,
Ville hon ej öfverlåta
Åt en trög och sorglös slump,
Åt en opålitlig framtid,
Att min äras skada bota.
Hon mig rådde att förrädarn
Söka upp och tvinga honom
Med oändlig kärleks makt
Att min äras fordran gälda.
Och att färden underlätta

Destomer, på ödets vink
Jag i manlig drägt mig klädde.
Ned min moder tog ett svärd —
Här du ser det — nu är tiden
Inne att dess klinga blotta,
Som jag lofvat, ty med tillit
Till dess stumma tecken sade
Mig min moder: "Res till Polen,
Laga der, att rikets ädle
Skåda få det svärd, dig pryder,
Kanske skall der någon bland dem
Medlidsamma dina öden,
Ditt bekymmer skänka tröst";
Och så kom jag hit till Polen.
Lemnom (det är öfverflödigt
Att berätta hvad du vet),
Att min häst i vildsint yra
Till ditt fängelse mig förde,
Der du såg mig an förvånad;
Lemnom, att Clotaldo sedan
Lät beveka sig att bedja
Kungen att mig lifvet skänka,
Och att kungen ock det gjorde,
Att Clotald, se'n han fått veta
Hvem jag var, mig öfvertalte
Till att återta min drägt
Och min tjenst Estrella egna,
Att med list jag skulle hindra
Astolfs kärlek och hans afsigt
Att Estrella ta till maka;
Lemnom, att du med förvåning
En gång sett mig och den andra

Två gestalter sammanblandat,
Villad af min qvinnodrägt,
För att säga, att Clotaldo
Öfvertygad, att Estrella
Måste gifta sig med Astolf
Och de båda inta thronen,
Mot min ära nu mig råder
Att försaka alla anspråk.
Jag som sett, att du, o! ädle
Sigismund, som hämnden tillhör
(Efter himlen velat bryta
Dina bojor, der i skogens
Dystra fängelse du varit,
Till din känsla lik ett djur,
Till ditt tålamod en klippa),
Vapen gripit mot din fader,
Vapen mot ditt fosterland,
Kommer nu att hjelp dig bjuda,
Blandande Minervas rustning
Med Dianas lätta drägt,
Klädd i stål och klädd i purpur,
Prydnad lånande af båda.
Derför upp, o! tappre hjelte,
Oss det höfves att förinta,
Lösa upp, tillintetgöra
Det förbund, som man beslutit,
Mig, att icke den sig gifter,
Som min make jag bör kalla,
Dig, att icke deras stater
Se'n förenta måtte göra
Genom större makt och styrka
Segern tvifvelaktig för oss.

Qvinna kom jag att dig mana,
Att min kränkta ära hämnas,
Men som man att egga dig
Att en krona dig förvärfva,
Såsom qvinna att dig röra,
Såsom man att dig betjena
Med min arm och med mitt svärd.
Derför vet, att om du fattar
Kärlek nu till mig, som qvinna,
Skall som man jag ge dig döden,
Djerft försvarande min ära,
Ty i kampen för min kärlek
Vill jag visa mig som qvinna,
Då för dig min nöd jag klagar,
Men som man, då jag skall hämnas.

SIGISMUND (afsides).

Är det sanning, att jag drömmer,
Himmel! tag då minnet från mig,
Ty ej kan en dröm allena
Ha så många verkligheter.
Store Gud! hvem kunde reda
Sig ur alla, eller icke
Tänka mer på någon af dem!
Fins ett tvifvel väl mer plågsamt?
Om jag blott har drömt den ära,
Dit jag såg mig lyftad, huru
Kunde denna qvinna nu
Mig så tydligt den bekräfta?
Sanning var det då, ej dröm.
Och om drömmen vore sanning
(Annat bryderi, ej mindre),

Hur kan jag i detta tillstånd
Kalla det en dröm? Är höghet
Så fullkomligt lik en dröm,
Att om hon är sann och verklig,
Hon skall kallas för bedräglig,
Men för viss, om hon är diktad?
Skiljer då så litet båda,
Att det kan i fråga sättas,
Om det sanning är, om lögn,
Hvad man varseblir och njuter!
Saken sjelf och sakens afbild
Äro de hvarann så lika,
Att man tvekar mellan dessa?
Om så är, och om man måste
Se hur makten, majestätet,
Stát och herrlighet och ära
Lösas upp i bara skuggor,
Skyndom oss att nu dra fördel
Af hvad ögonblicket skänkt oss,
Efter man deraf får njuta
Endast hvad i drömmen njutes.
I min makt jag har Rosaura,
Och jag tillber hennes skönhet.
Låt oss tiden då begagna;
Kärleken tillintetgöre
Ärans bud och den förtröstan,
Henne fört till mina fötter.
Dröm det är, och då det är så,
Låtom oss en lycka drömma,
Som skall se'n bli bytt i qval.
Men med egna ord och grunder
Vederlägger jag mig sjelf.

Är det dröm, så är det tomhet.
Hvilken vill för verldens tomhet
Himlens salighet förlora?
Dröm är en försvunnen lycka.
Hvem har hjelteära skördat,
Som ej säger se'n vid minnet
Af sin lefnads alla bragder:
"Utan tvifvel har jag drömt
Hvad jag sett"? Om jag min villa
Sådan funnit, om jag vet,
Att all vällust är en flamma,
Hvilken första vind, som blåser,
Släcker till en falnad aska,
Må det eviga jag söka,
Ära, som evärdligt lefver,
Hvarest lyckan icke slumrar,
Kronan icke är en drömbild.
Förolämpad är Rosaura,
Men det tillhör ju en furste
Skänka ära, ej beröfva.
Ja! vid Gud, eröfra skall jag
Åter hennes ära, innan
Jag min krona återvinner.
Må för frestelsen jag fly,
Den är mig för stark. (Till soldaterna.) Till vapen!
Ty jag vill en slagtning gifva,
Innan ännu nattens skuggor
Sänka solens gyllne strålar
Ned i gröna böljors graf.

ROSAURA.

Herre! Hvarför går du från mig?

Kan då ej mitt hjertas qval,
All min smärta, all min jämmer
Något ord till svar förtjena?
Huru är det möjligt, Herre,
Att du ej mig hör, ej ser?
Vänd ej bort ditt anlet från mig!

SIGISMUND.

Jo! Rosaura, äran kräfver,
Att jag grymt dig nu behandlar,
För att se'n dig mildhet visa.
Nu min röst ej svare dig,
För att hedern dig må svara.
Se! jag tiger, att min handling
Må i stället tala för mig,
Och jag sluter mina ögon,
Ty det nödigt är för den,
Som vill akta på din ära,
Att ej akta på din skönhet.

(Går med soldaterna.)

ROSAURA.

Hvad är detta för en gåta?
Skall till råga jag på qvalen
Med så gåtefulla svar
Också nu min tanke plåga!

Elfte Uppträdet.

CLARIN. — ROSAURA.

CLARIN.

Får jag nalkas? Lof mig gif!

ROSAURA.

Ha! Clarin. Hvar har du varit?

CLARIN.

I ett torn jag illa farit,
Hvarest till mitt tidsfördrif
Kort om lif och död jag spelat,
Och min otur var så hvass,
Att jag nära nog sagt pass
Åt mitt lif; det föga felat,
Att jag hade blifvit bet.

ROSAURA.

Hvarför, säg mig!

CLARIN.

Jo, emedan
Jag er känner först, och sedan
Har Clotald — Men hvad är det?
(Trumslag.)

ROSAURA.

Hvad kan det för buller vara?

CLARIN.

En beväpnad skara ser
Jag från slottet tåga ner
Att mot prinsen det försvara
Och slå ned hans härars tal.

ROSAURA.

Feg jag då ej här får dröja,
Vid hans sida skall man röja
Mig, för verlden en skandal,

När med nedrigt våld betvungen
Sedlig lag man ses bedra.

Tolfte Uppträdet.

CLARIN. Röster bakom skådeplatsen.

Röster (bakom skådeplatsen).
Lefve friheten! Hurrah!

Andra röster.
Lefve friheten och kungen!

CLARIN.
Kung och frihet! Båda två,
Må för mig de lefva gerna,
Ty hvad öde de mig ärna
Tänker jag ej akta på.
Nej! i denna villervalla
Jag beger mig härifrån,
Skådar med en Neros hån
Utan ömkan ned på alla.
Känner jag medlidande,
Kan det vara blott för mig.
Dold jag kan från denna stig
Hela herrligheten se.
Detta gömsle mig betäcker
Mellan klippor; dödens natt
Skall der icke få mig fatt,
Döden jag lång näsa räcker.
(Gömmer sig. Trummor och vapenbrak.)

Trettonde Uppträdet.

BASILIUS, CLOTALDO och ASTOLF, flyende. — CLARIN gömd.

BASILIUS.

Fins det väl en kung, en fader
Mera grymt förföljd än jag!

CLOTALDO.

Vi förlorat detta slag,
Hären flyr i långa rader.

ASTOLF.

Skall den, trohet svek, så lätt
Vinna seger!

BASILIUS.

Ack! Hvem sviker?
Den, från hvilken segren viker!
Den som segrar, han har rätt!
Undan för min son, tyrannen,
Han, som intet brott ses sky,
Kom, Clotaldo, låt oss fly.

(De skynda ut. Clarin faller träffad af ett skott.)

CLARIN.

Himmel! Hjelp!

ASTOLF.

Hvem är den mannen,
Hvilken träffad af ett skott
Jag ser ligga här i snåret,
Färgadt af det röda såret?

CLARIN.

Offret för en oblid lott,
Ty mitt lif jag ville skydda
Och derför jag döden mött.
Ack! om jag om intet skött!
Ställe fins ej, fins ej hydda,
Der man trygg mot döden står;
Den som flyr att sig befria
Från den skördemannens lia,
Den han oftast säkrast slår.
Gån derför att åter strida,
Hvarest kampen rasar varm,
Ty bland eld och vapenlarm
Skall er större trygghet bida,
Än i borg med dubbel vakt.
Ingen väg det fins, som ställde
Säkerhet mot stjernors välde
Och mot ödets grymma makt.
Ej från döden er skall skilja
Någon flykt och någon hamn,
Nej! I gån mot dödens famn,
Om det så är Herrans vilja.

(Dör.)

BASILIUS.

Ja, vi gå mot dödens famn,
Om det så är Herrans vilja.
Milde himmel! O! hur ledes
Ej vår blindhet, ej vår dårskap
Till en bättre, högre insigt
Af det stela lik, som talar
Genom munnen af ett sår,
Hvilket med en blodig tunga

Lär oss, hur all mensklig omsorg
Är förgäfves, om den strider
Mot en högre makt och afsigt.
Ty då jag från död och uppror
Ville fosterlandet frälsa,
Har jag just beredt den fasa,
Som jag ville förekomma.

CLOTALDO.

Om ock ödet, Herre, känner
Alla vägar, träffar äfven
Mellan bergens djupa snår
Den det söker, är det icke
Kristligt dock, i fall ni nekar,
Att det gifves skydd mot ödet.
Nej! det finnes, ty den vise
Segrar äfven öfver lyckan.
Derför om du ock ej undgått
Nederlag och qvalfull motgång,
Sök i alla fall dig rädda.

ASTOLF.

Ja! Clotaldo, Herre, talar
Så som en förståndig man,
Hvilken hunnit mogen ålder,
Jag som öfvermodig yngling.
Mellan bergen der i snåren
Står det gömd en sadlad fåle,
Ättling af den snabba vinden.
Rädda dig på den; jag vill
Mellertid betäcka ryggen.

BASILIUS.

Om min död är Herrans vilja,
Och om här den väntar på mig,
Vill med öga jag mot öga
Döden också här förbida.

(Trumslag.)

Fjortonde Uppträdet.

SIGISMUND, ESTRELLA, ROSAURA, soldater, uppvaktning. — BASILIUS, ASTOLF, CLOTALDO.

En soldat.

Här i bergens dolda gömslen
Mellan täta grenar kungen
Har sig gömt.

SIGISMUND.

Förföljen honom!
På hvar klippa hvarje buske,
Hvarje träd må genomsökas
Stam för stam och gren för gren.

ASTOLF.

Herre! fly!

BASILIUS.

Och hvarför fly?

ASTOLF.

Säg din afsigt!

BASILIUS.

Lemna mig!

CLOTALDO.

Säg, hvad vill du?

BASILIUS.

Jag vill göra
Hvad som ännu återstår mig.
(Till Sigismund.)
Är det mig, du söker, Furste,
Se mig här vid dina fötter!
(Knäfaller.)
Må mitt hufvuds hvita snö
Bli för dem en kunglig matta!
Trampa på min nacke, krossa
Denna kronas guld, förinta
Hvarje skymt af sonlig vördnad,
Af min smälek tag din hämnd,
Må som fånge jag dig tjena.
Efter allt, som nu har händt mig,
Må dig ödet hyllning skänka,
Och må himlens ord bekräftas.

SIGISMUND.

Polens ädle! I som varit
Vittnen till så underbara
Händelser, mig hören nu,
Ty er furste talar till er.
Allt hvad himlen har beslutit,
Allt hvad Herren med sitt finger
Ritat på den högblå taflan,
Han, som till sin skrift begagnar
Dessa himlens azurblad,
Hvarest guldbokstäfver pråla,
Ljuger icke, sviker icke.

Endast den, som söker tränga
In deri och forska ut det
Till förvetna ändamål,
Endast den bedrar och ljuger.
Så min far, den här I skåden,
Gjorde mig till menskligt vilddjur,
För att undgå våldsamheten
Af mitt grymma sinnelag,
Så att äfven om jag hade
Till en följd af ädelt ursprung,
Till en följd af blodets renhet
Och i följd af goda gåfvor
Blifvit född till sinnelaget
Mild och öm och eftergifven,
Hade sådant sätt att lefva,
Sådant sätt att fostras upp
Varit mera, än tillräckligt,
Att förvilda mina seder.
Vackert sätt att bilda om dem! —
Om man skulle säga någon:
"Du en gång skall blifva dödad
Af ett menskligt odjur", vore
Han väl klok, ifall han väckte
Upp det, om det vore somnadt?
Om man sade: "detta svärd,
Som du bär, skall ge dig döden";
Icke vore det försigtigt,
Om han blottande dess klinga
Skulle den mot bröstet rikta.
Om man sade: "hafvets vågor
Skola reda dig en graf
Under monument af silfver",

Oklokt gjorde den, som gåfve
Sig på hafvet ut, då vredgadt
Det till berg sig skyhögt reste,
Af kristall en krusig alprygg.
Nu det händt min far detsamma,
Som det skulle den, som, hotad
Af ett vilddjur, väckte detta,
Den som, fruktande ett svärd,
Detta droge, eller den som
Rörde hafvet upp med stormen.
Hade ock mitt vilda lynne
Varit sådant somnadt vilddjur,
Öfvermodet svärd, som hvilar,
Och min vrede vind i stiltje,
Ej man ödet öfvervinner
Genom hämnd och orättvisa,
Utan retar det i stället.
Den, som vill besegra ödet,
Måste göra det med lämpor,
Med beräknande förstånd.
Innan ännu faran finnes,
Söker den sig fåfängt skydda,
Hvilken vill den förekomma,
Ty om ock man kan den undgå
(Det är klart) med ödmjukhet,
Är det först när man befinner
Sig i faran, ty omöjligt
Är att hindra den att komma.
Till exempel tjene detta
Underbara skådespel,
Detta sällan sedda under,
Denna fasa, ty af allt

Underbarast är att skåda,
Hur, i trots af all sin möda,
Dock en far, en stor monark
Ligger vid min fot besegrad.
Himlen sjelf har dömt i saken!
Domen kunde han ej ändra,
Fast han ville det. Och jag
Som i år, i värde, kunskap
Ej kan mäta mig med honom,
Skulle kunna det? (Till kungen.) O! fader,
Res dig upp och räck mig handen!
Sedan himlen dig har upplyst
Om det misstag, du begått,
Då du velat ändra domen,
Tag din hämnd, se här mitt hufvud,
Du mig ser vid dina fötter.

(Knäfaller.)

Basilius.

O! min son — ty denna handling
Aflar dig för andra gången
I mitt hjerta — kung du vare.
Palmen tillhör dig och lagren.
Du har segrat; må då egna
Hjeltedater ock dig krona.

Alla.

Lefve, lefve Sigismund!

Sigismund.

Efter stora segrar vänta
Att af mig i dag bli vunna,
Må jag börja med den största,
Att mig sjelf besegra. Astolf!

Räck Rosaura din hand!
Du är skyldig hennes ära
Denna skuld, och jag den kräfver.

ASTOLF.

Det är sannt, att jag till henne
Står i skuld, men ni betänke,
Att hon icke vet sin härkomst,
Och det skulle mig förnedra,
Att mig gifta med en qvinna ....

CLOTALDO.

Vänta, håll! Ej mer du säge,
Ty Rosaura är så ädel,
Astolf, som du sjelf. Mitt svärd
Det försvara skall på fältet;
Det är nog, hon är min dotter.

ASTOLF.

Huru?

CLOTALDO.

Dölja det jag ville,
Tills jag såge henne hedrad
Vid en ädel makes sida.
Långt det vore att förtälja,
Men alltnog, hon är min dotter.

ASTOLF.

Är det så, då vill jag hålla,
Hvad jag lofvat.

SIGISMUND.

Att Estrella

Icke måtte sig beklaga,
Då hon nu ser sig gå miste
Om en prins, så skön och tapper,
Med min egen hand jag vill
Henne med en furste gifta,
Som i börd och i förtjenster
Är, om ock ej mer, hans like.
Räck mig handen.

ESTRELLA.

Sådan lycka
Gör mig endast dubbelt säll.

SIGISMUND.

Och Clotaldo, han som troget
Tjent min fader, honom vänta
Mina armar och den lön,
Som han vill sig sjelf betinga.

En soldat.

Om du så belönar honom,
Som dig icke tjent, hvad ger du
Då åt mig, som åstadkom
Resningen i land och rike
Och befriat dig ur tornet?

SIGISMUND.

Detta torn! Och att du aldrig
Till din död må komma ur det,
Skall du der bli strängt bevakad.
Öfverflödig är förrädarn,
Se'n förräderiet lyckats.

BASILIUS.
Alla ditt förstånd beundra.

ASTOLF.
Hur förändrad är han icke!

ROSAURA.
Hvilken måtta, hvilken klokhet!

SIGISMUND.
Hvi förvånens I eröfver,
Om en dröm mig detta lärde,
Om jag än den fruktan hyser,
Att jag vakna skall och finna
Mig ännu en gång i tornet?
Och om också ej det händer,
Är det nog att hafva drömt det,
Ty på detta sätt jag lärt,
Att all jordisk, mensklig lycka,
Som en dröm till slut försvinner.
Jag af min vill mig begagna,
Medan hon ännu ses vara,
Och er be benäget glömma
Våra brister, ty det tillhör
Ädla hjertan dem förlåta.

DEN MÄKTIGE BESVÄRJAREN.

PERSONER.

CYPRIANUS, en filosof i Antiochia.
GUVERNÖREN i Antiochia.
LELIUS, Guvernörens son.
FLORUS, förnäm yngling.
LYSANDER, en gammal Kristen.
JUSTINA, hans fosterdotter.
MOSCON, CLARIN, } Cypriani tjenare.
LIVIA, Justinas kammarjungfru.
FABIUS, Guvernörens tjenare.
SATAN.
EN TJENARE.
EN SOLDAT.
Uppvaktning, soldater, folk.

FÖRSTA HANDLINGEN.

En skog nära Antiochia.

Första Uppträdet.

CYPRIANUS, klädd som en forntida filosof, CLARIN och MOSCON, bärande böcker.

CYPRIANUS.

Här i ljuflig enslighet,
I naturens lugna sköte,
I den fagra labyrinten
Af oranger, blad och blommor,
Lemnen mig allena, lemnen
Mig till sällskap (ty de äro
Mig tillfyllest) dessa böcker,
Dem jag er befallt att bära.
Ty så länge Antiochia
Firar med så glada fester
Denna stolta tempelbyggnad,
Som åt Jupiter man helgar,
Flyttande i dag högtidligt
Gudens bildstod, der med större
Ära han i glans må trona,
Vill jag fly det vilda larmet
På dess torg och gator, vill jag

I begrundande förnöta,
Hvad i dagens lifstid fattas.
Gån till Antiochia båda,
Njuten af dess rika fester.
Vänden åter hit att hemta
Mig, när aftonsol sig sänker
Att begrafva sig i böljan,
Hvilken mellan dystra skyar
Bildar mausolée af silfver
Åt dess stora lik af guld.
Här I finnen mig.

MOSCON.

Ej kan jag,
Fast jag hyser mycken åtrå
Att bevista dagens högtid,
Stämma mina tankars flöden,
Ut i ord de måste springa,
Förr'n jag går att den beskåda.
På en dag så glad och festlig,
Då man njuter blott och fröjdas,
Är det möjligt, att ni ämnar
Vända ryggen åt dess jubel
Och i skogen slå er ned
Ensam blott med fyra böcker?

CLARIN.

Deri gör min herre rätt,
Ty ej sak det fins mer ledsam,
Än en dag med högtidståg,
Då det vexlar dans och messor.

MOSCON.

Du, Clarin, du är då alltid

Full med list och skalkhet, vänder
Kappan ständigt efter vinden.
Smickrande du blott berömmer
Hvad han gör och säger aldrig
Hvad du tänker.

CLARIN.

Du bedrar dig
(Kan väl mera artigt sägas
Ett du ljuger midt i synen?)
Och jag säger hvad jag tänker.

CYPRIANUS.

Nog Moscon, se så Clarin!
Lika stora dårar båda,
Skolen I då ständigt tvista,
Varande af motsatt tanke
Jemt den ene mot den andre!
Lemnen mig och, som jag sagt er,
Söken mig, när natten sjunker,
Svepande i dystra skuggor
Detta verldsallts stolta byggnad.

MOSCON.

Jag slår vad om hvad som helst,
Att, fastän du nyss har påstått,
Att ej festen bör besökas,
Går du dit ändå.

CLARIN.

Ja visst!
Det är klart, ty ingen plägar
Följa sjelf de råd, han skänker
Andra.

MOSCON (afsides).

Den som hade vingar
Att till mötes Livia flyga! (Går.)

CLARIN.

Skall jag sanningen bekänna,
Är just Livia den, som tjusar
Mina känslor. Då du redan
Mer än hälften har af vägen
Lagt till rygga, fortsätt *Livia*,
Lätt på foten var och *liflig*. (Går.)

Andra Uppträdet.

CYPRIANUS.

Ensam är jag nu och kan,
Om min tanke sådant mäktar,
Undersöka denna fråga,
Som min själ i spänning håller,
Allt se'n jag i Plinius läste
Om Guds väsende de dunkla
Sällsamt underbara orden,
Ty min tanke finner icke
Denne Gud, som i sig sluter
Så fördolda egenskaper.
Denna gömda sanning måste
Jag ha reda på.

(Sätter sig att läsa.)

Tredje Uppträdet.

SATAN i högtidsdrägt. — CYPRIANUS.

SATAN (afsides).

Hur mycket
Än du forskar, Cyprianus,
Skall likväl du aldrig nå den,
Ty den skall af mig fördöljas.

CYPRIANUS.

Prassel hör jag der bland träden.
Säg, hvem är det? Hvem?

SATAN.

En fremling,
Ädle Herre, här i bergen
Allt från dagens första gryning
Vilsefarande så länge,
Att hans häst utmattad redan
Hvilar på en gång och betar
På smaragden, hvilken bildar
Dessa dalars sommarmatta.
Färdens mål är Antiochia,
Der mig vänta värf af vigt.
Medan jag i sorgsna tankar
(Kapital, som fättas ingen)
Djupt försjunken, omedvetet
Skiljde mig ifrån mitt följe,
Har från rätta vägen jag,
Från mitt sällskap mig förirrat.

CYPRIANUS.

Mig i sanning det förvånar,
Att i åsyn af de höga
Antiochias torn du kunnat
Så gå vilse. Ej det finnes
Här bland bergens stigar alla,
Om än raka, om än sneda,
Någon enda, den der icke
Har till centrum stadens murar.
Hvilken än du välja vill,
Går du rätt.

SATAN.

Okunnigheten,
Den består just i att icke,
Fast med öppna ögon, se.
Men då rådligt ej mig synes,
Att som fremling jag mig vågar
In i okänd stad allena,
Frågande min väg, så vill jag
Här förbida hvad som fattas
I att natten kufvar dagen.
Ty på drägten, på de böcker,
Hvilka omge dig som sällskap,
Ser jag, att du är en lärd,
Och af kunskapstörst mitt hjerta
Känner dragningskraft till dem,
Som med studier sig befatta.

(Sätter sig ned.)

CYPRIANUS.

Har ock du studerat?

SATAN.

Nej!
Men jag vet likväl tillräckligt,
För att ej okunnig kallas.

CYPRIANUS.

I hvad vetenskap?

SATAN.

I många.

CYPRIANUS.

Ej den längsta tid förslår
Att en enda riktigt fatta,
Och du känner dock, förmätne,
Utan att studera, många?

SATAN.

Ja, ty från ett land jag är,
Der de högsta vetenskaper
Läras utan att studeras.

CYPRIANUS.

O! att der jag vore hemma!
Ty ju mer man forskar här,
Desto mindre vet man.

SATAN.

Tro mig,
Det är sannt, ty utan studier
Dristade jag dock att söka
Den förnämste lärostolen
Samt höll också på att få den,
Ty jag hade många röster.

Och fast jag ej vann den, är mig
Dock försöket nog, ty stundom
Vins en ära ock i fallet.
Om du ej vill tro det, säg mig
Hvad din forskning gäller, låt oss
Täfla i bevisningsgrunder.
Fast jag ej din mening vet,
Vore hon också den rätta,
Vill jag påstå dock dess motsats.

CYPRIANUS.

Jag är mycket glad att du
Sådant företag vill fresta.
Det i Plinius är ett ställe,
Hvars begripande mig ängslar
Tusenfallt, då jag ej fattar,
Hvilken Gud han menar der.

SATAN.

Det ett ställe är, som lyder
(Mycket väl jag mins de orden):
"Gud det högsta goda är,
Är ett väsende, en urgrund,
Allting vetande, allsmäktig."

CYPRIANUS.

Det är riktigt!

SATAN.

Nå, hvad stöter
Du dig på deri?

CYPRIANUS.

Att icke

Finna denna Plinii Gud.
Är han väl det högsta goda,
Då det högsta goda fattas
Sjelfva Jupiter, ty honom
Se vi många gånger fela?
Derom vittne den förförda
Danae och Europa.
Och hur kan det högsta goda,
Då det bör i helig handling
Visa sig gudomligt, felfritt,
Hafva del i mensklig svaghet?

SATAN.

Detta är allenast sagor,
Der profana auktorer
Söka skänka gudaskepnad
Åt den torra sedelärans
Filosofiska begrepp.

CYPRIANUS.

Detta svar är ej tillräckligt,
Då Guds helighet bör vara
Sådan, att den fräcka skulden
Icke får hans namn befläcka,
Äfven om den vore osann.
För att gå i grund med frågan:
Om nu Gudarne man kallar
För det högsta goda, måste
De ock sträfva till det högsta.
Huru kan väl då den ene
Vilja ett, en annan annat?
Derpå ha vi dock exempel

I tvetydiga orakler,
Att ej blott profana ord
Jag till stöd må åberopa.
Tvenne Gudar tillförsäkrat
Tvenne härar samma seger,
Men den ena blir besegrad.
Följer icke klart häraf,
Att ej två motsatta viljor
Kunna hafva samma mål?
Äro de hvarandras motsats,
Måste nu, om god den ena,
Ej den andra ond förklaras?
Re'n den tanken förutsätter
Ju hos Guddomen det onda?
Derför, om dem enhet tryter,
Tryter dem det högsta goda.

SATAN.

Sjelfva grunden nekar jag,
Ty de stridiga oraklen
Gåfvos i och för ett syfte,
Som af vårt förstånd ej fattas;
Deri ligger just försynen.
Slagtningen, som blef förlorad,
Skulle båta mer den slagne,
Än den vunna segren skulle
Båta den, som segren vann.

CYPRIANUS.

Det är sannt, men denna Guddom
Borde då ej heller (då nu
Gudar ej bedra) ha lofvat

Seger åt den slagna hären.
Att tillåta slaget tappas
Hade varit här tillräckligt.
Är nu Gud allvetande,
Måste båda hafva tydligt
Förutsett en sådan utgång
Och, om sett den, ej försäkrat
Hvad som icke skulle hända.
Derför, om det fins en Guddom
I personer splittrad, bör den
Vara dock i hvarje lem
Blott en enda till sitt väsen.

SATAN.

Sjelfva ändamålet kräfde,
Att oraklen skulle egga
Mängdens sinnen.

CYPRIANUS.

Om så varit,
Fins af genier en mängd,
Som de lärde pläga kalla
Goda eller onda andar,
Hvilka gå omkring i verlden,
Oss ingifvande i drömmen
Goda eller onda tankar;
Ett bevis, hvarpå man stöder
Själarnas odödlighet.
Genom dem nog Guden kunnat
Egga sinnena tillräckligt
Utan att behöfva visa
Sig som lögnare.

SATAN.

Betänk,
Att motsägelser så fatta
Ej tillintetgöra höga
Gudars enhet, då de aldrig
Skiljt sig än i sak af vigt.
Klaraste beviset skåda
Vi derpå i menskans byggnad,
Underbar i allt; en enda
Tanken var, som skapte henne.

CYPRIANUS.

Om en enda skapat henne,
Så är denne ock de andra
Öfverlägsen, äro åter
Alla lika, de i något
(Detta kan du ej förneka)
Kunna dock hvarann bekämpa.
Då vid skapelsen den ene
Ville dana menskoslägtet,
Kunde lätt den andre säga:
Jag ej vill, att det skall skapas.
Om din Gud nu är allsmäktig,
Skulle då den ene skapa,
Men den andre det förgöra.
Om nu dessa båda Gudar
Äro i sin allmakt lika,
Men till viljans riktning skiljda,
Hvem skall segra då af dem?

SATAN.

Om omöjligheter låter

Det sig icke disputeras.
Men häraf hvad slutsats drar du?
Säg mig!

CYPRIANUS.

Att det finns en Gud,
Högsta nåd och högsta godhet,
Sann allvetenhet och allmakt,
Ofelbar, som ej bedrager,
Utan täflan öfverlägsen,
Gud, som icke har sin like,
Första orsak utan början,
I sitt eget väsen grundad,
En till makt och en till vilja.
Må han ock, som sådan, hafva
En, två, eller fler personer,
Oinskränkt han till sitt väsen
Måste vara en allena,
Alla andra grunders urgrund.

SATAN (stiger upp).

Hvem kan längre stå emot
Ett bevis så ögonskenligt?

CYPRIARUS.

Det förtryter dig?

SATAN.

Hvem skulle
Ej förtryta, att en annan
Snillets pris bestrede honom?
Men änskönt ej svar mig fattas,
Tiger jag dermed, emedan
Folk jag hör i dalen komma.

Det är också tid för mig,
Att min väg till staden draga.

CYPRIANUS.

Gack i frid!

SATAN.

Frid vare med dig!
(Afsides.)
Då din forskning når så högt,
Lagar jag, att du den glömmer,
Tjusad af en skönhets blickar.
Då en gång jag blifvit lofvad,
Att Justinas dygd få fresta,
Vill jag ställa så min plan,
Att jag dubbel hämnd mig skaffar.
(Går.)

CYPRIANUS.

Aldrig såg jag man så märklig!
Men som tjenarena dröja,
Vill jag än en gång begrunda
Föremålet för mitt tvifvel.
(Sätter sig åter att läsa.)

Fjerde Uppträdet.

LELIUS, FLORUS. — CYPRIANUS.

LELIUS.

Låt oss stadna, gå ej längre;
Dessa klippor, dessa täta
Grenars skugga, som förbjuder
Sjelfva sol'n att träda in,

Blifva må de enda vittnen
Till vår tvekamp.

FLORUS.

Drag ditt svärd!
Här det gäller endast handling,
Om derborta ord det gällde.

LELIUS.

Väl jag vet, att man mot man
Stål med stumma läppar talar
Blott så här.

(De strida.)

CYPRIANUS.

Hvad vill det säga?
Lelius stilla, Florus stanna!
Nog! Här står jag mellan eder,
Om jag ock är utan vapen.

LELIUS.

Hvadan, säg mig, Cyprianus,
Kommer du min hämnd i vägen?

FLORUS.

Är i otid född ett foster
Du af dessa berg och skogar?

Femte Uppträdet.

MOSCON, CLARIN. -- De förre.

MOSCON.

Skynda, skynda, ty min herre
Har visst råkat i krakel.

CLARIN.

För att närma mig till sådant
Plär jag ingalunda springa,
Snarare att komma från det.

MOSCON och CLARIN.

Herre .....

CYPRIANUS.

Håll er tunga båda! —
Hvadan detta? Tvenne vänner,
Så till börd som till bedrifter
Antiochias ögonstenar,
Hela stadens framtidshopp,
Guvernörens son den ene
Och den andre af Colaltos
Stolta hus en ädel telning,
Äfventyra obetänksamt
Tvenne lif, som kunna skänka
Fosterlandet sådan glans.

LELIUS.

Cyprianus, om den aktning,
Jag af många skäl är skyldig
Din person, för ögonblicket
Hejdar i dess fart mitt svärd,
Tro ej derför det skall sjunka
Ned i slidans lugn tillbaka.
Du om vetenskaper känner
Mer än strider, du förstår ej,
Att för ädlingar i tvekamp
Ej en ursäkt finns, som gör dem

Vänner åter; enda medlet
Är att en på platsen stannar.

FLORUS.

Äfven jag detsamma säger,
Ber dig gå din väg med dessa,
Att vi må vår tvekamp sluta
Enligt ärlig riddarsed.

CYPRIANUS.

Om I tron, att jag ej känner,
Såsom lärd, de riddarseder,
Hvilka mod och djerfhet stiftat
Såsom lagar för en tvekamp,
I bedran er, ty jag föddes,
Äfven jag, med lika stor
Skyldighet som I att inse,
Hvad vanheder är och ära.
Att jag egnat mig åt studier,
Har mig ej mitt mod betagit.
Vetenskap och vapen räcka
Mången gång hvarandra handen.
Om att hafva dragit svärdet
Är ett skäl att också kämpa,
Kunnen I, som re'n ha'n kämpat,
Ej af detta skäl försmädas.
Och nu kunnen I berätta
Mig anledningen till tvisten,
Ty om jag, se'n jag har hört den,
Skulle finna, att den ene
Af er båda hade skäl
Att upprättelse begära,

Ger jag er mitt hedersord
Att er lemna här allena.

LELIUS.

Med det vilkor, att du låter
Oss i fred vår tvekamp ända,
Om du får orsaken veta,
Vill jag den för dig berätta.
Mycket kär jag har en flicka,
Florus ock har henne kär.
Ser du nu, om det är möjligt,
Att förlika oss? Ej finns det
Domstol, hvarest två rivalers
Hjertetvist kan bilagd bli.

FLORUS.

Henne har jag kär och fordrar,
Att ej han, ej sol'n ens driste
Sig att se på henne. Då det
Så står till och du har gifvit
Oss ditt hedersord att lemna
Oss i fred, gå dina färde.

CYPRIANUS.

Vänta, ty än mera vill
Jag få veta. Är den flickan
Fri ännu att vinnas af er,
Eller är allt hopp förgäfves?

LELIUS.

Hon så ädel är och dygdig,
Att om sol'n gör Florus svartsjuk,
Har han ingalunda skäl

Att det vara ens på henne.
Ty jag tror ej ens att solen
Dristar sig beskåda henne.

CYPRIANUS.

Vill du också henne äkta?

FLORUS.

Allt mitt hopp går ut derpå.

CYPRIANUS.

Äfven du?

LELIUS.

O! gifve himlen,
Att jag sådan lycka nådde,
Ty fast hon är mycket fattig,
Riklig hemgift nog är dygden.

CYPRIANUS.

Om I båda önsken gifta
Er med henne, är det icke
Nedrigt handladt att förut
Söka fläcka hennes rykte?
Hvad skall verlden säga, tron I,
Om den ene äktar henne,
Se'n för hennes skull han dödat
Sin rival? Ty om ock ingen
Grund det funnes till det ryktet,
Är det ryktet nog för sig.
Ej jag säger, att I skolen
Egna henne hyllning båda,
Så förnedrande förslag
Vill jag icke låta komma

Mig till last, ty den, hvars kärlek
Hålla kan med andras hyllning
Först tillgodo, håller sedan
Lätt tillgodo ock med skammen,
Men jag säger, forsken efter
Hvem, som vunnit hennes tycke;
Sedan .....

LELIUS.

Spill ej flere ord!
Ty det nedrigt är att vilja,
Att en flicka sjelf skall säga,
Hvem hon väljer till sin man.
Mig hon väljer eller Florus.
Är det mig, blir mitt bekymmer
Derigenom blott förökadt,
Ty ett nytt jag får, att någon
Finns som älskar den, mig älskar.
Väljer Florus hon, dess värre,
Att den mig behagar älskar
Min rival. Hvad hon skall säga,
Syns mig derför öfverflödigt,
Då i hvilket fall som helst
Slutet blir ändå på saken
Att vi måste ta till svärdet,
För sin ära den, hon valt,
Och den andre för att hämnas.

FLORUS.

Jag bekänner, att det sättet
Nog begagnadt är och hylladt,
Men af damer mest, som pläga

Välja än och än förskjuta.
Derför jag af hennes fader
Henne vill i dag begära,
Och då mig tillräckligt synes
Att till strid ha dragit klingan
(Synnerligen då vi blifvit
Störda i vår envigskamp),
Sticker jag den, Lelius, åter
Med godt samvete i skidan.

LELIUS.

Till en del af dina grunder
Öfvertygad vill, om sanna
Eller falska, jag dem följa,
Utan att dem pröfva längre.
Jag i dag till fadren går.

CYPRIANUS.

Då nu denna ädla sköna
Intet lider till sitt rykte
Af er dubbla kärlekshyllning,
Men enstämmigt I bekänt
Hennes dygd och hennes stränghet,
Säg mig, hvem hon är, ty då jag
Här i sta'n betyder mycket,
Er jag lofvar att hos henne
Föra bådas eder talan,
Att hon vara må beredd,
Då hon af sin fader frågas.

LELIUS.

Godt!

CYPRIANUS.
Hvad heter hon?

FLORUS.
Justina,
Dotter till Lysander.

CYPRIANUS.
Blotta
Hennes namn har sagt mig redan,
Att ert pris är alltför fattigt,
Ty hon dygdig är och ädel.
Genast jag till henne går.

FLORUS (afsides).
O! att himlen till min fördel
Länkade den otacksamma.
(Går.)

LELIUS (afsides).
Kärlek! Med att nämna mig,
Må mitt hopp du segerkröna.
(Går.)

CYPRIANUS.
Himlen gifve, att jag kunde
Skam och skada förekomma.
(Går.)

Sjette Uppträdet.

MOSCON, CLARIN.

MOSCON.
Har ni hört, min nådig Herre,

Att sig husbond' nu begifver
Till Justina?

CLARIN.

Ja, min Herre!
Om han går, om ej, hvad mer?

MOSCON.

Jo, ty der har ni, min Herre,
Ingenting att göra.

CLARIN.

Hvarför?

MOSCON.

Jo, ty jag för Livia brinner,
För Justinas kammarjungfru.
Ej jag vill att ni, att solen
Ens sig driste henne skåda.

CLARIN.

Nog min vän, jag tänker icke
Nå'nsin för en flicka slåss,
Som en gång skall bli min hustru.

MOSCON.

Ja, så tänker äfven jag,
Derför är det bäst, hon säger
Hvem hon älskar, hvem hon hatar.
Låt oss båda gå till henne,
Må hon välja.

CLARIN.

Godt förslag!
Fast jag fruktar, dig hon väljer.

MOSCON.
Är du re'n derom förvissad?

CLARIN.
Ja, ty otacksamma Livior
Välja alltid ju det sämsta.
(De gå.)

Sjunde Uppträdet.

Ett rum i Lysanders hus.

JUSTINA, LYSANDER.

JUSTINA.
Ack! den väl är tårar värd
All den styggelse, vi båda
Fått i dag i staden skåda,
Då de såsom offergärd
Viga tempel, altarhärd
Åt en bild, som, hur de dyrka,
Ej kan gudaallmakt yrka,
Ty om än den tecken gör,
Är det Satan blott, som rör
Stum metall att vantron styrka.

LYSANDER.
Icke vore du, Justina,
Den du är, om ej du kände
Smärta öfver det elände,
Detta sorgspel, denna pina,
Som marterar nu de dina,
Dem, som lyda Kristi lag.

JUSTINA.

Det är sannt! Ej vore jag,
Som jag är, din dotter, läte
Jag det bli och ej begräte
Hvad jag skådade i dag.

LYSANDER.

Ack Justina! Ej vi båda
Äro far och dotter. Nej!
Ty så lycklig är jag ej. .....
Gud! hur kom jag att af våda
Denna hemlighet förråda?
Rörda känslor vållat det.

JUSTINA.

Hvad, o fader?

LYSANDER.

Ej jag vet!
Sorg förvirrar mina sinnen.

JUSTINA.

Ofta jag bland barndomsminnen
Lyssnat till din hemlighet.
Aldrig dock jag velat fråga,
På bekostnad af ditt väl
Forska i din ömma själ,
Forska i min egen plåga,
Men jag ser, jag måste våga,
Om mitt qval skall ta ett slut.
Stinger det dig ock som spjut,
Må, jag ber dig, det bekymmer,
Som ditt bröst ej längre rymmer,
En gång öppet talas ut.

LYSANDER.

Länge har jag velat gömma,
Af betänksam fruktan rörd,
Hemligheten af din börd,
Som min kärlek velat glömma,
Men då sjelf du nu kan dömma
Om din kurs på lifvets haf,
Då jag ser hur med min staf
Jorden stötande jag skrider,
Liksom klappade omsider
Jag på dörren till min graf,
Vill jag icke längre skjuta
Undan denna upptäckt. Nej!
Ty min pligt jag fyllde ej,
Om jag skulle munnen sluta.
Må då af mitt qval du njuta,
Grymma!

JUSTINA.

Jag af fasa dör!

LYSANDER.

Smärtan mig tillintetgör,
Men så fordra pligt och heder.

JUSTINA.

Gör en ända snart, jag beder,
På min ångest.

LYSANDER.

Nå, så hör! ...
Kära barn, jag är Lysander .....
Ej det din förundran väcke,
Att med detta namn jag börjar,

Ty fast du det känner redan,
Måste jag för hvad som följer
Det i minnet återkalla,
Ty om mig ej mer du känner,
Än allenast detta namn.....
Ja! jag är Lysander, boren
I den stad, der kullar sju
Bilda honom till en hydra
Med sju hufvuden af sten,
I den stad, der Romarväldet
Har sin thron, högättadt hemvist
För den kristna religionen,
Ty blott Rom är denna värdig.
Der af fattiga föräldrar
Föddes jag, om namnet fattig
Anstår dem, som skänkt i arf
Sådan rikedom af dygder.
Kristna födda voro båda,
Ättlingar af sälla fäder,
Hvilka med sitt blod beseglat
Kristendomens sanning, utbytt
Detta lifvets vedermödor
Mot martyrens segerpalm.
Upp jag växte så befästad
I den kristna lärans sanning,
Att till dess försvar jag ville
Offra lifvet tusenfaldigt.
Yngling var jag, när till Rom
Kom i hemlighet vår påfve,
Den berömde Alexander,
Hvilken satt på Petri stol
Utan att ett ställe ega,

Der han kunde sätta den.
Ty då rasande tyranner
Bland de grymma hednafolken
Släcka i det blod, som flyter
Från martyrerna, sin törst,
Måste nu den unga kyrkan
Hålla sina söner dolda.
Ej att de för döden rygga,
Ej att de martyrskap frukta,
Men att ej den vilda yran
Må på en gång döda alla
Och, när kyrkan gått i qvaf,
Ingen återstå, som kunde
Undervisa hednafolken,
Döpa dem och dem förmana.
Så till Rom kom Alexander.
Hemligt jag besökte honom,
Erhöll hans välsignelse
Och emottog ur hans händer
Dessa kyrkans värdigheter,
Nådemedel, hvilka väcka
Englars afund, då allenast
Menniskan dem värdig är.
Sedan sände Alexander
Mig på färd till Antiochia
Att i hemlighet predika
Kristi lära. Undergifven,
På min resa bräcklig rö
I de vilda folkslags händer,
Nådde jag Antiochia.
När från denna höga bergsrygg
Jag dess gyllene kupoler

Skimra såg, förlät mig solen,
Men då dagen hon tog med sig,
Lemnade hon i sitt ställe
Mig till sällskap, såsom panter
På sin snara återkomst,
Sommarnattens blida stjernor.
Vägen jag med sol'n förlorat,
Och i bergens klyftor vilse
Irrande jag stötte på
En i skydd belägen håla,
Der så många himlafacklors
Dallrande förenta strålar
Icke kunde skönjas ens,
Ty i sommarnattens dunkel
Tjenade till svarta skyar
De om dagen gröna löfhvalf.
Der beredd att bida natten,
Tills att solen återvände,
Lemnande inbillningskraften
All den rätt, som henne tillhör,
Höll jag tusen skiljda samspråk
Med den ljufva ensamheten.
Så beskaffadt var mitt läge,
Då ett eko, ofullständigt
Fattande en halfqväfd suck,
Gaf dess herre åter hälften.
Alla mina sinnens styrka
Sökte jag i hörseln samla
Och jag hörde åter tydligt
Samma suck, fast mera mattad,
De betrycktas stumma språk,
Som dem ensamt gör förstådda.

Af en qvinna sändes sucken,
Som på sådant sätt besvaras
Halfhögt af en manlig stämma:
"Skamfläck för ett ädelt blod,
Må du dö för mina händer,
Innan råa bödelsknektars
Händer föra dig till döden."
Och i korta, brutna satser
Svarade den arma qvinnan:
"Hys medömkan med ditt blod,
Om du ej med mig den hyser."
Skynda ville jag till stället
Att en sådan grymhet hindra,
Men för sent, ty i detsamma
Blefvo bådas röster stumma,
Och jag såg en man till häst
Mellan stammarne försvinna.
För min ömkan en magnet
Blef nu rösten, hvilken sade
Stammande alltmera mattad,
Än med suckar, än med tårar:
"Som martyr mitt lif jag slutar,
Ty jag kristen dör och skuldlös."
Styrande mot röstens nordpol,
Kom jag snart till en fördjupning,
Der en qvinna, hvilken knappast
Synlig var i nattens dunkel,
Med vidöppna armar låg
Redan kämpande med döden.
Knappast mina steg hon hörde,
Då hon sade, fast med möda:
"Kommer, mördare, du åter,

Unnar du ej ens mig denna
Sista stund?" "Jag är allenast",
Så jag sade, "en som kommer
Af en slump till detta ställe,
Ledd af himlen till ert bistånd
I er vånda." "Ack! den hjelpen,
Som din ömkan nu mig bjuder",
Svarade hon mig, "är fåfäng,
Ty jag känner lifvet flykta.
Skänk den derför denna arma,
Som till vagga fått min graf,
Och som himlen gjort till arfving
Af min lefnads olycksöden."
Så hon dog; då såg jag .....

Åttonde Uppträdet.

LIVIA. — JUSTINA. LYSANDER.

LIVIA.

Herre!
Denne köpman, du är skyldig
Penningar, är här och söker
Dig med rättens tjenare.
Jag har sagt, du är ej hemma.
Denna dörr kan än dig rädda.

JUSTINA.

Ack! hur ledsamt, att de skola
Komma att just nu dig störa,
Då min själ, mitt lif, min ande
Hängde fast vid dina läppar.

Men för Guds skull skynda nu,
Rättens redskap få ej nå dig.

LYSANDER.

Hvilka förödmjukelser
Får ej fattigdomen lida.

(Går.)

JUSTINA.

Säkert komma de hit in,
Ty jag hör dem gå derute.

LIVIA.

Nej! ej de, men Cyprianus
Är det.

JUSTINA.

Hvad kan Cyprianus
Vilja här?

Nionde Uppträdet.

CYPRIANUS, CLARIN, MOSCON. — JUSTINA, LIVIA.

CYPRIANUS.

Min enda åtrå
Är att vara er till tjenst.
Som jag såg rättvisans följe
Stå vid dörren, var min vänskap,
Då jag högt Lysander aktar,
Dristig nog att stiga på,
Att få veta ... (Afsides.) Hvilken svindel
Fattar mig! .. (Till Justina.) I fall.. (Afsides) Hvad kyla

Genom mina ådror ilar! ...
(Till Justina.)
Jag i något kan er tjena....
(Afsides.)
Illa föll sig nyss mitt uttryck,
Eld det är och icke is.

JUSTINA.
Himlen långa år dig skydde,
Att vid fall af större vigt
Du min gamle far må hedra
Med din ynnest.

CYPRIANUS.
Jag skall alltid
Vara redo att er tjena.
(Afsides.)
Jag förvirrad blir och stum.

JUSTINA.
Nu är ej min fader hemma.

CYPRIANUS.
Nå välan! Då kan jag tydligt
Få förklara rätta skälet,
Hvilket hit mig fört i dag,
Ty ej må hvad nyss jag sade
Såsom ensam grund du skatta
Till besöket.

JUSTINA.
Nå, hvad vill du?

CYPRIANUS.
Hör mig! Jag vill kort mig fatta.

O, Justina! hulda tärna,
Som i menskligheetens natt
Med din rika skönhets skatt
Lyser, en gudomlig stjerna,
Att din frid, din lycka värna
Kom jag till ditt hem i dag.
Är den då ej grym den lag,
Dina hulda blickar öfva,
Då de mig min frid beröfva,
Fast jag frid vill ge dig, jag.
Lelius, den kärlek bränner
(Ack! jag undrar ej derpå),
Florus, brinnande också
(Ack! jag vet nog hvad han känner),
Ha för dig, fast trogna vänner,
Båda velat döda sig;
Jag dem störde (ve!) för dig.
Så jag frälsar — bittra öden —
Andra medlidsam från döden,
För att du skall döda mig.
Att skandalen ej med vigtig
Tunga sprida må sitt gift,
Kommer jag af egen drift
(Dåre jag, hur oförsigtig!)
Att dig be, att som uppriktig
Domare med skyndsamt val
Du må ända allt förtal,
Fast, hur grymt, till egen plåga
Jag skall gynna deras låga,
Du bereda mig mitt qval.
Jag mig gjort till deras snöde
Budsven, att du må af dem

Välja ut, Justina, hvem
Skall begära (Gud mig stöde!)
Dig till brud (O! bittra öde);
Derför mitt besök jag gör.
Rättvist dock ej skattas bör,
Då mig afgrundslågor bränna,
Att för mig jag måste känna,
Men för dem jag talan för.

JUSTINA.

Djupt det måste mig förvåna,
Jag af häpenhet blir stum,
Att du vågar gifva rum
Åt förslag, som så mig håna.
Ej kan Lelius, Florus låna
Dig ett svepskäl, det jag vet,
Till en sådan nedrighet.
Förr du kunde i dem båda
Varnande exempel skåda
På min stränga ärbarhet.

CYPRIANUS.

Om en böjelse du hyste
För en annan, men ändå
Jag din kärlek ville få,
För mitt företag jag ryste,
Men emedan klar du lyste,
Fläckfri stjerna på min stig,
Älskar jag, Justina, dig.
Ej du till exempel skänke
Mig de tu, ty ej du tänke,
Att du så skall älska mig;
Hvad vill Lelius du svara?

JUSTINA.

Att han låter drömmar fara,
Som förgäfves honom bry.

CYPRIANUS.

Nå än Florus?

JUSTINA.

Att mig fly.

CYPRIANUS.

Och mig sjelf?

JUSTINA.

Att hofsam vara
I din kärlek.

CYPRIANUS.

Gud han är.

JUSTINA.

Har han varit ditt begär
Mera huldrik, än de andras?

CYPRIANUS.

Ja!

JUSTINA.

Ett svar, som ej kan klandras,
Alla tre jag gifvit här.

(Justina går, och Cyprianus följer henne.)

Tionde Uppträdet.

CLARIN, MOSCON, LIVIA.

CLARIN.

Livia hör på!

MOSCON.

Hör på

Livia!

CLARIN.

Här ä' vi två!

LIVIA.

Nå, hvad skulle då behaga
Dig? Och dig?

CLARIN.

Att oss beklaga,
Om du ej det vet ändå,
Att du kärleksgriller gaf oss.
Vi ha mötts för att en graf oss
Reda till, men som förtal
Väcka kan i sta'n skandal,
Må du välja en utaf oss.

LIVIA.

Hvad min Herre nu har sagt,
Väckt hos mig så stor förvåning,
Att jag färdig är till dåning.
Välja — hur oöfverlagdt —
Bara en! Är jag då bragt
Till att sådan skymf få svälja?

Ert förslag kan just mig qvälja.
Kan då inte jag som brud
Rå med två? — Åh, Herre Gud! —
Hvarför skall blott en jag välja?

CLARIN.

Två på en gång, huru så?
Är ej två för mycken gamman?

LIVIA.

Nej! vi qvinnor dem tillsamman
Smälta ledigt två och två.

MOSCON.

Huru skall jag det förstå?

LIVIA.

Ni ä' dumma såsom änder!
Jag till dem min kärlek vänder...

MOSCON.

Huru?

LIVIA.

Vexelvis.

CLARIN.

Månn tro!
Hvad är vexelvis då?

LIVIA.

Jo,
En och hvar en dag i sender.

(Går.)

MOSCON.
Låt det bli i dag min dag.

CLARIN.
Den skall ej bli dig betagen;
Längre än är morgondagen.

MOSCON.
Hurra! Livias behag
Tillhör mig och henne jag!
Fort att sådan sällhet njuta!
(Vill gå.)

CLARIN.
Men hör på, hör på, jag ber!

MOSCON.
Fort! Hvad vill du? Säg mig, sluta!

CLARIN.
Mins, när väktarn du hör tuta
Tolf, så är hon din ej mer.
(De gå.)

Elfte Uppträdet.

En gata i Antiochia. Natt.

FLORUS, LELIUS.

LELIUS.
(Träder upp från den ena sidan. För sig.)
Knappast har den mörka natten
Bredt sin svarta mantel ut,
Förr än hit jag går att dyrkan
Egna dessa trösklars guddom.

Väl i dag för Cyprianus
Jag min klinga höll tillbaka,
Men min känsla ej, ty känslor
Låta icke så sig tvingas.

FLORUS.
(Träder upp från motsatt sida. För sig.)
Här skall mig Aurora finna!
Annorstädes mot min vilja
Är jag fången, annorstädes
Är jag från mitt centrum fjerran.
Skynda, kärlek, du på dagen
Och med den det svar, jag väntar
Genom Cyprianus, bringar
Det mig sällhet eller qval.

Tolfte Uppträdet.

SATAN, öppnande ett fönster i Lysanders hus. — FLORUS, LELIUS.

LELIUS (för sig).
Ser jag rätt? En skepnad stiger
Derifrån.

FLORUS (för sig).
Det rör sig någon
Der, ifall jag ej bedrar mig.

SATAN (för sig).
I och för de mörka anslag,
Dem jag mot Justina riktar,

Ämnar jag på detta sätt
Att befläcka hennes rykte.

(Stiger ned på en stege.)

LELIUS (för sig.)

Ve, eländige! Hvad ser jag!

FLORUS (för sig).

Arme, ve! Hvad får jag skåda!

LELIUS (för sig).

En bemantlad skepnad stiger
Ned på marken från balkongen.

FLORUS (för sig).

Ja! en man ur huset kommer,
Harm! ej förr du får mig döda,
Än jag funnit, hvem han är.

LELIUS (för sig).

Hvem han är, jag måste veta,
Undersöka, hvem som frossar,
Hvarest jag är dömd att hungra.

(Båda rusa fram med dragna svärd.)

SATAN (för sig).

Detta här skall ha till följd
Icke blott Justinas ofärd,
Utan äfven hat och mord.
Ha! de komma. Öppna afgrund
Fort ditt svalg och slå med blindhet
Deras ögon.

(Sjunker ned i jorden. Florus och Lelius stå midt emot hvarandra.)

Trettonde Uppträdet.

FLORUS, LELIUS.

LELIUS.

Mig det lyster,
Herre, hvem ni ock må vara,
Att få veta edert namn.
Redo till hvad helst det gäller,
Fordrar jag få veta detta.
Säg, hvem är ni?

FLORUS.

Om ni eggas
Till så dristig oförskämdhet
Af en ifver att få veta,
Hvem er hemlighet lärt känna,
Vet, att mer än er mitt namn
Mig det rör att ert få veta.
Af nyfikenhet ni drifves,
Jag af mer, af svartsjuk kärlek.
Ha! vid Gud, jag måste veta,
Hvem vid denna timme plockar,
Klättrande ifrån balkongen,
Frukter, hvilka jag begråter
Vid dess galler.

LELIUS.

Ej så illa
Att försöka till att blända
Mina sinnens ögonvittnen
Med att förevita mig

Skändlighet, som är er egen.
Hvem ni är, jag måste veta,
Döda den, som från balkongen
Stigande har dödat mig
Med en svartsjuk kärleks pilar.

FLORUS.

Den, af kärleken är upptäckt,
Söker fåfängt sig betäcka.

LELIUS.

Fåfängt söker tungan reda,
Hvad som reds af svärdet bättre.

FLORUS.

Jag med detta er skall svara!

(De fäkta.)

LELIUS.

Jag vill veta, hvem som varit
Gynnad älskare i natt
Hos Justina.

FLORUS.

Likaledes,
Eller också möta döden.

Fjortonde Uppträdet.

CYPRIANUS, MOSCON, CLARIN. — FLORUS, LELIUS.

CYPRIANUS.

Hållen edra svärd tillbaka,
Om i läglig tid min ankomst
Kan beveka er dertill!

FLORUS.

Intet kan beveka mig
Att ej ända hvad jag börjat.

CYPRIANUS.

Florus!

FLORUS.

Ja! ty med min klinga
I min hand mitt namn jag aldrig
Nekar.

CYPRIANUS.

Vid din sida står jag.
Ve! den sig på dig förgriper.

LELIUS.

Mindre fruktar jag er båda,
Än jag denne ende fruktat.

CYPRIANUS.

Lelius!

LELIUS.

Ja!

CYPRIANUS (till Florus).

Ej längre står jag
Vid din sida, men i midten.
Hvad! På samma dag jag måste
Tvenne gånger er försona.

LELIUS.

Detta skall den sista bli,
Ty vi äro re'n försonta.

Se'n jag blifvit öfvertygad,
Att han af Justina gynnas,
Återstår för mig ej längre
Ens en tanke på att hoppas.
Om du icke med Justina
Talat redan om min låga,
Mina qval, så gör det icke,
Då jag nu har sett, att Florus
Njuter hennes gunst i tysthet.
Från balkongen der han kommit,
Från en fröjd, som mig är nekad,
Och så usel är jag icke,
Att jag än vill älska, sedan
Jag så tydliga bevis
Vunnit på en gäckad kärlek.

(Går.)

FLORUS.

Vänta!

Femtonde Uppträdet.

CYPRIANUS, FLORUS, MOSCON, CLARIN.

CYPRIANUS.

Ej du följe honom.

(Afsides.)

Hvad jag hört mig skänker döden.

(Högt.)

Ty om han är den, som tappat,
Hvad du vann, och är benägen,
Glömma det, är det ej ädelt
Att hans tålamod martera.

FLORUS.

Du och han marterat mitt
Länge nog med detta pladder.
Derför ej du tale för mig
Hos Justina, ty om också
Jag till egen skada ämnar
Hämnas min försmådda kärlek,
Jag förlorat all förhoppning
Om att ega hennes, ty
Ädel är ej den, som äflas,
Då han ser en annan gynnad.

(Går.)

Sextonde Uppträdet.

CYPRIANUS, MOSCON, CLARIN.

CYPRIANUS (afsides).

Himmel! Hvad har jag fått höra!
Samma misstro mot hvarandra
Hysa de på samma gång,
Och mot båda jag den hyser.
Utan tvifvel äro båda
Fångna i bedräglig villa.
Jag för det dem tack är skyldig,
Ty de afstå derigenom
Från sin kärlek. Men ehuru
Deras tal, med ängslan följdt,
Skänkt mig tröst, det förorsakar
Likafullt mig dock bekymmer.

(Högt.)

Högtidsdrägt, Moscon, mig skaffa,

Fjäderhatt, Clarin, och värja,
Ty i lätta, granna saker
Finner kärleken sitt nöje.
Inga böcker, studier mera!
Att man säga må med skäl
Kärlek mördar vetenskapen.

(Går.)

ANDRA HANDLINGEN.

Första Uppträdet.

CYPRIANUS, MOSCON, CLARIN, klädda i högtidsdräkter.

CYPRIANUS (afsides).

Tankar, dem jag ej kan styra,
Sägen mig, hvart färden bär,
Sen I icke, att det är
Svindlande, vansinnig yra,
Att, som I förmäten er,
Än mot himlen flygten länka,
Än förtviflande er sänka
Plötsligt i en afgrund ner.
Henne såg jag. Gudar lären
Mig att glömma denna syn,
Denna gudabild ur skyn,
Detta ljus från sjunde sferen.
Dödligt hatande hvarann,
Tvenne hennes hand begära,
Jag, den dubbla marter tära,
Vet ej hvem, som henne vann,
Endast att en svartsjuk ifver
Från förs mädelse till hot,
Från förakt till hjertesot
Mig med afgrundsgissel drifver.

Intet annat mer jag vet,
Än att till mitt qval, min pina
Jag till drottning har Justina;
Hon är min gudomlighet.
(Högt.)
Moscon!

MOSCON.
Herre!

CYPRIANUS.
Sök Lysander!

MOSCON.
Genast, Herre!

CLARIN.
Nej försann!
Dit får endast jag, ej han,
Gå i dag förutan klander.

CYPRIANUS.
Utan klander? Hvad för slag?
Skall ert kif då aldrig ända?
Hvi kan jag ej honom sända?

CLARIN.
Ty hans dag är ej i dag,
Utan min, och jag med nöje
Till er tjenst skall redo stå,
Ty i dag kan dit jag gå,
Men Moscon till morgon dröje.

CYPRIANUS.
Hvad är det för sällsamt krus,

Hvilka nya dumma griller?
Men jag fåfäng omsorg spiller,
Ty Justina här sitt ljus
Låter skåda.

CLARIN.
Hemåt skrider
Hon från staden.

Andra Uppträdet.

JUSTINA, LIVIA. — CYPRIANUS, MOSCON, CLARIN.

JUSTINA (afsides till Livia).
Hvad besvär!
Livia! Cyprianus här!

CYPRIANUS (afsides).
Hvilket qval jag svartsjuk lider,
Än med flit jag dölja bör,
Tills jag skäl har fått mer klara,
Och om kärlek tala bara,
Om mitt qval det möjligt gör.
(Högt.)
Herrskarinna! ej förgäfves
Jag en annan drägt mig gaf,
Ty jag vid din fot, som slaf,
Vill dig egna hvad som kräfves
I din tjenst. Med suckar ber
Jag om tillstånd att er tjena,
Då er grymhet vill förmena
Mig att älska, dyrka er.

JUSTINA.

Föga du — det kan jag dömma —
Aktat på min stränghets bud,
Då jag icke ens har .....

CYPRIANUS.

Gud!

JUSTINA.

Kunnat lära dig att glömma.
Dock jag säger dig som förr,
Att jag ej din kärlek aktar,
Om ock dag och natt du vaktar,
Cyprianus, vid min dörr.
Ja! om måna'r, åratal,
Om ock sekler du vill bida,
Skall du aldrig annat lida
Än föraktad kärleks qval.
Ty så strängt af mina öden
Bjudes jag till väga gå,
Att du skall min kärlek nå,
Cyprianus, först i döden.

(Drager sig undan.)

CYPRIANUS (följer henne).

Om blott detta hopp är visst,
Kan jag genast lycklig blifva.
Skall mig döden kärlek gifva,
Alltför kort blir då din frist.
Ja välan! mitt hjertas mö!
Snart jag blir min lycka värdig,
Gör dig du att älska färdig,
Jag är re'n beredd att dö.

(Justina går.)

Tredje Uppträdet.

CYPRIANUS, MOSCON, CLARIN, LIVIA.

CLARIN.

Medan husbond' der ses stånda
Lik ett lefvande skelett,
Sökande med ångestsvett
Någon bot för kärleksvånda,
Kyss mig, Livia!

LIVIA.

Vänta blott!
Låt mig se, om dagen är den
Rätta, ty för allt i verlden
Vill jag ej begå ett brott.
Tisdag ja, men onsdag icke.

CLARIN.

Han der tiger; rätt fördelt
Är det då.

LIVIA.

Han kan ta felt.
Ej så lätt man mig besticke,
Ty jag vill på alla sätt
Endast rätt och sanning freda
Och min salighet bereda
Med att göra hvar man rätt.
Dock om jag mig får besinna,
Din är dagen.

CLARIN.

Kyss mig då!

LIVIA.

Tusen kyssar skall du få.

MOSCON.

Men gif akt, o! herrskarinna,
Med hvad ifver, med hvad fart
Kyssar ni åt honom delar.
Laga att det mig ej felar
I min tur af samma art.

LIVIA.

I den vägen kan du spara
Allt bekymmer för min gäld,
Du skall nog bli tillfredsställd.
Må mig Jupiter bevara
För ett brott af detta slag.
Var du lugn; med samma ifver
Mina kyssar dig jag gifver,
När det blir din tur och dag.

(Går.)

Fjerde Uppträdet.

CYPRIANUS, MOSCON, CLARIN.

CLARIN.

Dock hur det med kyssar spelas,
Vill jag slippa se.

MOSCON.

Hur så?
Kan väl jag, om jag ser på,

Af en flicka förfördelas,
Som ej tillhör mig en gång?

CLARIN.

Nej!

MOSCON.

Då är det, som jag menar,
Att, hvad ej min dåg förklenar,
Gör ej heller mig förfång.
Men min herre der, hvad tänker
Han väl på?

CLARIN.

Var tyst, stå still!
Talar han, jag lyssna vill.

MOSCON.

Likaledes.

CYPRIANUS (för sig).

Ve mig! skänker
Kärlek du blott qval till lön!

(Då Clarin och Moscon från hvar sin sida närma sig Cyprianus, gör denne en häftig rörelse och slår till dem med armarne.)

CLARIN.

Ve mig!

MOSCON.

Ve mig!

CLARIN.

På min ära,
Detta ställe kunde bära
Namn med skäl af *Vemigön.*

CYPRIANUS.
Var ni der allt under tiden?

CLARIN.
Jag kan ta det på min ed.

MOSCON.
Äfven jag.

CYPRIANUS.
O! öde red
Mig en graf och skänk mig friden!
Ha väl qval så grymma, heta
Plågat förr en menskosjäl?
(De gå.)

Femte Uppträdet.

En skogstrakt.

CYPRIANUS, CLARIN, MOSCON.

CLARIN.
Säg, Moscon, hvart gå vi väl?

MOSCON.
En gång der, vi det få veta.
Dock; vi gå på landet ut.

CLARIN.
Föga lämpligt synas kan det
Att just nu gå ut på landet,
Då vi ha studerat slut.

CYPRIANUS.

Gå, Clarin, din väg!

MOSCON.

Och jag?

CLARIN.

Stanna tänkte du dig ämna?

CYPRIANUS.

Båda skolen I mig lemna.

CLARIN.

Båda gaf han denna lag.

(Clarin och Moscon gå.)

Sjette Uppträdet.

CYPRIANUS.

Dunkla bilder i mitt minne,
Öfven icke så er makt,
Att jag blir i tvekan bragt,
Om ej själ jag bytt och sinne.
Sedan jag en skönhet sett,
Se'n jag börjat henne dyrka,
Har förmäten åtrås styrka
Mig betagit allt mitt vett.
En tvetydig oro stör
Allt mitt lugn, ej frid jag finner.
Väl jag vet, för hvem jag brinner,
Men ej hvem, mig svartsjuk gör.
Så min kärlek mig betvingar,

Så den all min tanke styr,
Så den kan med grym tortyr
Lyfta min inbillnings vingar,
Att jag vore (ej en man
Är en feg misströstan värdig)
Djefvulen hemfallen, färdig,
(Helfvetet jag ropar an)
I en afgrund re'n med foten
Stående, af lågor full,
Att för denna qvinnas skull
Ge min själ.

Sjunde Uppträdet.

SATAN. — CYPRIANUS.

SATAN
(bakom skådeplatsen).

Jag tar emot den.

(Åsk-slag med blixtar och oväder.)

CYPRIANUS.

Det må min undran väcka!
En klarnad himmel mörka moln betäcka,
I hvilka dag går under.
Oväderskurar, ljungeld, blixt och dunder
Utur sitt inre tömma
En fasa, de ej längre kunna gömma.
Sin panna himlen omger med en krona
Af moln, som hafvande af skräck ej skona
De höga berg med krusig hjessas kammar;
Och horisonten flammar

Ett Etna lik, en dimma blott är solen,
En molnstod luften och ett eldhaf polen.
Ha, vishet, vi så länge varit skiljda,
Att jag förskräcks af dessa under, vilda?
Upp öfver molnen slungadt, i ruiner
Det vreda hafvet hviner
Och kastar, liksom lätta dun förnummet,
I flingor kring det silfverhvita skummet.
Ett skepp, som stormen slungar,
Får knappast rum på hafvet, der det gungar.
Men bäst det är i skydd för vågens vildhet,
I fall det flyr den lugna hamnens mildhet.
Förfäran, suckar, ångestrop der råda
Och ödesdigert båda
En död, som väntad är; och om den dröjer,
Den för de väntande blott våndan höjer.
Ej himmel blott och elementer rasa,
Ty döden täfla vill med dem i fasa.
Nu stöter det mot stranden,
Och att en dödskamp vara må för handen
Ej blott med hafvet, möter
En klippa der, mot hvilken skeppet stöter,
På det att skummet sig med blod må färga.

(Åskan går, och ångestrop höras bakom skådeplatsen.)

Rop (bakom skådeplatsen).

Ve! intet kan oss berga!

Satan (bakom skådeplatsen).

Jag undan hafvets vrede
Vill söka stranden nå på detta bräde.

CYPRIANUS.

Att dess förvåning väcka,
En man sig räddande ses hafvet gäcka.
Fartyget, hvilket böljan re'n betäcker,
Sin färd till de Tritoners boning sträcker
Och sjunker snart begrafvet
I krusig hvirfvelvåg, ett lik i hafvet.
(Satan träder fram våt och drypande, kommande upp ur hafvet.)

SATAN (afsides).

För att främja mina funder,
Har jag måst med afgrundsmakt
Väcka öfver fältens prakt
Dessa fasansfulla under;
Och för honom åter fram
Trädande i annan skepnad,
Än då han med visdom väpnad
Kom min vetenskap på skam,
Vill på nytt jag krig förkunna,
Sökande ett bättre stöd
I hans bittra kärleksnöd.
(Högt.)
Jord! o hulda moder, unna
Mot det odjur mig ett skydd,
Som mig så ifrån sig vräker.

CYPRIANUS.

Glöm, o! vän, för faran säker,
All den sorg, som gör dig brydd,
Alla lidanden dig trycka,
Då du i din pröfningsstund
Ser, att under månens rund
Ej det bor en säker lycka.

SATAN.

Hvem är du, till hvilkens fot
Ödet mig så plötsligt kastar?

CYPRIANUS.

En, som rörd af ömkan hastar
Att som vän dig ta emot
Och hugsvalelse dig skänka.

SATAN.

Fåfäng är din vänskaps röst;
Intet skänker mer mig tröst.

CYPRIANUS.

Hvi skall tröstlöst så du tänka?

SATAN.

Jag har mist allt hvad jag eger...
Dock min klagan blir ej lång,
Ty med lifvet på en gång
Minnet ock farväl jag säger.

CYPRIANUS.

Nu då blixtar med sitt fall
Icke mera jorden skaka,
Himlen vändt till lugn tillbaka,
Plötsligt klar som en kristall,
Att man nästan kunde tänka,
Att dess vrede runnit opp
Endast för att i sitt lopp
Detta skepp i djupet sänka,
Säg mig, hvad du är för man;
Må du så min ömkan löna.

SATAN.

Mera, än din syn fått röna,
Mera, än jag säga kan,
Har det kostat hit mig färna,
Ty uti mitt olycksmått
Skeppet är ett intet blott;
Vill bevis du höra?

CYPRIANUS.

Gerna!

SATAN.

Efter du det da vill veta,
Är ett sammandrag, ett under
Jag af lycka, sorgligt ändad,
Af förluster, svårt begråtna.
Rikt begåfvad af naturen,
Glänsande af hjeltedygder,
Hög och ädel till min börd
Och i lärdom vidt förfaren,
Mig en konung, störst bland alla
(Efter alla honom frukta,
Då de se hans anlet vredgadt),
Aktande så stora gåfvor,
Korade till gunstling ut
I sitt slott, af diamanter
Strålande och af rubiner
(Om du ock dem stjernor nämnde,
Komme liknelsen till korta).
Dennes höga bifall gjorde
Mig så stolt och öfvermodig,
Att, hans egen kungakrona

Eftersträfvande, jag ville
På hans gyllne thron mig sätta.
Företaget var en dårskap,
Straffad jag det nu bekänner.
Galen blef jag; dock det vore
Större galenskap att ängra.
I min envishet jag hellre
Vill med stolt, okufvad själ
Falla som en hjelte höfves,
Än som feg en annan lyda.
Om det syntes öfvermodigt,
Var jag dock derom ej ensam,
Ty bland konungens vasaller
Mycket understöd jag rönte.
Från hans hof till slut, besegrad,
Fast jag delvis hade segrat,
Jag begaf mig, gift och etter
Sprutande ur mun och ögon,
Rytande af maktlös hämnd
För den uppenbara skymfen,
Bland hans undersåter uppror
Spridande och mord och plundring.
Öfver hafvets vida rymder
Blodstänkt röfvare jag ströfvar,
Lik en Lynx kring skär och klippor,
Lik en Argus kring dess stränder.
På det skepp, som stormen upplöst
I en snart försvunnen vindpust,
På det skepp, som hafvet krossat
Nyss i spillror utan damkorn,
Jag med ifrig håg befor
Vågens skimrande kristallfält,

Att en bergstrakt undersöka
Sten för sten och stam för stam,
Ty en man har der sitt tillhåll,
Som jag länge velat träffa,
Att han fylla må ett löfte,
Som han gifvit, jag bekräftat.
Denna storm då öfverföll mig,
Och änskönt min trolldomsmakt
Kunde kufva, om det gällde,
Östan, nordanvind och sunnan
På en gång, af vissa skäl
Jag ej ville nu förvandla
Dem i ömma vestanvindar.
(Afsides.)
Kunde, sa' jag, om jag ville.
Så han skall i snaran fångas,
Ty på detta sätt han lär sig
Att värdera trolldomskonsten.
(Högt.)
Undra icke på min vrede,
Ej på undren, honom följde,
Ej på vreden, ty förbittrad
Kunde jag mig sjelf förgöra,
Ej på undren, ty jag kunde
Med min kunskap sol'n förmörka.
Jag så mäktig är i trolldom,
Att jag känner alla stjernors
Hemligheter, tum för tum
Jag dem alla genomforskat.
Och att det dig ej må synas
Som om utan grund jag skröte,
Vill du blott, och denna vildmarks,
Dessa klippors hårda Nimrod,

Hemskare, än Babels konung,
Skall i ögonblicket byta
Dyster drägt i yppigt löfverk.
Sådan är jag, öfvergifven
Främling här bland dessa popplar,
Och likväl vid dina fötter
Vill om bistånd jag dig tigga
Samt till lön för detta skänka
Dig en egendom, förvärfvad
Med min forsknings vakor, pröfvad
Med erfarenhetens rön.
Ty till dig jag mäktar tvinga —
(Afsides.)
Detta skall din kärlek fresta —
(Högt.)
Hvad din lidelse förmätnast
Än kan önska att besitta.
Vill af höflighet, af blyghet
Du ej ta emot mitt anbud,
Dig min goda vilja löne,
Om ej äfven den föraktas.
Ty för all den ömma känsla,
(Tacksamt erkänd) du mig visat,
Vill jag bli din vän så trofast,
Så att hvarken lyckan, detta
Händelsernas blinda odjur,
Hvilket skiftande till lynne,
Ömsom lastadt, ömsom prisadt,
Girigt spar och tanklöst slösar,
Eller tiden, i sitt dagsverk
Löpande ett evigt kretslopp,
Tidehvarfvens stora ur,
Eller himlen ens, den höga,

Hvilkens stjernor äro verldens
Rikaste och skönsta prydnad,
Skola ega makt att skilja
Mig ett grand ifrån din sida,
Om du här mig skydd förlänar.
Dessa löften äro ringa
Mot hvad jag förmår att hålla,
Om min bön du blott beviljar.

CYPRIANUS.

I sanning hafvet bör jag tacksamt rosa,
Som länkade din kosa
Till denna bergstrakts kuster,
Der smärtande förluster
Min trogna vänskap snart skall fylla,
Om endast som sin gäst den dig får hylla.
Kom derför med, jag ber dig,
Ty som en trogen vän jag redan ser dig.
Uti mitt hus du skall som gäst befalla
Så länge du det vill.

SATAN.

Du vill då kalla
Mig för din vän?

CYPRIANUS.

Må handen
Bekräfta evigt dessa vänskapsbanden.

(Afsides.)

O! kunde så jag jemka,
Att i magi han ville kunskap skänka,
Så skulle den mitt kärleksqval kanhända
Till någon tröst, till någon lindring lända.

Måhända skulle genom den jag vinna
Den sköna, den tillbedjansvärda qvinna,
För hvilkens skull jag hela verlden glömmer.

SATAN (afsides).

Om trolldom re'n och kärlek blott han drömmer.

Åttonde Uppträdet.

CLARIN och MOSCON skynda fram från hvar sin sida. — CYPRIANUS, SATAN.

CLARIN.

Ni lefver, Herre?

MOSCON.

Öfverflödig fråga,
Att artigheten råga!
Då här han står, så är han ock i lifvet.

CLARIN.

Jag nyttjade den frasen, det är gifvet,
Som uttryck af förvåning, att af alla
De blixtar, jag har sett på berget falla,
Han icke med en enda blifvit hugnad.

MOSCON.

Nå, är du icke af hans åsyn lugnad?

CYPRIANUS (till Satan).

De höra till de mina. —
(Till Moscon och Clarin.)
Hvi kommen I tillbaka?

MOSCON.

Till din pina.

SATAN.

De ha ett lustigt lynne.

CYPRIANUS.

Till min fasa
De tända upp ibland sin qvickhetsbrasa.

MOSCON.

Men, Herre, hvem är denne?

CYPRIANUS.

Min gäst i honom utan harm du känne.

CLARIN.

Hvi skall med gäster ni er nu befatta?

CYPRIANUS.

Du kan ej än hans rätta värde skatta.

MOSCON (till Clarin).

Herrn har gjort rätt? Skall du väl honom ärfva?

CLARIN.

Åh nej! Men trasslig härfva
Den gästen synes mig ändå, med panna
Att kunna flere år i huset stanna.

MOSCON.

Hvi så?

CLARIN.

Man plägar säga om den gästen,

Som reser straxt, att mycket rök vid festen
Han icke gör, men denne .....

MOSCON.

Säg!

CLARIN.

Han väcker.....

MOSCON.

Säg, hvad?

CLARIN.

En rök, att han mig just förskräcker.

CYPRIANUS (till Satan).

Du dina tankar vände
Från hafvets vrede nu och ditt elände
Och följe mig.

SATAN.

Du länke mina öden!

CYPRIANUS.

Jag hvila skänker dig.

SATAN (afsides).

Men jag dig döden.
Se'n att min afsigt vinna,
Jag lyckats att hos dig en ingång finna,
Mitt afgrundsraseri, min ilskna vrede
Snart ock Justinas undergång berede.

(Cyprianus och Satan gå.)

CLARIN.

Nu har jag knuten lossat.

MOSCON.

Hur så?

CLARIN.

Jordskalfvet en vulkan har krossat,
Ty svafvel luktar det som sjelfva pesten.

MOSCON.

Den lukten kom, så tycktes mig, från gästen.

CLARIN.

Han nyttjar dåliga parfumer; skälet
Jag gissar.

MOSCON.

Hvilket då?

CLARIN.

Jo, ser du felet
Är det, att han har skabb och smörjer skägget
Med svafvelsalfva.

MOSCON.

Ja, der ha vi ägget!

(De gå.)

Nionde Uppträdet.

En gata i Antiochia.

LELIUS, FABIUS.

FABIUS.

Hit ni vill då återvända?

LELIUS.

Här mitt lif har sett sitt slut,
Derför der det slocknat ut,
Vill jag ock det återtända.
Ve mig!

FABIUS.

Vid Justinas dörr
Vill en väktare ni vara?

LELIUS.

Nej! min kärlek vill förklara
Sig mer tydligt nu, än förr.
Ty om hon, när qvällen skymmer,
Kränker blygsamhetens lag,
Måtte väl på ljusan dag
Jag få lätta mitt bekymmer.
Gubbe, lemna mig allena,
Ensam in jag träda bör.
Då min far är Guvernör,
Kan väl ingen mig förmena,
Med det raseri, mig tär,
Med de helfvet'sqval mig pina,
Att med hemgång hos Justina
Söka svalka mitt begär.

(De gå.)

Tionde Uppträdet.

Ett rum hos Lysander.

JUSTINA, straxt derpå LELIUS.

JUSTINA.

Livia!... Men hvem här jag finner?

LELIUS.

Mig!

JUSTINA.

Hvad djerfhet, hvad förakt
För min āra har dig bragt
Till att .....

LELIUS.

När som jag man brinner,
Sjudande af svartsjuk harm,
Ej man stäfjas af din heder,
Ty min aktning brunnit neder
Med min kärlek i min barm.

JUSTINA.

Huru kan så djerf du blifven
Våga .....

LELIUS.

Jag kan galen bli! ...

JUSTINA.

Träda in .....

LELIUS.

O! raseri ...

JUSTINA.

Hör .....

LELIUS.

Af smärta öfvergifven!

JUSTINA.

Utan att dervid du ser
På de onda ryktens sägen.

LELIUS.

Lugna dig, ty i den vägen
Kan du mista föga mer.

JUSTINA.

Lelius, må min frejd du akta.

LELIUS.

Bättre om du sade det
Åt den mannen der, du vet,
Som om natten smyger sakta
Ned från dig. Jag härmed vill
Blott dig visa, att jag känner
Dina snedsprång, att mot männer
Ej du må dig göra till
Att din dygd så strängt försvara,
Ty ditt trots mer smärtsamt är,
Om du har en annan kär,
Än om du vill ärbar vara.

JUSTINA.

Säg ej mera, Lelius, tig!
Hvilken djerfs mitt rykte fläcka,
Hvilken vågar väl att sträcka
Till mitt hus en nattlig stig?
Kunna villor så dig blända,
Att ett ljus, hvars strålars skatt
Sjelfva solens sken gör matt,
Du med lögner vågar skända.
Från mitt rum en man du .....

LELIUS.

Ja!

JUSTINA.

Komma sett?

LELIUS.

Jag det fått lära
Till min grämelse.

JUSTINA.

O! ära,
Må du i ditt skydd mig ta!

Elfte Uppträdet.

SATAN visar sig i dörren bakom Justina. — De förra.

SATAN (afsides).

Nu jag vill mig skynda fram
Att mitt dubbla anfall leda,
Fintligt detta hus bereda
Nedrig undergång och skam.
Älskaren, af blindhet slagen,
Står der häpen, lik en stod.
För att elda upp hans blod
Vill jag visa mig i dagen
För att sedan långsamt fly,
Som om han mig skulle störa.

(Låtsar som om han ämnade gå ut, men går åter in, då Lelius varseblir honom.)

JUSTINA (till Lelius).

Menska! vill du mig förgöra?

LELIUS.

Nej, allenast dö!

JUSTINA.

Hvad ny
Galenskap ditt skick förbyter?

LELIUS.

Klart din nedrighet jag ser.
Vågar du mig säga mer,
Att hon blott från lögner flyter?
Nyss en man från detta rum
Såg jag ut i dörren lända,
Men besvärad återvända,
Då han såg oss.

JUSTINA.

Lösligt skum!
Tomma fantasier spöka
I din hjerna!

LELIUS.

Grymma slag!

JUSTINA.

Skall du ock på ljusan dag,
Ej om natten blott, försöka
Sanningen beta dess ljus?

LELIUS.

Villa, eller icke villa,
Måste jag mitt tvifvel stilla.

(Går in.)

JUSTINA.

Gå då in i detta hus
Utan hinder, att den klara
Dagen med sitt ljus ur skyn
Må förskingra nattens syn
Och min oskuld uppenbara.

Tolfte Uppträdet.

LYSANDER. — JUSTINA, LELIUS innanför.

LYSANDER.

Hör Justina!

JUSTINA (afsides).

Detta feltes!
Ve mig! om nu Lelius kommer,
Innan än min fader gått.

LYSANDER.

I ditt sällskap vill jag lätta
Mitt bekymmer, mina sorger.

JUSTINA.

Hvad har händt? Ditt anlet vittnar
Om bedröfvelse och själsqval.

LYSANDER.

Ej för mycket, om mitt hjerta
Skulle brista, ty förgråten
Ser jag knappt den väg, jag vandrar.

LELIUS.
(Visar sig i dörren. Afsides.)

Nu jag börjar nästan tro,
Att mitt vanvett skapar skuggor,
Ty ej fans den man, jag skådat
Här i rummet, och han kunde
Ej ha kommit undan.

JUSTINA
(afsides till Lelius).

Stanna
Lelius, ty min far är här.

LELIUS.

Jag vill vänta tills han gått,
För mitt onda redan botad.
(Går in.)

JUSTINA.

Säg, hvi suckar du? Hvi gråter?
Hvad har händt? Hvi är du ledsen?

LYSANDER.

Ack! det tyngsta qval mig trycker,
Ack! den största smärta lider
Mitt beklämda, ömma hjerta,
Då jag ser med skräck och fasa,
Hur den grymma hedendomen
Badar sig i kristet blod.
Kejsar Decius låtit sända
Guvernörn ett gräsligt påbud .....
Ack! jag kan ej tala ut det.

JUSTINA (afsides).

Såg man väl ett qval så bittert!

För de Kristnas lott bekymrad,
Vill om dem Lysander tala,
Utan att han vet, att Lelius,
Guvernörens son, kan höra,
Hvad han säger.

LYSANDER.

Ja! Justina,
Vet du väl, att .....

JUSTINA.

Stanna, fader,
Fortsätt ej ditt samspråk längre,
Om det skall så djupt dig smärta.

LYSANDER.

Låt mig allt för dig berätta,
Ty med dig det är en lättnad.
Vet, han bjuder .....

JUSTINA.

Säg ej mera!
Det är billigt, att du unnar
Dina år en smula hvila.

LYSANDER.

Att du dela må en känsla,
Smärtsam nog att ge mig döden,
Redogör jag för ett påbud,
Grymmare, än något annat,
Skådadt förr vid Tiberns stränder,
Skrifvet med de kristnas blod
Att dess klara böljor fläcka,

Och du vill min tunga binda?
Annorlunda, o! Justina,
Plägade du fordom lyssna
Till min klagan.

JUSTINA.

Gode fader!
Tiden är ej mer densamma.

LELIUS (afsides).

Endast delvis kan jag höra
Hvad de tala med hvarandra.

Trettonde Uppträdet.

FLORUS. — JUSTINA, LYSANDER, LELIUS innanför.

FLORUS (afsides).

Den som svartsjuk är, han äger
Också rättighet att blotta
Utan misskund en bedräglig,
Obarmhertig dygd, som hycklar.
Denna afsigt för mig hit .....
Men der ser jag hennes fader;
Jag en annan tid vill bida.

LYSANDER.

Hvilken trampar dessa trösklar?

FLORUS (afsides).

Ve! jag kan ej gå tillbaka,
Utan att med honom tala.

Jag vill ta en förevändning ...
Det är jag .....

LYSANDER.

Du här!

FLORUS.

Jag kommer
För att, om du ger mig tillstånd,
Tala om en sak af vigt.

JUSTINA (afsides).

Öde! må du dig förbarma,
Ty mitt läge är förfärligt.

LYSANDER.

Nå, hvad vill du?

FLORUS (afsides).

Hvilken orsak
Skall jag kunna förebära?

LELIUS (afsides i dörren).

Florus ser jag gå och komma
I Justinas hem med frihet!
Såg förut jag endast skuggor,
Kött och blod dock nu jag skådar.

LYSANDER.

Dina kinder skifta färg.

FLORUS.

Icke må det dig förundra,
Ty jag kommer för att ge dig

Kunskap om en sak af vigt
För ditt lif, om en din ovän,
Hvilken hotar dig med döden;
Vare detta nog dig sagt.

LYSANDER (afsides).
Utan tvifvel känner Florus,
Att jag kristen är och kommer
För att så en varning ge mig
I min fara. (Högt.) Fortfar, Florus,
Må du intet dölja för mig.

Fjortonde Uppträdet.

LIVIA. — JUSTINA, LYSANDER, FLORUS, LELIUS innanför.

LIVIA.
Herre, guvernören sänder
Mig att kalla dig; vid porten
Står han re'n och väntar på dig.

FLORUS.
Det är bättre då, jag dröjer.
(Afsides.)
Under tiden får jag rådrum.
(Högt.)
Låt ej guvernören vänta.

LYSANDER.
Jag är tacksam för din godhet,
Jag skall vara straxt tillbaka.
(Lysander och Livia gå.)

Femtonde Uppträdet.

JUSTINA. FLORUS, LELIUS innanför.

FLORUS.

Ha! Är du den dygdefulla,
Den som plägar kalla ljumma
Vestanvindars ömma smekning
För en obelefvad våldsbragd?
Hvi har då du kunnat lemna
Nyckeln till ditt hus, din ära
Åt en annan?

JUSTINA.

Florus, tyst!
Lasta ej så fräckt ett rykte,
Hvilket sjelfva solen funnit,
Efter långsam, mogen pröfning,
Rent och fläckfritt.

FLORUS.

Alltför sent
Kommer denna stolta hållning,
Ty jag vet, åt hvem du gifvit
Fritt tillträde .....

JUSTINA.

Hur! Du vågar?

FLORUS.

Från balkongen .....

JUSTINA.

Säg ej mera!

FLORUS.

Till din dygd.

JUSTINA.

Skall så jag smädas?

FLORUS.

Ja! ty helgon af det slaget,
De förtjena icke bättre.

LELIUS (afsides).

Ej var Florus på balkongen.
Säkert gifves det en tredje,
Då ej han, ej jag det var.

JUSTINA.

Då ditt eget blod är ädelt,
Skymfa icke ädla qvinnor.

FLORUS.

Ädel qvinna du! Och sluter
Honom dock i dina armar,
Släpper honom ned ifrån dig!
Maktens höghet dig förförde,
Smickrad af den stolta tanken,
Att som son af guvernören
Han i staden skulle herrska .....

LELIUS (afsides).

Mig han menar.

FLORUS.

..... Såg du icke
Andra mycket större brister

I hans seder, af hans blod,
Af hans höga ställning skymda.
Aldrig dock .....

(Lelius träder fram.)

LELIUS.

Håll upp, o! Florus,
Smäda mig ej så på ryggen.
Det är fega själars vana
Att förtala sin rival.
Jag skall tysta munnen på dig,
Harmsen, att af alla strider,
Vi ha kämpat med hvarandra,
Du ej fallit i ett enda.

JUSTINA.

Hvem befann sig någonsin
Utan skuld i sådant läge?

FLORUS.

Hvad jag sagt dig nyss på ryggen,
Säger jag dig nu i synen;
Sanningen kan icke jäfvas.

(De fatta sina svärd.)

JUSTINA.

Lelius, Florus, håll, hvad gör ni?

LELIUS.

Der upprättelse jag söker,
Der jag blifvit förfördelad.

FLORUS.

Hvad jag sagt, jag vill försvara
Der jag sagt det.

JUSTINA.

Himlar! frälsen
Mig ur alla dessa faror.

FLORUS.

Jag skall veta att dig straffa.

Sextonde Uppträdet.

GUVERNÖREN, LYSANDER, folk. — JUSTINA, LELIUS, FLORUS.

Alla.

Skilj dem, håll!

JUSTINA.

O! ve mig arma!

Guvernören.

Hvad är detta? Dock behöfver
Jag väl annat svar, än dessa
Dragna svärd, de tala nog.

JUSTINA.

Hårda slag!

LYSANDER.

O! grymma öde!

LELIUS.

Herre!

Guvernören.

Lelius! Ej ett ord!

Du, min son, skall oro stifta?
Vill min ynnest du begagna
För att väcka split i staden?

LELIUS.

Hör mig, fader!

Guvernören.

Nej! För bort dem!
Lagen tål ej undantag,
Tål ej bördens företräden.
Hvarest skulden lika varit,
Måste straffet ock bli lika.

LELIUS.

Svartsjuk blir jag skymfad ock.

FLORUS.

Så kan qval på qval sig hopa!

Guvernören.

Må till skilda fängelser
Man med vakt, som dem bevakar,
Föra båda. Ni, Lysander,
Hur kan ni väl vilja fläcka
Edra ädla egenskaper
Med att låta .....

LYSANDER.

Må ej skenet,
Ädle Herre, er bedraga,
Ty i detta har Justina
Ingen skuld.

Guvernören.

Då hon är skön,
Tror du ej, hon vet det också,
När det ungdom fins i staden?
I så kinkigt fall jag vill
Dock betänka mig, att icke
Jäfvig domare jag måtte
Såsom part mitt domslut fälla,
Viss, att du, som vållat detta,
Skall, se'n skam ej mer du känner,
Snart ånyo i din vandel
Så bete dig (jag det önskar),
Att ett öppet felsteg blottar
För oss alla uppenbart
Halten af den dygd, du hycklar.

(Guvernören och folket gå jemte Lelius och Florus.)

Sjuttonde Uppträdet.

JUSTINA, LYSANDER.

JUSTINA.

Jag med tårar blott kan svara.

LYSANDER.

Nu för sent du gråter fruktlöst.
Ve! den dagen, ve! Justina,
Då jag yppade din börd.
O! att aldrig jag berättat,
Att vid randen af en bäck
Du på detta berg i löndom
Föddes af ett lik till verlden.

JUSTINA.

Hör .....

LYSANDER.

Jag vill ej ursäkt höra.

JUSTINA.

Gud min oskuld skall förklara.

LYSANDER.

Sent en gång!

JUSTINA.

Det fins ej dag,
Som för sent i lifvet randas.

LYSANDER.

Ja! för brottet att bli straffadt.

JUSTINA.

Nej! för oskuld, bragt i ljuset.

LYSANDER.

Dig för hvad jag sett jag dömmer.

JUSTINA.

Men jag dig för brist på kunskap.

LYSANDER.

Åt min smärta lemna mig,
Snart du ända skall min lefnad.

JUSTINA.

Må jag dö vid dina fötter,
Ack! men öfvergif mig icke!

(De gå.)

Adertonde Uppträdet.

Hos Cyprianus. I bakgrunden utsigt öfver nejden.

CYPRIANUS, SATAN, MOSCON, CLARIN.

SATAN.

Från vårt mötes första dag
Har jag sett din panna mulen,
Har jag läst om en förstulen
Hjertesorg i dina drag.
Ej du egen tröst förspille
Med att dölja den för mig,
Ty jag kan ur deras stig
Rycka verldar, om jag ville,
För det ringaste begär,
Du kan hysa till din plåga.

CYPRIANUS.

Ingen trolldom har förmåga
Skänka hvad omöjligt är.
Ingenting mig tröst förlänar.

SATAN.

Säg mig dock din hemlighet!

CYPRIANUS.

Jag har kär en mö.

SATAN.

Är det
Det omöjliga, du menar?

CYPRIANUS.

Om du visste hvilken blott .....

SATAN.

Jag mitt öra dig vill låna,
Fast jag måste mig förvåna,
Att så litet mod du fått.

CYPRIANUS.

Solen nyfödd, när om våren
Hon i snö och purpur klädd
Stiger upp ur rosenbädd,
Torkande på blomman tåren
I de våta ögonhåren;
Rosen, hvilken bryter ur
Knoppens gröna fängselmur,
Då April med ljumma fläktar
Skänker himlens morgonnektar
Åt en vaknande natur;
Bäck i skogen, hvilkens friska,
Våta läppar nordan nyss
Fängslat med en kylig kyss,
Att han icke ens kan hviska
Halfqväfdt sorl åt den, som lyss;
Lundens kärleksömma siska,
Vingad cittra, sångens bud
I en brokig fjäderskrud;
Nejlikan, som praktfull skiner,
Jordisk stjerna af rubiner;
Fjellet, starkt mot solens glöd,
Som ej tär dess fasta stöd,
Men blott smälter ned laviner;
Lagern badande i tö;
Hvit narciss, hvars krona prålar,
Glänsande af solens strålar,

Fast dess fot, ej rädd att dö,
Skämtar med en vårlig snö;
Himlapurpurn, rosen, bäcken,
Fågeln i den gröna häcken,
Nejlikan, som i sin skål
Bjuder bi't ett honungsmål,
Kullens barm med rosentäcken,
Fjellet majestätiskt kallt,
Lagern, hvilken stolt ses throna
Med sin strålbelysta krona,
Som en del det slutes allt
I den älskades gestalt.
Intet mer mitt hjerta gläder,
Jag mig känner så förbi,
Att jag, att en annan bli,
Mig förklädt i dessa kläder.
Lärdomen jag himlens väder,
Mitt förnuft jag henne skänkt,
Glömskan hvad jag hittills tänkt.
Känslor, hopp om nya vårar,
Rykte, allt i strida tårar
Jag, ett spe för hopen, dränkt.
Jag har sagt (jag ej tillbaka
Tar det), Satan jag min själ
Gerna gåfve till en träl
(Så kan lidelsen mig skaka),
Om jag endast finge smaka
Hennes gunst, af trånad tärd.
Dock jag är det icke värd,
Ty att ge en själ för henne,
Detta är, jag det bekänne,
Alltför ringa offergärd.

SATAN.

Vill du likna i förtviflan
Dessa fega kärlekspiltar,
Hvilka tappa allt sitt mod
Vid det första steget redan?
Lefva då så fjerran från oss
Skönheter, som ge exempel
På förakt, af böner kufvadt,
På en stolthet, böjd af smicker?
Vill du svalka ditt begär
Med din famn till hennes fängsel?

CYPRIANUS.

Tviflar du derpå?

SATAN.

Nå skicka
Då ifrån oss dessa svenner;
Låt oss stanna här allena.

CYPRIANUS.

Lemnen oss allena här.

MOSCON.

Dig jag lyder.

CLARIN.

Likaledes.
(Afsides.)
Gästen der är Satan sjelf.
(Gömmer sig.)

CYPRIANUS.

Nu de gått.

SATAN (afsides).

Det gör detsamma,
Att Clarin har stannat qvar.

Nittonde Uppträdet.

CYPRIANUS, SATAN, CLARIN, som gömt sig.

CYPRIANUS.

Nå, hvad vill du?

SATAN.

Stäng den dörren.

CYPRIANUS.

Så! nu äro vi allena.

SATAN.

För att ega denna qvinna,
Dina läppar nyss bekänt,
Att din själ du gåfve?

CYPRIANUS.

Ja!

SATAN.

Godt! jag tar emot det budet.

CYPRIANUS.

Huru? Säg?

SATAN.

Jag tar emot det.

CYPRIANUS.

Huru?

SATAN.

Jo! jag har förmåga
Att dig sådan kunskap lära,
Att med den du i ditt våld
Bringa kan den mö, du älskar,
Ty, ehuru vis, förmår jag
Dock ej detta för en annan.
Låt oss här på förhand båda
Sätta upp kontraktet skriftligt.

CYPRIANUS.

Vill du nu med nya funder
Blott förlänga mina qval?
Hvad jag bjudit, det förmår jag,
Men hvad du mig här vill lofva,
Det förmår du icke hålla.
Ingen trolldomsmakt förmår
Tvinga menskans fria vilja.

SATAN.

Gif mig blott på detta vilkor
Din förskrifning.

CLARIN (afsides).

Så för tusan!
Efter hvad det tycks är denne
Fan just ej så lätt att lura.
Skulle jag väl ge det skriftligt?
Nej! om ock i tusen år
Jag på gäldstu'n skulle sitta,
Jag ej gjorde det.

CYPRIANUS.

Att skämta
Tillhör endast glada själar,
Icke dem, som misstro lyckan.

SATAN.

Till bevis på hvad jag mäktar,
Vill jag ge dig här ett tecken,
Om det också blefve endast
På min makt ett ringa prof.
Säg, från detta loft hvad ser du?

CYPRIANUS.

Vidsträckt himmel, vida ängar,
Här en klippa, der en skog.

SATAN.

Hvad deraf har mest ditt tycke?

CYPRIANUS.

Klippan, ty hon liknar mest
Henne, som jag hopplöst älskar.

SATÁN.

Du, som täflande med tiden
Trotsar årens makt i sekler,
Du, som dig med skyar kröner,
Bister konung öfver fälten,
Res dig upp och flyg med vinden,
Det är jag, som kallar dig.
(Man ser ett berg i bakgrunden flytta sig från den ena sidan af skådeplatsen till den andra.)
Kan jag ej en qvinna röra
Tror du, då jag berg försätter?

CYPRIANUS.

Aldrig blef jag mer förvånad,
Aldrig såg jag maken under.

CLARIN (afsides).

Så af häpenhet som fasa
Darrar jag i dubbelt mått.

CYPRIANUS.

Fågel! du som klyfver luften
Med ditt vingpar såsom åror,
Skepp, som fårar himlens bölja
Med din fjädertoffs till tackel,
Häpna ej för denna syn,
Utan kufva din förvåning.

(Berget återvänder till sin förra plats.)

SATAN.

Är ej detta prof tillräckligt,
Vill jag här ett annat ge dig.
Önskar du att skåda henne,
Som du älskar?

CYPRIANUS.

Ja!

SATAN.

Vidunder,
Född af fyra elementer,
Slit din sida då itu
Och i dagen föd den skönhet,
Som ditt mörka sköte gömmer.

(En klippa öppnar sig, och man ser Justina, slumrande på en bädd.)

Är det henne, som du älskar?

CYPRIANUS.

Henne, ja, mitt hjerta tillber.

SATAN.

Kan jag dig ej henne skänka,
Tror du, då hon så mig lyder?

CYPRIANUS.

Himmel! du, som var mig nekad,
Nu din famn skall bli en brännpunkt
För min kärlek, som skall dricka
Grand för grand ditt blida solljus.

SATAN.

Stanna! Innan du bekräftat
Skriftligt hvad du lofvat, får du
Icke ega henne.

(Då Cyprianus vill gå till Justina, sluter sig klippan åter.)

CYPRIANUS.

Håll!
Mörka sky, som bort vill skymma
Skönsta sol, som nå'nsin uppgått. —
Tomma luften blott jag famnar. —
Nu jag på din allmakt tror,
Nu din slaf jag mig bekänner.
Säg, hvad vill du jag skall göra,
Hvad begär du?

SATAN.

Såsom borgen
Blott en sedel, underskrifven
Af din hand och med ditt blod.

CLARIN (afsides).

Gerna jag min själ förskrefve,
Om jag aldrig gömt mig här.

CYPRIANUS.

Denna dolk skall bli min penna,
Papper detta hvita linne,
Bläck att skrifva med det blod,
Som jag tappar nu från armen.
(Skrifver med dolken på sin näsduk, sedan han ristat fram blod ur den ena armen. Afsides.)
O! jag fasar, o! jag ryser.
(Högt.)
Jag den store Cyprianus
Här min dyra själ förskrifver
(Hvilken yra! Drömmer jag?)
Den till egendom, som skänker
(O! förvirring, gräslighet!)
Mig en kunskap, hvarigenom
I mitt våld Justina bringas;
Med mitt namn jag det bekräftar.

SATAN (afsides).

Han till slut en sådan hyllning
Mina trolldomskonster skänkte,
Fast förnuft och alla sinnen
Darrade af skräck och fasa.
(Högt.)
Har du skrifvit?

CYPRIANUS.

Här det står.

SATAN.

Din är då den sol, du dyrkar.

CYPRIANUS.

Din i tiders evighet
Är den själ, jag dig förskrifvit.

SATAN.

Själ med själ jag dig betalar,
Ty för din jag dig i stället
Ger Justinas.

CYPRIANUS.

Men hur lång
Tid behöfver du att lära
Mig din trolldomskonst?

SATAN.

Ett år
Med det vilkor .....

CYPRIANUS.

Frukta intet!

SATAN.

Att vi gömda i en grotta
Utan annan sysselsättning
Skola lefva samman båda,
Låtande betjena oss
Blott af denne, som här bakom
(Drar fram Clarin.)
Af nyfikenhet har gömt sig,
Ty om vi ta honom med oss,
Skall det bli det bästa sättet
Att vår hemlighet bevara.

CLARIN (afsides).

O! att aldrig qvar jag gömt mig!
Då det fins så många grannar,
Som plä' lyssna, fins det då
Ingen fan till hands, som tar dem?

CYPRIANUS.

Dubbel vinst skall i förening
Kärleken med snillet skörda,
Ty Justina skall bli min,
Och med kunskap, förr ej skådad,
Skall jag sjelf förvåna verlden.

SATAN.

Så jag vunnit har mitt syfte.

CLARIN.

Jag ej så!

SATAN.

Se så, kom med oss!
(Afsides.)
Jag den förste nu besegrat.

CYPRIANUS.

O! begär! Hur sälla I,
Om jag henne får besitta.

SATAN (afsides).

Än får ej min ondska hvila,
Jag dem båda måste vinna.
(Högt.)
Låt oss gå! I denna klippas
Undandolda, mörka gömslen

Skall i trolldom du din första
Undervisning få.

CYPRIANUS.

Jag skyndar,
Ty blir så mitt snille ledt,
Blir min kärlek så betjenad,
Skall besvärjarn Cyprianus
Evigt herrska här i verlden.

TREDJE HANDLINGEN.

Skog. I bakgrunden en grotta.

Första Uppträdet.

CYPRIANUS.

Ja! otacksamma sköna,
Den sälla dag har randats, som skall' löna
Min kärleks långa trängtan
Och låta mig nå målet för min längtan,
Ty denna dag, o! ljufva,
Jag har förhoppning, att din stolthet kufva.
I detta berg, hvars näste
Sig sträcker upp till stjernehvalfvets fäste,
I denna dystra håla,
Den tvenne lefvande som grafhvalf tåla,
Jag har i skola sutit,
Der trolldomskonstens kunskapsfrukt jag brutit
Och vunnit sådan ära,
Att jag min egen mästare kan lära.
Och när i dag omsider jag sett solen
Sitt fulla årslopp ända rundt kring polen,
Jag ur mitt fängelse vill steget våga
För att i ljuset pröfva min förmåga.
I sköna himlar, klara,
På min besvärjelse o! mån I svara;

Du balsamvind, som susar,
Ditt lopp du stanne vid min röst, som brusar;
I klippor, fasta, sträfva,
Mån vid min stämmas rytande I bäfva;
I stammar, löfbeklädda,
För mina suckars fasa darren, rädda;
I sköna blomsterhagar,
För ekot skälfven af min röst, som klagar;
I sångarfåglar, ömma,
Mån för min trolldoms verkan I er gömma;
I grymma vilddjur, skåden
Med fasa på de första trolldomsdåden!
Ja! redo att försmäkta,
Af dödlig ångest, darrande, förskräckta
Der stånde himlar, klippor, träd och lunder
Och luftens fåglar vid så stora under!
Att Cyprianus gått ett år i lära
I helfvetet, det måste frukter bära.

Andra Uppträdet.

SATAN. — CYPRIANUS.

SATAN.

O! Cyprianus.

CYPRIANUS.

Mästare och vise!

SATAN.

Hur kan du våga än en gång förbise
Den lag dig föreskrifvits?

Är det af trots, af oförstånd du drifvits
Att utom bergets gränser
Se solens ljus, hur strålande det glänser?

CYPRIANUS.

Då nu jag har förmåga
Att bringa sjelfva helfvetet i låga,
Se'n jag med sådan ifver
Min trolldomskonst bedrifver,
Att du det tveksamt finner,
Om jag dig liknar, eller öfvervinner;
Då del det gifves ingen
Af denna konst, den forskande i tingen,
Jag ej till godo gjort mig,
Då till och med negromantien har sport mig,
Med hvars fördolda skrifter
Jag, tecken ritande, kan öppna grifter,
Att deras mörka sköte
Får missfall med de lik, dem mig till möte
De föda fram ur jorden,
Som afundssjukt dem gömmer, girig vorden,
Så att de bleka döde
Af mig förbida, lyssnande, sitt öde;
Och då till slut jag skådar
Den sol gå upp, som mig mitt lif bebådar,
Ty hon, som i sitt kretslopp snabb ses ila
Förutan rast och hvila
Kring jordens alla länder,
Och som emot naturens lagar vänder
Tillbaka, fast på banan fram hon skrider,
Det ödesdigra året fyllt omsider:
Jag vill ej längre lida,

Men kalla fram den skatt, jag måst förbida.
Nu skall den skönhetssol, hvars strålar skina,
Den tjusande Justina,
Af kärleken besvuren
I mina armar bli af vinden buren,
Ty nu det heta blodet
Har längese'n förlorat tålamodet.

SATAN.

Om så din längtan sjuder,
Är jag ej den, som dig din lön förbjuder.
Med bokstafstecken stumma
Skrif marken full och vinden slå, den ljumma,
Med trolldomsord, som ljunga,
Af kärleksglöd och af förhoppning tunga.

CYPRIANUS.

Jag går en kraft att väcka,
Som himmelen och jorden skall förskräcka.
(Går.)

SATAN.

Dertill jag tillstånd ger dig,
Då i min kunskap jag så mäktig ser dig,
Att grymma underjorden
Skall lyda trolldomsorden
Och bringa genom mina
Förvetna konster i din famn Justina.
Ty fast min makt är ringa
Att kunna menskans fria vilja tvinga,
Jag dock kan henne tjusa
Med vällustbilder så, att de berusa,
Och kan jag ej bereda
Mig lydnad blind, så kan jag dock förleda.

Tredje Uppträdet.

CLARIN. — SATAN.

CLARIN.

Du, grymmaste bland alla,
Ej heta Libya, utan Livia kalla,
Nu kommen är den dagen,
Då jag skall pröfva, om jag är bedragen.
Ej kunskap nu mig felar
Att se om kysk du är, om kysk du spelar,
Ty jag med sådan ifver
I denna håla trolldomskonsten drifver,
Att genom den jag ser (tro ej, jag svärmar),
Om med Moscon du mig ibland förnärmar.
I våta himlar (nyss en ann' sagt klara)
På min besvärjelse o! mån I svara,
I berg .....

SATAN.

Clarin, hvad nu?

CLARIN.

O vise mästar!
Mitt sällskap i den grotta, der jag gästar,
Har råkat så med trolldom mig besmitta,
Att genom den jag söker kunskap hitta,
Om jag ibland ej blir den rätta dagen
Af Livia otacksamt vid näsan dragen.

SATAN.

Låt bli den galenskapen!

Din herre låna här ditt biståndsvapen,
Att du må se bland dessa berg och lunder
(Ifall du skåda vill ett sådant under)
Hans kärlekseld besvarad.
Jag vill bli ensam här.

CLARIN.

Men jag bli parad!
Om jag ej än förtjenar,
Att bistånd du mig af din kunskap lånar,
Då jag ej än dig gifvit
Förbindelse, den med mitt blod jag skrifvit,
På denna näsduk, våter,
(Tar fram en smutsig näsduk ur fickan.)
(Ej renare har den, som ständigt gråter)
Jag ämnar straxt den skrifva, dig till snäsa,
Se'n litet blod jag petat ur min näsa.
Det föga skillnad vinner,
Om det ur näsan eller armen rinner.
(Skrifver med fingret på näsduken, sedan han slagit näsan i blod.)
Clarin, den store, jag, om jag blir värdig
Att ega Livia, mig förklarar färdig .....

SATAN.

Så, lemna mig allena
Och gå din väg för att din herre tjena.

CLARIN.

Blif icke vred, jag lyder.
Att intet skriftligt du vill ha, det tyder
Derpå, då du det vräker,
Att utan det, du anser mig för säker.
(Går.)

Fjerde Uppträdet.

SATAN.

Upp afgrunds dystra rike!
Från hemvist för förtviflan utan like,
Från dina fängsel trånga
Begärens andar skicka ut, de många,
För att i djupa leder
Justinas jungfrutempel bryta neder.
Må tusen slemma bilder in sig smyga
I hennes barm, den blyga,
Att kyskhetselden der försåtligt släcka.
Må täflande i välljud allting väcka
Hos henne kärlek! Ången
I blommor, fåglar stämmen brudnattssången!
Må ingenting hon skåda,
Som ej kan ljufva kärleksfröjder båda,
Må hennes kyska öra
Ej annat nu, än ömma suckar höra,
Att af sin tro till slut hon öfvergifven
Försvarslös blir till Cyprianus drifven,
Af hans magi besvuren
Och blindt af mörksens tjensteandar buren.
Begynnen I, jag tiger,
Då eder sång till njutning henne viger.

Femte Uppträdet.

JUSTINA. Musik bakom skådeplatsen.

En röst.

Hvad är sällhets högsta råga
Här i lifvet?

Chor.

Kärleks låga!

Rösten.

Ej det fins ett stoft, ett grand,
Hvilket utan kärlek andas.
Menskans lefnadsdag ju randas
Först vid ljuset af dess brand.
Öfver sjö, utöfver land
Fylls af kärlek hvarje väsen,
Fågeln, blommorna och gräsen.
Derför är all sällhets höjd
Här i lifvet .....

Chor.

Kärleks fröjd!

JUSTINA (förvirrad.)

Vällustfyllda bilders här,
Som min fantasi vill gästa,
Säg, när gaf jag eder, när,
Lof att så mitt hjerta fresta
Med förledande begär?
Hvadan denna ömma låga,
Denna drift, som allt vill våga,

Som ej qväfs, men växer till?
Hvad är det för qval, som vill
Så mig kufva?

Chor.
Kärleks plåga!

JUSTINA.
Du mig svarar på min fråga,
Trånadsfulla näktergal,
Du som suckande och trogen
Tolkar, sjungande i skogen,
För din brud i löfvad sal
Dina känslors ömma qval.
Tystnen fåglar! I, som klagen,
Att ej jag mig lär förstå,
Af er ömma sång betagen,
Hur en mensklig barm kan slå,
Då en fågel känner så. —
Nej! det rankan var, som hänger
Med sin drufvas purpurglöd,
Kärligt sökande ett stöd
I oliven, der hon klänger.
Ranka, om så der du svänger
Kring förälskad gren din arm,
Lär du mig, af trånad varm,
Hur, när kärleken förenar,
Armar flätas såsom grenar
Kring en älskogsdrucken barm.
Är ej du en tolk af ruset,
Ack! då är det rosen visst,
Som från mossbelupen qvist,

Med sitt anlete i gruset,
Söker tårad himlaljuset.
Tåras icke ros, var glad!
Dina blickar, ömma, såta,
Komma oro blott åstad,
Då jag ser en blommas blad
Såsom ögon vattnas, gråta.
Tyst! o näktergal på strand,
Dölj, o! blomma, din förtjusning,
Slit, o! ranka, dina band,
Eller säg mig, hvad berusning
Mig vill gäcka?

Chor.

Kärleks brand!

JUSTINA.

Kärlek! Har du mig väl hunnit?
Aldrig! Fåfäng var hans makt.
Alla de, för mig ha brunnit,
Ha af mig till gengäld vunnit
Endast glömska och förakt.
Var jag Florus väl benägen?
Har jag icke Lelius skytt?
Blef ej Cyprianus, sägen,
(Studsar, då hon nämner Cypriani namn, och fortfar sedan oroligare.)
Så behandlad, att han flytt
För min köld, och hvart han vägen
Tagit, känner ingen än?
Dock jag fruktar (ve! hvad smärta!),
Att just han har varit den,
Som förmått att frestelsen

Insteg gifva i mitt hjerta.
Ty ifrån den stund jag sagt,
Att han flytt från mig och vänner,
Vet jag ej hvad qval, förlagdt
I min ömma barm, jag känner.
(Lugnar sig åter.)
Kanske ömkan mig det bragt
Af att se, att han, den lärde,
Nu är glömd, fast han en dag
Lefde firad för sitt värde,
Och att det är jag, just jag,
Hvilken skäl dertill beskärde.
(Blir åter orolig.)
Men om jag af ömkan led,
Borde samma ömkan öfvas
Mot de andra båda med,
Då sin frihet de beröfvas
I de bojor, man dem smed.
(Lugnar sig.)
Lemnen tankar mig i fred!
Om det ömkan är, ej annat,
Trycken icke så mig ned,
Ej er magt sig så förstore,
Att jag (ve mig!) mer ej vet,
Om jag ej till honom fore,
Blott jag visste, hvar han vore.

Sjette Uppträdet.

SATAN. — JUSTINA.

SATAN.
Kom! så skall jag säga det.

JUSTINA.

Hvem är du, som vågar tränga
I min fristads helgedom,
Fast den lås och nyckel stänga?
Är bland spöken du, som svänga
Kring i rymden, nattlig, tom?

SATAN.

Nej! en vän, som hört dig klaga.
Ty bevekt af det begär,
Som dig fått till fånga taga,
Lofvar han att dig ledsaga
Dit, der Cyprianus är.

JUSTINA.

Ej du skall din afsigt vinna,
Ty den lidelse, hvars qval
Du har sett min tanke hinna,
Ej mitt hjertas bifall stal,
Fast min fantasi sågs brinna.

SATAN.

Om det ock blott varit den,
Är för synden du benägen;
Syndig re'n är frestelsen.
Har du så gått halfva vägen,
Är ej värdt att stanna se'n.

JUSTINA.

Fåfängt vill du mig förskräcka;
Ty om också tankar väcka
Gerningen, att lif den får,
På min tanke jag ej rår,
Men min gerning kan jag stäcka.

För att följa dig jag fri
Måste mina fötter röra,
Och det kan jag låta bli.
Ett det är en gerning göra,
Annat känslans svärmeri.

SATAN.

Men om andar dig belägra
Med en okänd kunskap, säg,
Hur vill då du kunna segra,
Om de tvinga dina steg,
Så att de dig lydnad vägra?

JUSTINA.

Jag vill kalla till min vakt
Bruket af min fria vilja.

SATAN.

Den betvingas af min makt.

JUSTINA.

Ej en vilja, fri att skilja,
Vore den i bojor bragt.

SATAN.

Kom, der sälla fröjder bida.
(Försöker att draga henne med sig.)

JUSTINA.

Ja! en fröjd, som dyr kan bli.

SATAN.

Friden vinkar der, den blida.

JUSTINA.

Nej! ett nesligt slafveri.

SATAN.

Du skall njuta.

JUSTINA.

Jag skall lida!

SATAN.

Säg mig, hvar är ditt försvar,
(Drager henne ännu våldsammare med sig.)
Om jag med mig så dig drar?

JUSTINA.

Med Guds bistånd skall jag vinna.

SATAN (släpper henne.)

Segrat har du, segrat, qvinna,
Då du ej besegrats har.
Men då hjelp dig omedveten
Skänkts af Gud, barmhertig, mild,
Skall jag veta i förtreten
Att dig föra bort i bild,
Om ock ej i verkligheten.
Jag ur afgrunds rök och dam
Skall en ande kalla fram,
Den jag i din vålnad kläder,
Att deri han dig bereder
Oförtjent en evig skam.
Så till seger skall jag föra
Mitt försåt i dubbelt mått.
Jag ditt rykte skall förstöra

Och en fröjd, inbillad blott,
Till en syndig gerning göra.

(Går.)

Sjunde Uppträdet.

JUSTINA.

I min nöd till Gud jag ropar!
Såsom vinden molnen sopar
Bort från fästets höga loft,
Må han blåsa bort allt stoft,
Som sig kring mitt rykte hopar.
Ej du skall — men ve mig! här
Jag till ingen talet ställer —
Såg jag dock en man ej der?
Jo! nej! Der är ingen heller!
Jo! jag honom såg, jag svär.
Men hvarthän försvann han då?
Gaf min fruktan honom lif?
Ja! med skäl jag frukta må.
(Ropar.)
Fader! skynda, hjelp mig gif!
Livia!

Åttonde Uppträdet.

LYSANDER, LIVIA genom motsatta dörrar. — JUSTINA.

LYSANDER.

Dotter!

LIVIA.

Hvad står på?

JUSTINA.

Såg du ej en man (ve mig!)
Från min kammar smyga sig?
O! hur tungt mitt öde väger.

LYSANDER.

Här en man?

JUSTINA.

Ja, som jag säger!

LIVIA.

Inte jag!

JUSTINA.

Besinna dig!

LYSANDER.

Ingen kunnat dit sig tränga,
Då den låås och regel stänga.

LIVIA (afsides).

Det var visst Moscon, hon såg
I mitt rum, der gömd han låg
Hela da'n.

LYSANDER.

Sig bilder många
Säkert med din fantasi,
Att du såg den mannens skepnad,
Ty i din melankoli
Kan till dina sinnens häpnad
Han af solgrand bildad bli.

LIVIA.

Herrn har rätt, hvad jag kan tycka.

JUSTINA.

Inga villor mig förrycka,
Stora faror syfta hit,
Ty man vill ju bit för bit
Hjertat mig ur barmen rycka.
Någon trolldom, dödligt svår,
Hotande mot mig bedrifves,
Och i fall dess makt förmår,
Att en Gud ej mer det gifves,
Endast då mig illa går.
Men han skall mig nog försvara
Icke blott mot denna fara,
Utan ock i sinom tid,
Se'n jag kämpat ut min strid,
Han min oskuld skall förklara.
Livia, kappan!

(Livia går.)

Ty när verlden
Frestande mig pröfvar så,
Önskar jag att ställa färden
Till den gömda tempelvrå,
Dit de trogna fly.

LIVIA

(kommer tillbaka med kappan och sätter den på Justina.)

Här är den!

JUSTINA.

Strängt jag der skall söka till
Att få magt med känsloruset.

LYSANDER.

Äfven jag dig följer still.

LIVIA (afsides).

Jag i lugn mig hemta vill,
Se'n jag släppt dem väl ur huset.

JUSTINA.

Jag i ditt beskärm mig så,
Milde himmel, sluter in
Och förtror .....

LYSANDER.

Kom, låt oss gå!

JUSTINA.

Ja! min sak är äfven din,
Skydde du oss båda två!

(Justina och Lysander gå.)

Nionde Uppträdet.

MOSCON. — LIVIA.

MOSCON.

Ha de gått?

LIVIA.

Ja, jag är ledig.

MOSCON.

Jag af fruktan knappt var redig.

LIVIA.

Är det möjligt, att du gick
Ut från mig ett ögonblick,
Att Justina kunde se dig?

MOSCON.

Nej! vid Gud! På hela da'n
Ej ett ögonblick, min rara,
Har jag varit ut i sta'n.

LIVIA.

Hvilken kunde mannen vara?

MOSCON.

Säkert var det sjelfva fan.
Hvad vet jag? Men kan du plåga
Dig för det en half minut?

LIVIA (suckar.)

Ej för det.

MOSCON.

Nå, får jag våga
Veta hvarför?

LIVIA.

Hvilken fråga,
Då din dag har nått sitt slut.
Kunde jag med trohet ståta,
Om jag skulle underlåta
Sörja, i hans tur, din vän —
Han, som icke kom igen —
Då jag ej i går fick gråta?
Skulle jag ej vara mån,

Att ej ses så lätt på trån',
Att jag på ett halfår bröte
Mot vårt ömma tankemöte,
Se'n han reste hemifrån.

MOSCON.

Blott ett halfår? Hela året
Har du saknat re'n din vän.

LIVIA.

Till ett halfår blott du får'et,
Om du ej i räkningen
Tar din andel — ja på håret.
Af ett år (Gud tröste mig!)
(Gråter.)
Om jag skänkt en hälft åt dig,
Skall ej orättvis jag fela,
Om på honom förs det hela?

MOSCON.

När jag trodde innerlig
Kärlek i ditt hjerta gästa,
Står du här och till hans bästa
Gör upp räkning.

LIVIA.

Ja! ty vet,
Att räson och redbarhet
Alltid vänskapen befästa.

MOSCON.

Nå! farväl till nästa dag,
Då du vill så rättvist dela.
Dock om det är ditt behag,

Att min andagsfrossa spela,
Spela icke ock mitt slag.

LIVIA.

Som du ser, till punkt och pricka
Är jag trogen.

MOSCON.

Ja, min flicka!

LIVIA.

Ej i dag du får mig se,
Men i morgon vill jag be,
Att ej bud behöfva skicka.

(De gå.)

Tionde Uppträdet.

Skogstrakt.

CYPRIANUS högst upprörd, CLARIN gifvande akt på hvad han företar sig.

CYPRIANUS.

På de azurblåa fälten
Ha visst himlens stjernehärar
Sig till uppror sammansvurit,
Då de neka mig sitt bistånd.
Hela helfvetet i djupet
Måtte ha partier bildat,
Då det vägrar mig den lydnad,
Det är skyldigt mig som skatt.
Med besvärjelser jag luften
Tusen gånger satt i skakning,

Tusen gånger har jag jorden
Plöjt med mina trolldomstecken,
Utan att mitt öga skådat
Qvinnan, solen, den jag söker,
Qvinnan, himlen, jag förbidar
I min famn.

CLARIN.

Nå väl! Än sedan?
Har ej tusen gånger jag
Ritat marken full med bilder,
Har jag icke tusen gånger
Döfvat vinden med min stämma,
Och dock kommer Livia icke.

CYPRIANUS.

Än en gång jag vill försöka
Kalla henne. Hör Justina!
Hör min stämma.

Elfte Uppträdet.

EN VÅLNAD, föreställande Justina. — CYPRIANUS, CLARIN.

Vålnaden.

Ja! jag hör dig,
Ty kring dessa berg jag irrar,
Af din ömma röst besvuren.
Säg, hvad vill du mig, hvad vill du,
Cyprianus?

CYPRIANUS.

Håpen står jag.

Vålnaden.

Då jag nu .....

CYPRIANUS.

O! öfverraskning!

Vålnaden.

Hit har kommit ....

CYPRIANUS.

Jag förvirras!

Vålnaden.

Öfvervunnen .....

CYPRIANUS.

Hvad bestörtning!

Vålnaden.

Af den kärlek .....

CYPRIANUS.

Hvilken tvekan!

Vålnaden.

Du mig visat .....

CYPRIANUS.

Fruktan slår mig.

Vålnaden.

Och jag måste för din trollmakt

Så ge vika, jag din åsyn
Flyr i bergets labyrinter.
(Betäcker sitt anlete med en slöja och går.)

CYPRIANUS.

Stanna, vänta, hör, Justina!
Men hvi fruktar jag och tvekar?
Jag vill följa henne. Berget,
Dit hon af min kunskap tvungits,
Skådeplats skall bli, en skuggig,
Bli en konstlöst bäddad brudsäng
För en kärlek utan like
Än på jordens rund.
(Går.)

Tolfte Uppträdet.

CLARIN.

Men jag
För en qvinna mig betackar,
Hvilken, då hon brud skall ståndа,
Luktar rök, att man kan storkna.
Säkert blef hon oförmodadt
Af besvärjelserna gripen,
Då hon lagade en soppa,
Eller kokte på en byk.
Dock med slöja stå i köket?
Så kan saken ej förklaras.
Utan tvifvel har hon blifvit
(Nu jag huf'et slår på spiken,
Ty en fröken plär ej lukta
Bättre då) af fruktan gripen.

Nu han redan hunnit henne,
Nu från dalen in i skogen,
Armarne kring henne slutna
(Ty med öppna skulle älskarn,
Om ock än så eldig, komma
I en älskogskamp till korta),
Hit han åter släpar henne.
Här jag vill på dem ge akt,
Ty det lyster mig få veta,
Hur en qvinnas dygd besegras.

Trettonde Uppträdet.

CYPRIANUS, hållande JUSTINAS VÅLNAD i famnen.

CYPRIANUS.

Sköna, tjusande Justina!
Här i denna gömda vildmark,
Dit ej solens strålar tränga,
Eller ens en fläkt af vinden,
Är din skönhet re'n ett byte
För den svartkonst, jag studerat,
Ty, för att dig ega, intet
Mer jag skyr och mer jag fruktar.
Skönaste Justina, själen
Du mig kostar, men jag anser,
Att då vinsten är så stor,
Är ej priset öfverdrifvet.
Från din guddom slöjan lyft,
Ej i mörka, ej i dystra
Aftonmoln sig solen dölje,

Fram dess gyllne strålar bryte!

(Rycker bort slöjan och skådar ett benrangel.)

Men o ve! hvad syn mig möter!
Kallt och stumt ett gräsligt lik
Mig i hennes armar väntar.
Hvem har väl så plötsligt kunnat
I ett ögonblick förvandla
Rosens, purpurns ungdomsfägring
I den bleka, kalla dödens
Vissnade och hemska drag?

Vålnaden.

Cyprianus, så försvinna
Alla denna verldens fröjder.

(Vålnaden försvinner, Clarin flyr och Cyprianus stöter emot honom.)

Fjortonde Uppträdet.

CLARIN. — CYPRIANUS.

Clarin.

Hvem behagar skräck? jag säljer
Sådan vara i parti.

Cyprianus.

Bida, grafvens skugga, bida!
Annan afsigt nu jag hyser.

Clarin.

Jag är grafvens kött och blod,
Märker du ej det på svullna'n?

CYPRIANUS.

Säg, hvem är du?

CLARIN.

En som icke
Riktigt vet det sjelf en gång.

CYPRIANUS.

Såg du ej i vindens tomrum,
Ej i djupets innandömen
Nyss ett gräsligt lik försvinna,
Lösande i stoft och aska
Upp den herrliga gestalt,
Som jag bar i mina armar?

CLARIN.

Vet du inte, att jag plägar
Stundom blifva fast för lyssnarns
Små förtret?

CYPRIANUS.

Hvad blef det af det?

CLARIN.

Det blef intet af det.

CYPRIANUS.

Låt oss
Söka upp det!

CLARIN.

Låt oss icke!

CYPRIANUS.

Jag vill lösa denna gåta.

CLARIN.

Inte jag!

Femtonde Uppträdet.

SATAN. — CYPRIANUS, CLARIN.

SATAN (afsides).

Rättvise himlar!
Om en salig ande jag
Nåd och kunskap i förening
Fordom egde, jag i fallet
Har min kunskap ej förlorat,
Endast nåden. Orättvise,
Om så är, säg, hvi beröfven
I mig nu min kunskaps bruk?

CYPRIANUS
(utan att se honom).

Lucifer! O vise mästar!

CLARIN.

Ropa ej hans namn, han kommer
Kanske än en gång som vålnad.

SATAN.

Säg, hvad vill du?

CYPRIANUS.

Jo! du måste

Mig befria från den ångest,
Som min qvalda ande lider.

CLARIN.

Jag, som ej begär ditt bistånd,
Denna väg mig smyger bort.
(Går.)

Sextonde Uppträdet.

CYPRIANUS, SATAN.

CYPRIANUS.

Öfver ristad jord jag knappast
Hunnit höja upp min stämma,
Då i samma ögonblick
Jag Justina, föremålet
För min längtan, för min kärlek...
Dock hvi gör jag mig den mödan
Att berätta, hvad du vet....
I min famn jag henne sluter,
Men då hennes drag jag blottar
Blottar jag i dessa (ve mig!)
Ett skelett, en liflös bildstod,
Ett porträtt af döden sjelf,
Hvilket (än dervid jag ryser)
Sade mig med tydlig stämma:
"Cyprianus, så försvinna
Alla denna verldens fröjder."
Ej man säge mig, att felet
Låg i sättet, hur din svartkonst
Jag fört ut; det är omöjligt!

Ty till punkt och pricka riktigt
Jag den verkställt, ej ett streck
I dess stumma bokstafstecken,
Ej ej ljud i trolldomsorden
Har af mig dervid förfelats.
Då jag punktligt den har utfört,
Är det du, som mig bedragit,
Efter jag blott skuggor famnar,
Der jag skönhetsskatter söker.

SATAN.

Cyprianus, ej hos dig
Felet låg, hos mig ej heller.
Ej hos dig, ifall du utfört
Din besvärjelse med insigt,
Ej hos mig, emedan jag
Lärt dig allt hvad sjelf jag kunde.
Högre orsak har den motgång,
Din besvärjelse fått röna.
Lika godt! Ty skadeslös
Skall jag hålla dig och bringa
I ditt våld ändå Justina
Genom andra, bättre medel.

CYPRIANUS.

Det är ej min afsigt längre,
Ty den fasa, jag har utstått,
Gjort mig till den grad bestört,
Att jag ej vill veta af dig.
Derför då du ej har uppfyllt
Den förbindelse, min kärlek
Föreskref dig, ber jag endast,

Att jag får din åsyn undfly,
Att min skrift du ger tillbaka,
Då kontraktet nu är upphäfdt.

SATAN.

Jag har lofvat, att jag skulle
Här i denna grotta lära
Dig en vetenskap, som kunde
Få Justina till att lyssna
Till din stämma. Och då vinden
Också bragt Justina till dig,
Har kontraktet varit giltigt,
Har jag hållit hvad jag lofvat.

CYPRIANUS.

Du mig lofvat, att min kärlek
Skulle nu den frukten plocka,
Hvilken min förhoppning sådde
Här i dessa öde bergen.

SATAN.

Jag mig blott förband att föra
Henne hit.

CYPRIANUS.

Jag det bestrider;
Du förband dig ge mig henne.

SATAN.

Låg hon ej i dina armar?

CYPRIANUS.

Blott en vålnad!

SATAN.

Nej, ett under!

CYPRIANUS.

Säg! af hvem?

SATAN.

Af den, som ville
Bistå henne.

CYPRIANUS.

Och det var?

SATAN (darrande).

Ej hans namn jag vill dig säga.

CYPRIANUS.

Då jag vill min kunskap bruka
Mot dig sjelf. Jag dig besvärjer
Att mig säga, hvem han var.

SATAN.

Gud det var, en Gud, som åtog
Sig Justina.

CYPRIANUS.

Hvad betyder
Väl en Gud, då många finnas?

SATAN.

Denne allas makt förenar.

CYPRIANUS.

Nå, då fins det blott en enda,

Alldenstund hans enda vilja
Mer förmår, än alla andras.

SATAN.

Jag vet intet, jag vet intet!

CYPRIANUS.

Nu jag säger upp fördraget,
Jag med dig har gjort, och frågar
Dig i denne Gudens namn:
Hvarför har han bistått henne?

SATAN
(efter fåfänga försök att undvika att säga det).

För att rädda hennes ära.

CYPRIANUS.

Denne är då högsta godhet,
Då han hatar skändligheter.
Men hvad skulle hon förlora
På hvad här begicks i tysthet?

SATAN.

Äran, om den ilskna hopen
Skulle få derom en aning.

CYPRIANUS.

Denne Guden vet då allt,
När han såg, hvad än ej skedde.
Kunde, säg mig, dock ej finnas
Trolldomskraft så öfvermäktig,
Att han icke rådde på den?

SATAN.

Nej! ty väldig är hans makt.

CYPRIANUS.

Denne Gud är då allsmäktig,
När han kunde hvad han ville.
Säg mig, hvilken är den Guden,
Den jag funnit nu förena
Högsta kunskap, högsta godhet,
Ett oändligt högsta väsen,
Allting seende, allsmäktig,
Som så många år jag sökt?

SATAN.

Jag ej vet det.

CYPRIANUS.

Säg, hvem är han?

SATAN.

Jag med fasa det förkunnar;
Denne Guden är de kristnes.

CYPRIANUS.

Hvi tog han parti emot mig?

SATAN.

Ty Justina var en kristen.

CYPRIANUS.

Plär han skydda så de sina?

SATAN (ursinnig).

Ja, men re'n för dig för sent
Är det nu att finna honom.
Se'n du blifvit slaf hos mig,
Kan du icke tjena honom.

CYPRIANUS.

Jag din slaf?

SATAN.

Ja! Har jag icke
Ditt kontrakt?

CYPRIANUS.

Det ämnar jag
Återfordra af dig, då det
Var på vilkor ställdt, och tvekar
Ej att ta det.

SATAN.

På hvad sätt?

CYPRIANUS.

Jo! så här!

(Drar värjan och stöter den mot Satan, men träffar blott tomma luften.)

SATAN.

Om ock med svärdet
Blottadt vred och öfvermodig
Du vill fäkta mot mig, skall du
Dock ej såra mig. Att fasa,
Att förtviflan dig må gripa,
Må du till på köpet veta,
Att som slaf du tjenar Satan.

CYPRIANUS.

Huru?

SATAN.

Satan, det är jag.

CYPRIANUS.

O! jag grips af skräck och fasa.

SATAN.

Du må ej allenast veta,
Du är slaf, men också hvilkens.

CYPRIANUS.

Jag en slaf! Och sjelfva Satans?
Jag så orättfärdig herres?

SATAN.

Ja, ty du din själ förskrifvit.
Du är min från denna stund.

CYPRIANUS.

Är då all förhoppning ute,
Fins ej hjelp, ej råd, ej bistånd,
Som kan plåna ut en sådan
Gerning?

SATAN.

Nej!

CYPRIANUS.

Nå väl! Hvi tveka?
Må då detta svärd ej längre
Overksamt i handen slumra.
Må jag sticka det i bröstet,
Blifvande min egen bödel.
Dock, hvad gör jag? Kan ej den,
Som försvarade Justina,
Också mig från dig befria?

SATAN.

Nej! ty du förnekat honom.
Han beskyddar icke/ brottet,
Endast dygden.

CYPRIANUS.

Om allsmäktigt
Är hans väsen, är att löna
Och förlåta ett hos honom.

SATAN.

Att belöna och att straffa
Är ock ett, om han är rättvis.

CYPRIANUS.

Ingen straffar en förkrossad;
Jag det är och hoppas derför.

SATAN.

Du är min, och kan ej bli
Annan herres.

CYPRIANUS.

Det är ovisst!

SATAN.

Huru? Då i mina händer
Sig den skrifvelse befinner,
Som med eget blod du skrifvit.

CYPRIANUS.

Han, som ensam är allsmäktig
Och beror af ingen annan,
Skall sig öfver mig förbarma.

SATAN.

På hvad sätt?

CYPRIANUS.

Allvetande
Vet han också bästa medlet.

SATAN.

Min är skriften.

CYPRIANUS.

Han allsmäktig
Skall förmå att bandet lösa.

SATAN.

Förr, i mina armar sluten,
Skall du få med lifvet plikta.

(De brottas.)

CYPRIANUS.

Du, de kristnes store Gud,
I min nöd till dig jag flyktar.

SATAN
(slungande Cyprianus ifrån sig).

Det är han, som skänkt dig lifvet.

CYPRIANUS.

Han skall ännu mer mig skänka,
Ty jag går att söka honom.

(De gå.)

Sjuttonde Uppträdet.

En sal i Guvernörens palats.

GUVERNÖREN, FABIUS, soldater.

Guvernören.

Nå, hur tog du dem tillfånga?

Fabius.

Alla sig i kyrkan gömt,
Der all verldslig sorg de glömt
För att läsa böner långa.
Dit jag kom med väpnad hand,
Lät en ring kring huset bilda,
Grep dem, slog dem se'n i skilda
Fängelser i bojors band.
Verket dock jag bäst fick kröna,
Då jag der nog lycklig var,
Att få fatt Justinas far
Jemte henne sjelf, den sköna.

Guvernören.

Är ej mer dig äran kär,
Aktar rikedom du ringa,
Då du ej vill lön dig tinga
För den nyhet, du mig bär?

Fabius.

Om en lön du värd mig tänker,
Hvad jag önskar, nog jag vet.

Guvernören.

Säg!

FABIUS.

Jo! att din ädelhet
Florus, Lelius frihet skänker.

Guvernören.

Om ock den bestraffningen
Jag för sta'n, ej dem allena,
Velat som en lexa mena,
Annat skäl, om sanningen
Jag för dig nu skall förklara,
Funnits att dem hålla qvar,
Och det är, att jag som far
Lelius aktat så för fara.
Florus, Lelii rival,
Vänner har, som mäktigt råda,
Och då kära nu de båda
Tärdes af svartsjukans qval,
Var jag rädd att samma träta
Kunde blossa upp igen,
Om jag ej anledningen
Kunde få dem att förgäta.
Derför länge sökte jag
Skäl att från vår stad förvisa
Henne, hvars behag de prisa,
Men förgäfves till i dag.
Nu behöfver jag ej töfva,
Då hon med sin lånta dygd
Ger mig skäl att denna bygd,
Ja, att henne lif beröfva.
Må till fängelset du gå
Och så fort sig göra låter

Hit till mig dem föra åter,
Lelius, Florus, båda två.

FABIUS.

Dina fötter tusen gånger
Kysser jag för nåd så rar.

(Går.)

Adertonde Uppträdet.

GUVERNÖREN, soldater.

Guvernören.

Jag Justina redan har
Fången, dömd, till hennes ånger.
Hvarför längre lägga band
På min vrede då, hvi bida
Än att hämnas? Må hon lida
Döden för en bödels hand.

(Till en soldat.)

Du, hör på! Må hit du föra
Henne, att hon näpsas må
För att stadens frid hon så
Fräckt och skamlöst vågat störa.
Förd en gång till detta slott,
Skall sin sista stund hon blicka.

(Soldaterna gå.)

Nittonde Uppträdet.

FABIUS, LELIUS, FLORUS. -- De förre.

FABIUS.

De, som du lät efterskicka,
Bida ödmjukt på sin lott.

LELIUS.

Jag, som blott den önskan hyser,
Att din son i mig du ser,
Icke såsom brottslig mer
För min domare nu ryser,
Nej! en lydig son jag blott
Fruktar för en faders vrede.

FLORUS.

Jag mig åter här berede,
Då din kallelse jag fått,
Att ett straff, jag ej förtjenar,
Herre, ta af dig emot;
Här du ser mig vid din fot!

Guvernören.

Rättvist dock, jag det förmenar,
Mot er båda jag förfor.
Jag ej domare mig visat,
Utan far, om jag ej risat.
Men då jag förvisso tror,
Att en adelsman ej länge
Vredgas plär, och då jemväl
Borta är er vredes skäl,
Jag, af nåd ej mer den stränge,

Nu till vänner här er gör.
Till bevis på vänskapsbanden,
Räcken er hvarandra handen.

LELIUS.

Jag mig lycklig skatta bör,
Om mig Florus vänskap lofvar.

FLORUS.

Att du mig till vän skall få,
Här min hand!

Guvernören.

Till pant derpå,
Jag med frihet er begåfvar.
Äro först af kärlekssåren
Qvalen blott en gång förbi,
Skolen visst I vänner bli.

Tjugonde Uppträdet.

SATAN, folk. — De förre.

SATAN
(bakom skådeplatsen).

Se på dåren! Se på dåren!

Guvernören.

Hvad är det?

LELIUS.

Att se jag går.

(Går ut, och kommer strax tillbaka.)

Guvernören.
Hvad är det, som förorsakar
Detta larm, som slottet skakar?

Florus.
Något sällsamt förestår.

Lelius.
Herre! Larmet förorsakas
(Sällsam händelse att höra)
Här af Cyprianus, hvilken,
Sinnesrubbad, har omsider
Återvändt till Antiochia.

Florus.
Utan tvifvel har hans snille,
I spetsfundig lärdom snärjdt,
Honom bragt i detta tillstånd.

Röster
(bakom skådeplatsen).
Se på dåren! Se på dåren!

Tjugondeförsta Uppträdet.

CYPRIANUS, halfnaken, folk. — De förre.

Cyprianus.
Aldrig klokare jag varit,
Det är ni, som ären dårar.

Guvernören.
Cyprianus, hvad är detta?

CYPRIANUS.

Antiochias ädle höfding,
Store Decii vicekonung,
Florus, Lelius, hvilka vänskap
Jag oegennyttigt visat,
Ädla folk, berömda adel,
Hören alla hvad jag säger,
Ty för att till alla tala,
Har jag till palatset kommit.
Jag är Cyprianus, jag,
Genom kunskap, genom snille
Alla lärda skolors skräck,
Alla vetenskapers under.
Hvad jag af dem alla vann,
Var ett tvifvel, ty från detta,
Detta enda kunde aldrig
Jag, förvirrad, fri mig göra.
Jag Justina såg, och sedan,
Blott vid henne fästad, jag
Genast öfvergaf Minerva
För den kärleksömma Venus.
Af Justinas dygd föraktad,
Närde jag likväl min kärlek,
Så att den, omsider bragt
Till det yttersta, förledde
Mig att för Justinas kärlek
Bort min arma själ förskrifva
Till en fremling, hvilken hafvet
Lät vid mina fötter hamna,
Ty på en gång han bestack
Med förhoppningar min kärlek,
Mitt förnuft med lofvad kunskap.

Lefvande bland dessa berg,
Jag i skola gått hos honom,
Och jag har hans lärda möda
För en sådan makt att tacka,
Att jag kan försätta bergen
Från ett ställe till ett annat.
Men änskönt jag är i stånd
Att förrätta detta under,
Mäktar ej min åtrå bringa
Dock Justina mig till mötes.
Skälet, hvi jag ej förmår
Tämja denna stolta sköna,
Är att af en Gud hon skyddas,
Som jag kommit hit att prisa
Som den ende, som den högste,
Se'n jag lärt att känna honom.
Denne Gud, de kristnes Gud,
Är den Gud, jag högt bekänner,
Ty änskönt att det är sanning,
Att jag nu är Satans slaf,
Och att jag med eget blod
Honom gjort min pantförskrifning,
Med mitt blod jag den vill lösa
I den vittnesdöd, jag bidar.
Är du domare och vill du
Kristna med din hämnd förfölja,
Jag är kristen, ty en gubbe
Här på detta berg mig signat
Med det tecken, hvilket är
Kyrkans första nådemedel.
Säg, hvi töfvar du, må bödeln
Komma att med svärdet skilja

Från min hals mitt vigda hufvud,
Eller ock med grymma marter
Pröfva min ståndaktighet.
Ty jag nu är fast besluten
Till att lida tusen dödar,
Se'n jag denna insigt vunnit,
Att förutan denne Gud,
Som jag söker, som jag tillber,
Äro verldens alla fröjder
Aska, stoft och dam och väder.
(Faller vanmäktig framstupa på golfvet.)

Guvernören.

Af din djerfhet, Cyprianus,
Till den grad jag blifvit slagen,
Att i valet jag af straff
Kan för intet mig besluta.
(Sparkar på honom.)
Res dig upp!

Florus.

I vanmakt fallen,
Är en bildstod han af is.

Tjugondeandra Uppträdet.

Soldater, JUSTINA. — De förre.

En soldat.

Herre! Hit jag fört Justina.

Guvernören (afsides).

Hennes drag jag ej vill skåda.
(Högt.)
Lemnen henne här allena
Med den re'n till hälften döde.

(Afsides till de närvarande.)
Ty om här de inneslutna
Se hvarandra långsamt dö,
Skola de kanske förändra
Sinnelag. Men om de icke
Vilja dyrka mina gudar,
Må de dö med tusen marter.

LELIUS (afsides).
Häpen och förvirrad står jag,
Sliten mellan skräck och kärlek.

FLORUS (afsides).
Så jag är af känslor skakad,
Att jag ej förmår dem reda.
(Alla gå utom Justina och Cyprianus.)

Tjugondetredje Uppträdet.

JUSTINA, CYPRIANUS på golfvet afsvimmad.

JUSTINA.
Ingen säger mig ett ord.
Då så nöjd jag möter döden,
Viljen I ej den mig gifva,
Blott för att jag åtrår den!
(Får se Cyprianus.)
Men helt visst skall så jag straffas,
Att i detta rum jag spärrad
Vänta får på långsam död,
Med en död i ständig åsyn,
Efter man ett lik till sällskap
Lemnat mig. O! du som vänder

Åter till ditt väsens centrum,
Lycklig du, om dit du föres
Af den öfversälla tro,
Jag bekänner.

CYPRIANUS (vaknande).

Odjur! Satan!
Säg, hvi dröjer du, hvi löser
Du ej upp mitt lif?

(Blir varse Justina och reser sig upp.)

O, himmel!

(Afsides.)

Är ej den, jag ser, Justina?

JUSTINA (afsides).

Är det icke Cyprianus?

CYPRIANUS (afsides).

Nej! det är ej hon, min hjerna
Skådar hennes bild i luften.

JUSTINA (afsides).

Nej! det är ej han, mig gäckar
Vinden blott med tomma spöken.

CYPRIANUS.

Foster af min hjernas drömmar ...

JUSTINA.

Du begärens gyckelbild ...

CYPRIANUS.

Under, af min känsla skapadt ...

JUSTINA.

Mina tankars skräck och fasa ...

CYPRIANUS.

Säg, hvad vill du?

JUSTINA.

Säg, hvad vill du?

CYPRIANUS.

Ej jag kallar dig, hvi kommer
Du till mig?

JUSTINA.

Hvi här mig söka?
Jag på dig ej längre tänker.

CYPRIANUS.

Ej jag söker dig, Justina.

JUSTINA.

Ej jag kommer, hit besvuren.

CYPRIANUS.

Hur har hit du kommit?

JUSTINA.

Fången.

Huru du?

CYPRIANUS.

Jag också fången.
Men din dygd, Justina, säg mig,
Hvilket brott har den föröfvat?

JUSTINA.

Intet brott, ty hit man fört mig
Endast af det hat, man hyser

Mot min tro, mot Herren Kristus,
Hvilken som min Gud jag vördar.

CYPRIANUS.

Dertill har du skäl, Justina,
Ty du har en Gud, som vakar
Öfver dig, barmhertig, mild.
Honom bed, att han mig bönhör.

JUSTINA.

Om med tro du ber, han gör det.

CYPRIANUS.

Jag med tro till honom ropar,
Men fast jag förtröstan hyser,
Mina stora brott jag fruktar.

JUSTINA.

Tvifla icke!

CYPRIANUS.

Men oändlig
Är min skuld.

JUSTINA.

Än mer oändlig
Hans barmhertighet.

CYPRIANUS.

Det fins då
Nåd för mig?

JUSTINA.

Ja ganska säkert!

CYPRIANUS.

Huru? Äfven om min själ
Jag till Satan har förskrifvit
För din skönhets pris?

JUSTINA.

Ej hyser
Himlens hvalf så många stjernor,
Hafvet ej så många sandkorn,
Elden ej så många gnistor,
Dagen ej så många solgrand,
Vinden ej så många stoftkorn,
Som han synder kan förlåta.

CYPRIANUS.

Så jag tror, och honom gerna
Tusen lif jag offra ville .....
Men man öppnar fängseldörren.

Tjugondefjerde Uppträdet.

FABIUS förande MOSCON, CLARIN och LIVIA såsom fångar. — CYPRIANUS, JUSTINA.

FABIUS.

Stigen in, ty här I skolen
Stanna fångna med ert herrskap.
(Går.)

LIVIA.

Om de vilja vara kristna,
Hvad ha vi för skuld i det?

MOSCON.

Ganska stor, ty vi som tjena,
Vi få skuld för ganska mycket.

CLARIN.

Flyende från berget, råkte
Jag ur askan blott i elden.

Tjugondefemte Uppträdet.

EN TJENARE. — De förre.

Tjenaren.

Guvernören Aurelius
Låter kalla Cyprianus
Och Justina.

JUSTINA.

Tusenfallt
Är jag lycklig, om till döden.
Fäll ej modet, Cyprianus.

CYPRIANUS.

Tro jag har och mod, förtröstan;
Ty om jag får fri mig köpa
Ur mitt slafveri med lifvet,
Skall ej den, sin själ för dig
Offrat, offra Gudi kroppen?

JUSTINA.

Jag har lofvat dig att älska
Dig i döden, Cyprianus,
Och då nu jag dör med dig,
Har jag ju mitt löfte hållit?

(Justina, Cyprianus och tjenaren gå.)

Tjugondesjette Uppträdet.

MOSCON, LIVIA, CLARIN.

MOSCON.

Huru nöjda de till döden
Gå.

LIVIA.

Men mycket mera nöjda
Stanna dock vi tre i lifvet.

CLARIN.

Inte riktigt! Än en fråga
Redas bör. Fast ögonblicket
Ej är lämpligt, bör man icke,
Om man se'n ej får ett sådant,
Låta tiden gå förlorad.

MOSCON.

Hvilken fråga?

CLARIN.

Jag har varit
Borta .....

LIVIA.

Nå!

CLARIN.

Ett år på pricken,
Och ett år Moscon har njutit
Utan afbrott af din kärlek.
Skall vår räkning riktigt jemnas,
Måste derför jag till gengäld
Den ett annat år få njuta.

LIVIA.

Kan du då om mig förmoda,
Att jag dig har förorättat?
Alla dagar jag i ända
Grät, då jag dig gråta borde.

MOSCON.

Ja, jag är dertill ett vittne,
Att den dag, som ej var min,
Hon i helgd din kärlek hållit.

CLARIN.

Det är osant, ty i dag,
Då jag in till henne trädde,
Grät hon ej, och du befann dig
Mycket hemmastadd hos henne.

LIVIA.

Ej i dag var klagodag.

CLARIN.

Jo! Ty om jag ej bedrar mig,
Var den dagen min, då jag
Bort från dig begaf mig.

LIVIA.

Misstag!

MOSCON.

Hvari det består, jag känner.
Vi ett skottår ha i år,
Derför är det jemna dagar.

CLARIN.

Jag till freds dermed får ge mig,
Ty i allt kan menskan icke
Visshet få, men hvad är detta?

(Häftigt oväder med blixt och dunder.)

Tjugondesjunde Uppträdet.

GUVERNÖREN, folk; straxt derpå FABIUS, LELIUS, FLORUS; alla förskräckte; slutligen SATAN.

LIVIA.

Öfver oss nedstörtar huset.

MOSCON.

Hvilken fasa, hvilket under!

Guvernören.

Säkert har verldsalltets byggnad
Blifvit ur sin jemnvigt rubbad.

(Åskknall. Fabius, Lelius och Florus komma.)

FABIUS.

Knappast hade på schavotten
Cyprianus och Justina
Fallit under bödelns bila,
Då vi kände hela jorden
Häftigt skakas.

LELIUS.

Och vi sågo,
Hur en sky, utur hvars sköte
Blixt och dunder våldsamt föddes,
Ned sig sänkte.

FLORUS.

Ur densamma
Trädde fram ett gräsligt odjur
På den fjellbetäckta ryggen

Af en drake. Se'n det stannat
Öfver hufvudskalleplatsen,
Tycktes det oss tystnad bjuda.

(Man ser i bakgrunden en stupstock med Justinas och Cypriani hufvuden och kroppar, och Satan i luften ridande på en drake.)

SATAN.

Lånen, dödlige, ert öra
Till hvad himlen mig befaller,
Att för alla högt förkunna,
Till försvar för misstänkt oskuld.
Jag var den, som, att Justinas
Ära fläcka, i en skenbild
Steg till henne upp och trängde
Ända in i hennes kammar.
Men att hennes rykte icke
Måtte lida någon smälek,
Kommer jag på detta sätt
För att rentvå hennes ära.
Cyprianus, som nu hvilar
I en salig graf med henne,
Var min slaf, men se'n han löst
Med sitt blod på denna stupstock
Den förbindelse, han gaf mig,
Är den plånad ut från duken.
Till min harm i högre rymder
Båda nu invid Guds thron
Lefva i ett bättre rike.
Sanning detta är, och jag
Den förkunnar nu, ehuru
Eljest ej deri förfaren,
Ty af Herren sjelf jag tvingas.

(Faller plötsligt ned och försvinner.)

LELIUS.

Hvad bestörtning!

FLORUS.

Hvad förvirring!

LIVIA.

O! hur sällsamt.

Alla.

Hvilket under!

Guvernören.

Detta är allenast trolldom,
Af besvärjarn här föröfvad
Vid hans död.

FLORUS.

Jag vet ej riktigt,
Om jag tvifla skall, om tro det.

LELIUS.

Blotta tanken mig förvånar.

CLARIN.

Jag för sannt blott detta håller:
Har besvärjare han varit,
Har det varit en från himlen.

MOSCON.

Lemnom ock den frågan öppen,
Om vår kärlek delats rättvist,
Må *Den mäktige Besvärjarn*
Endast alla fel förlåtas.

VÖRDNAD FÖR KORSET.

PERSONER.

CURCIO, en adelsman i Siena.
LISARDO, hans son.
EUSEBIO.
JULIA, Curcios dotter.
OCTAVIO, i tjenst hos Curcio.
ALBERTO, biskop i Trident.
ARMINDA, Julias kammarjungfru.
CELIO,
RICARDO, } Röfvare.
CHILINDRINA,
GIL,
MAS,
TIRSO, } Bönder.
TORIBIO,
MENGA, Gils hustru.
Röfvare, bönder, soldater.

FÖRSTA HANDLINGEN.

En vild, skogig bergstrakt bredvid landsvägen, som leder till Siena.

Första Uppträdet.

MENGA, GIL.

MENGA
(bakom skådeplatsen).

Se på åsnan då der framme!

GIL
(bakom skådeplatsen).

Ptro din sate, ptro ditt ök!

MENGA.

Har man sett på så'nt försök!
Hej då! Hit!

GIL.

Dig fan anamme!
Hur jag än må dra och svänga,
Står den satan ändå still.

(De komma in.)

MENGA.

Du har just ställt vackert till!

GIL.

Det är du, som gjort det, Menga!

Såg jag inte, när du red,
Hur du sträfvade till målet
Att få ner'na här i hålet,
Bara för att du dermed
Skulle kunna mig förtreta.

MENGA.

Det var du, som ilskefull,
Ville narra mig ikull.

GIL.

Hur få upp'na nu, må veta?

MENGA.

Inte kan hon sitta qvar.

GIL.

Mina krafter ä' för svaga.

MENGA.

Jag skall här i svansen draga,
Om i örat du'na tar.

GIL.

Bättre medel då jag hörde
Lända här om da'n till gagn
För en gammal skraltig vagn,
Hvilken fast vid hofvet körde.
Denna vagn, bekymmersam,
Tycktes just som om den skämdes,
Der den bland de andra klämdes,
Dragen af två krakar fram.
Tiggarn lik, som arm får vanka,
Olycksbarn, från ort till ort

Sågs den, om ej port från port
Framåt, dock åt sidan ranka,
Tills en vattenpöl sa' stopp.
Herrn i vagnen hördes gnälla,
Kusken med sin piska smälla
För att åter få den opp,
Men hur än man skrek förbannadt,
Än med godo, än med pock,
Stod dock vagnen lik ett block
Qvar i pölen, der den stannat.
Då af allt, så stort som smått,
Intet tycktes vilja hjelpa,
Lät man framför öken stjelpa
Ut af hackelse ett mått.
Genast att sin hunger mätta
De förtvifladt togo i,
Så att vagnen snart blef fri;
Vi må ock försöka detta.

MENGA.

Det är pladder rätt och slätt,
Allt ditt prat.

GIL.

Jag kan ej smälta,
Att ett kräk skall stå och svälta,
När ett annat kräk är mätt.

MENGA.

Jag vill gå dit ned åt vägen
Och se åt vid skogens bryn,
Om ej någon der från byn

Komma kan till hjelp benägen,
Efter du så liknöjd står.

GIL.

Var ej ond, för tusan pocker!

MENGA.

Stackars kräk! Mitt kära socker!
(Går.)

Andra Uppträdet.

GIL.

Stackars kräk, mitt hjertefår,
Du bland åsnor högst i heder
I vårt hela byalag!
Dåligt sällskap — annat slag —
Skämde aldrig dina seder.
Ej man såg dig fåfäng drifva,
Husets lugn ej du sågs rubba,
Ty du föredrog din krubba
Framför att i skjuts dig gifva.
Jag din ärbarhet kan rosa,
Ty jag svär, att ingen såg,
Att du ut i fönstret låg
För att efter manfolk nosa.
Rösten har du litet skral,
Men ej derför elak tunga,
Ty du brukade din lunga
Aldrig än till lågt förtal.
Har du bara något öfver,
Se'n du sjelf är mätt och nöjd,

Åt en annan du med fröjd
Ger hvad du ej sjelf behöfver.
(Buller bakom skådeplatsen.)
Men hvad hör jag der för väsen?
Tvenne ryttare jag ser
Stiga af och komma mot mig,
Se'n de sina hästar bundit.
Bleka och så tidigt ute!
Ah! de dricka säkert brunn,
Eller lida af förstoppning.
Tänk om det i stället vore
Röfvare! Det är det säkert!
Hvilka de må vara, gömmer
Jag mig här. De komma, skynda,
Springa fram; nu ä' de här!
(Gömmer sig.)

Tredje Uppträdet.

EUSEBIO, LISARDO. — GIL, som gömt sig.

LISARDO.

Låt oss icke vandra längre!
Detta undangömda ställe,
Fjerran från befaren landsväg,
Är just lämpligt för min afsigt.
Drag, Eusebio, drag ditt svärd,
Ty på detta sätt jag manar
Ut till strid en man som du.
Drag ditt svärd!

EUSEBIO.

Om ock tillräckligt

Skäl dertill jag har deri,
Att jag kommit hit, jag ville
Dock få veta någon orsak.
Säg, Lisardo, hvad beklagar
Du dig öfver?

LISARDO.

Ack! så mycket,
Att det ord min tunga fattas,
Mitt begrepp en redig tanke,
Och min vrede tålamod.
Helst jag ville det förtiga
Och försöka att det glömma.
Ty om minnet återkallas,
Återkallas också skymfen.
Säg, om dessa bref du känner?

EUSEBIO.

Kasta brefven du på marken,
Och jag skall ta upp dem.

LISARDO.

Tag dem!
Hur? Du häpnar, du förvirras!

EUSEBIO.

Ve! den menska tusen gånger,
Hvilken sina hemligheter
Åt ett papper anförtror,
Ty en slungad sten det liknar;
Hvem den kastar nog man känner,
Men man vet ej, hvem den träffar.

LISARDO.
Har du granskat dem tillräckligt?

EUSEBIO.
Alla äro af min hand,
Jag det icke kan förneka.

LISARDO.
Nå! Och jag, jag är Lisardo,
Sonen till Lisardo Curcio.
Genom öfverflödig lefnad
Hade innan kort min fader
Den förmögenhet förslösat,
Som han ärft af kloka fäder.
O! hur illa handlar icke
Den, som genom oförstånd
Armod ger i arf åt barnen.
Men ehuru fattigdomen
Är en skam för adelsmannen,
Fritar den dock honom icke
Från de pligter, börden kräfver.
Ack! men Julia (tusen marter
Väcker det att nämna henne)
Har försummat dessa pligter,
Eller också icke känt dem;
Men hon är ändå min syster.
Gifve Gud, hon ej det vore!
Ty en mö i hennes ställning
Låter ej sig hyllning skänkas
Genom kärleksbref i smyg,
Genom halt, förföriskt smicker,
Genom hemliga presenter,

Genom kopplerskor, som löpa.
Ej häri jag lastar dig;
Jag bekänner, att jag gjorde
Sjelf detsamma, om en qvinna
Lof till sådan hyllning gåfve,
Utan jag för det dig lastar,
Att du är min vän, ty detta
Har din skuld än mer förökat
Jemte den, som hon sig samkat.
Om min syster du till hustru
Velat ha (och i en annan
Afsigt kan jag ej förmoda
Att du vågar se på henne,
Ja: ock icke ens i denna;
Ty vid Gud, förr än jag såge
Henne gift med dig, jag ville
Att hon fölle för min hand),
Om, som sagdt, du korat henne
Till din hustru, du bort yppa
Dina känslor för min fader,
Innan än du talt med henne.
Då du hade handlat riktigt,
Och min far fått öfvervåga,
Om ditt anbud anstått honom,
Hvilket jag likväl betviflar.
Ty i så beskaffadt läge,
Då en fattig adelsman
Icke medel har, som svara
Mot hans börd och mot hans ställning,
Föredrager han ett kloster
Åt sin dotter framför skymfen
Att sitt ädla blod förnedra;

Ty ett brott är fattigdomen.
Denna lott så oförtöfvadt
Väntar Julia, att hon måste
Re'n i morgon taga slöjan,
Om hon vill det eller icke.
Och då det är föga lämpligt,
Att en Herrans brud bevarar
Minnen af en jordisk kärlek,
Af en böjelse så dårlig,
Jag dem här dig återlemnar
Med den fasta föresatsen,
Att på samma gäng befria
Mig från den, som dem har skrifvit.
Drag ditt svärd, ty här på platsen
Måste en af oss bli qvar,
Du att ej din kärlek vinna,
Eller jag att slippa se den.

EUSEBIO.

Bida än en stund, Lisardo,
Ty då jag med lugn har åhört,
Hur föraktligt du bemött mig,
Kan du också höra svaret.
Ty änskönt hvad jag berättar
Om mitt lefnadslopp kan trötta
Och för hårdt måhända pröfva
Tålamodet, då vi äro
För oss sjelfva här allena,
Då det dock är oundvikligt,
Att i striden en skall falla,
Och om himlen nu besluter
Att den fallande blir jag:

Må du höra med förvåning
Händelser så underbara,
Att jag icke bör dem taga
Tigande med mig i grafven.
Ej min faders namn jag känner,
Men jag vet, att jag såg dagen
Invid foten af ett kors
Med en sten till första bädden.
Ja! min födelse var sällsam
Såsom herdarne berätta,
Hvilka funno mig vid korset
Här på sluttningen af bergen.
Trenne da'r, de sade, hörde
De min gråt, men kunde icke,
Fruktande de vilda djuren,
Komma utför branten till mig;
Och likväl förblef jag oskadd.
Vördnaden det var för korset,
Hvilket skänkte mig sitt skydd. —
Hvem kan tvifla på den saken? —
Mig en herde fann, som sökte
Efter ett förloradt lamm.
Mellan bergens branta klippor
Han till byn mig bar, der säkert
Icke utan högre mening
Sig Eusebio då befann.
Honom han min underbara
Börd förtäljde, och hans mildhet
Rönte understöd af himlen,
Ty Eusebio straxt mig förde
Hem till sig, och lät mig sedan
Som sin egen son bli fostrad.

Jag Eusebio är af korset,
Efter honom nämnd och detta,
Hvilket var mitt första stöd,
Hvilket var min första skyddsvakt.
Vapnens bruk af lust jag lärde,
Böckernas att tid fördrifva.
Men Eusebio dog, och jag
Blef förklarad för hans arfving.
Var min födelse ett under,
Blef min stjerna det ej mindre,
Hvilken än fiendtligt hotar,
Än mig medlidsamt beskyddar.
Såsom barn i ammans armar
Gaf jag, grym till sinnesarten,
Redan späd bevis på vildhet.
Ty fast utan tänder bet jag
Med min blotta tandgård ilsken
Hennes bröst, som ömsint gaf mig
Modersmjölkens söta näring.
Öfvervåldigad af smärta,
Blind af raseri och vrede
I en brunn hon kastar ned mig,
Utan att man visste af det.
Då mitt joller der man hörde,
Steg man ned, och man berättar,
Att jag flutit der på vattnet,
Framför mina späda läppar
Bildande med mina händer
Korsets helga frälsningstecken.
Och en annan gång, då elden
Härjade mitt hem och lågan
Stängde både ut- och ingång,

Fri jag mig befann och oskadd
Mellan lågorna i huset.
Tviflande, att elden kände
Någon mildhet, fann jag sedan,
Att det varit korsets dag.
Trenne lustrer knappt jag täljde,
När jag på en färd till Rom
Blef på hafvet öfverraskad
Af en storm, och skeppet stötte
Mot en klippa, gömd af vågen.
Remnande åt alla sidor,
Snart det splittrades i stycken,
Men jag lyckades att räddad
På en bjelke uppnå stranden.
Men den bjelken hade också
Formen af ett kors. Bland dessa
Vilda berg jag med en annan
Färdades en gång. Vid vägen,
Der den oförmodadt delte
Sig i två, det stod ett kors.
Jag en stund vid detta dröjde
För att der min bön förrätta,
Men min reskamrat gick framåt,
Och när på jag skyndar stegen
För att hinna honom, fann jag
Honom mördad af banditers
Grymma hand. En annan gång,
Då jag i en tvist drog svärdet,
Föll jag, af en värjstöt träffad,
Utan motstånd ned på marken.
Alla trodde, att jag var
Hjelplöst sårad, men de funno

Blott ett märke efter klingan
På ett kors, som jag om halsen
På mig bar, och som försvarat
Mig mot stöten. Då på dessa
Berg jag var på jagt en dag,
Plötsligt himmelen betäckte
Sig med mörka skyars slöja,
Krig förkunnande med dunder
Mot en häpen verld, och sände
Sina kulor ned i hagel,
Sina spjut i våldsamt störtregn.
Alla sig ett skydd mot molnen
Sökte under täta grenar,
Hvarest skogens gömda busksnår
Spände sina lägertält.
Plötsligt sköt en blixt, en luftens
Fräsande komet, och brände
Upp till aska två af dem,
Hvilka stodo närm'st intill mig.
Bländad, darrande, förvirrad
Såg jag mig omkring och finner
Vid min sida stå ett kors;
Jag förmodar just detsamma,
Som mig bistod, då jag föddes,
Som jag tecknadt bär på bröstet.
Utan tvifvel har mig himlen
Märkt med detta frälsningstecken
För att en gång uppenbara
Någon vigtig hemlighet.
Men fast ej min börd jag känner,
Sådan anda dock mig lifvar,
Sådan lust och sådant mod,

Att det mig förlänar styrka
Att förtjena Julias kärlek,
Ty den adel, man förvärfvar,
Är med den, man ärfver, jemngod.
Sådan är jag, och ehuru
Jag förstår din harm och kunde
Också ge din kränkta ära
Den upprättelse, du äskar,
Är min vrede dock så upptänd
Af ditt oförskämda tal,
Att jag icke gitter svara,
Gitter lyssna till din klagan.
Och då du förmenar Julia
Att i ära bli min hustru,
Skall ej hemmet skydda henne,
Icke klosterhelgedomen
För min arm; och den, jag icke
Aktats värd att få till hustru,
Skall jag ta till älskarinna.
Så min kärlek i förtviflan,
Så mitt tålamod, som brister,
Tukta skall ditt öfvermod,
Aftvå skall din förolämpning.

LISARDO.

Hvarest stålet eger ordet,
Tungan tige! Drag, Eusebio!
(De fäkta, Lisardo faller, söker att resa sig, men faller åter till marken.)
Jag är sårad!

EUSEBIO.

Icke död?

LISARDO.

Nej! min arm har än tillräcklig
Styrka för att — Nej! O! ve mig!
Jorden sviker mina fötter.

EUSEBIO.

Och din röst af lifvet svikes.

LISARDO.

Låt mig icke möta döden
Utan bikt.

EUSEBIO.

Jo! dö, din usling!

LISARDO.

Vid det kors, der Herren dog,
Döda mig ej nu, jag ber dig.

EUSEBIO.

Detta ord är nog att rädda
Dig från döden. Res dig upp!
Då vid detta man besvär mig,
Mister vreden all sin stränghet,
Mister armen all sin styrka.
Res dig upp!

LISARDO.

Jag kan det icke!
Ty mitt lif sig ger till spillo,
Forssande i blodets strömmar,
Och om än min ande bidar
Att gå ut, det är af tvekan
Om den rätta dörr'n bland många.

EUSEBIO.

Fatta mod, åt mina armar
Anförtro dig. Här i nejden
Några fromma eremiter
Hafva byggt ett litet kloster.
Om du kommer dit med lifvet,
Kan du der för dem dig bikta.

LISARDO.

För den ömhet, du mig visar,
Döende jag ger mitt löfte,
Att om mig en gång den nåden
Blir beskärd att skåda Herren,
Vill jag honom be att icke
Utan bikt du måtte dö.

(Eusebio bär bort Lisardo på sina axlar.)

GIL.

Har man nå'nsin sett på maken!
Nog är kristlig kärlek bra,
Men jag mig betackar för den.
Döden först, se'n bära bort'en!

Fjerde Uppträdet.

BRAS, TIRSO, MENGA, TORIBIO. — GIL.

TORIBIO.

Här du sa', du lemnat honom!

MENGA.

Här han stod med stackars kräket.

TIRSO.

Ja! der står han ju och gapar.

MENGA.

Gil! hvad ser du på?

GIL.

Ah! Menga!

TIRSO.

Hvad har händt dig, säg?

GIL.

Ah! Tirso!

TORIBIO.

Säg! Hvad har du sett då! Svara!

GIL.

Ah! Toribio!

BRAS.

Hvad går åt dig?
Säg! hvad jemrar du dig öfver?

GIL.

Bras, Toribio! Ack! jag vet det
Intet mera jag, än kräket.
Slog ihjäl'n och bar så bort'en,
Säkert för att salta in'en.

MENGA.

Hvilken slog'en?

GIL.

Hvad vet jag!

TIRSO.
Hvem blef mördad?

GIL.
Ja, hvem var det?

TORIBIO.
Hvilken tog'en?

GIL.
Hvem? jag vet ej!

BRAS.
Hvem bar bort'en?

GIL.
Någon var det.
Kom nu bara med, så ska' ni
Det få veta.

TIRSO.
Säg, hvart går du?

GIL.
Ja, det vet jag ej; men kom då,
De ä' båda ej långt borta.
(De gå.)

Femte Uppträdet.

Ett rum i Curcios hus i Siena.

JULIA, ARMINDA.

JULIA.
Mer än döden jag med tårar

Mistad frihet gråta bör,
Ty med lifvet, då man dör,
Slutar ock det qval, som sårar.
Har du sett, hur bäcken fram
Mellan tufvorna ses välla
Upp ur djupet från sin källa
Tills den hejdas af en dam,
Och när blomstren, dem han svalkar,
Stadnadt tro hans lugna lopp,
Hur han samlad med ett hopp
Sköljer öfver deras kalkar?
Samma rön ha mina qval,
Mina tårar gjort, det gamla,
I mitt bröst de sig församla,
Flöda öfver ögats dal. —
Låt én faders grymma hjerta
Mig begråta!

ARMINDA.

Men betänk .....

JULIA.

Ack! den största sällhets skänk
Vore den, att dö af smärta.
Qval, som öfver lifvet segrar,
Blir som segerära spordt,
Ty det qval är icke stort,
Som ej lifvets gåfva vägrar.

ARMINDA.

Säg, hvad nyhet våller dig
Dessa tårar?

JULIA.

O! elände.
Brefven mig Eusebio sände,
Dem Lisardo fann hos mig
I mitt skrifbord.

ARMINDA.

Visste han,
Att de funnos der i bordet?

JULIA.

Nej, min olycksstjerna gjorde't,
Att han der de brefven fann.
När jag såg hans feberoro,
Trodde jag, han misstänkt det,
Men att ej med säkerhet
Än han visste, hvar de voro,
Ty han kom förvirrad, blek,
Sade med en dämpad vrede,
Att han spelat, att han lede,
Tappande, af lyckans svek,
Bad att låna få ett smycke,
Att till spelet gå på nytt,
Men hur fort jag också lydt,
Gick det långsamt i hans tycke.
Sjelf han tog — i mig det klack —
Nyckeln till min skrifbordslåda,
Der han straxt fick brefven skåda
I dess första öppna fack.
Låset straxt igen han smällde,
Såg på mig och gick se'n stum
Till min fader på hans rum

(Ack! min död det säkert gällde),
Ty en stund de öfverlade,
Der allena innelyckta,
Sedan ställde de betryckta,
Efter hvad Octavio sade,
Hän till klostret sina fjät.
Om hvad der de öfverlagt
Redan till beslut är bragt,
Skäl till sorg, nog har jag det.
Men i fall man tror, att nöden
Mig Eusebio glömma lär,
Heldre än jag slöjan bär,
Heldre då jag ger mig döden.

Sjette Uppträdet.

EUSEBIO. — De förre.

EUSEBIO (afsides).

Ingen än förtviflad kämpat
Mot så hotande förderf,
Att han fristad sökte djerf
Just hos den, han förolämpat.
Men förr än man hunnit skildra
Dådet för Lisardos syster,
Mig med henne tala lyster,
Ty det skulle kunna mildra
Mina dagars grymma lott,
Om okunnig om den döde
Hon med mig vill fly, och öde
Dela, ledd af kärlek blott.

Om hon skulle se'n mer noga
Spörja brodrens ändalykt,
Jag all tvekan förebyggt,
Och hon får deri sig foga.
(Högt.)
Sköna Julia!

JULIA.

Hvad? Du här?
Här i detta hus?

EUSEBIO.

Min smärta
Och den eld, som tär mitt hjerta,
Mig den faran trotsa lär.

JULIA.

Men hur fann du hit din väg?
Sådan dårskap häpnad väcker.

EUSEBIO.

Döden icke mig förskräcker.

JULIA.

Men hvad är din afsigt? Säg!

EUSEBIO.

Dig, min Julia, jag vill tvinga,
Att ej längre dig betänka,
Utan nyfödt lif mig skänka,
Nyfödd fröjd min trånad bringa.
Att mitt val din far förtryter,
Känner jag, och att han vet
All vår kärleks hemlighet,

Att han fordrar, att du byter
Verldslig drägt mot nunnans slöja
Re'n i morgon, att den lycka,
Hvarmed hoppet mig fått smycka,
Tydligt må sin tomhet röja.
Men i fall ditt hjerta lågar
Af uppriktig kärleks glöd,
Om ej blott i lust, men nöd
Du mig älskar, ock du vågar
Fly med mig. Då nu du ser,
Att din fader lydnad kräfver,
Och att den din sällhet qväfver,
Lemna honom. Himlen ger
Medel sedan till förskoning,
Ty är du blott min en dag,
Blir nödvändigheten lag,
Hvilken bjuda skall försoning.
Landtgods har jag att dig bjuda
Och en talrik tjenarskara,
Att i nödfall dig försvara,
Och en själ att dig förguda.
Derför är du än mig huld,
Lifvar kärlek än ditt hjerta,
Följ mig, eller skall min smärta
Till min undergång bli skuld.

JULIA.

Hör, Eusebio!

ARMINDA.

Tyst! Min herre
Kommer, fröken.

JULIA.

Ve mig, ve!

EUSEBIO.

Kunde ödets skickelse
Ha mig, arme, blottställt värre!

JULIA.

Kan han komma ut?

ARMINDA.

Det låter
Sig ej göra att han går,
Ty er far vid porten står.

JULIA.

Grymma öde!

EUSEBIO.

Hvad står åter
Då att göra?

JULIA.

Här dig gömma!

EUSEBIO.

Hvar?

JULIA.

I rummet här bredvid.

ARMINDA.

Skynda, medan det är tid.

(Eusebio gömmer sig.)

Sjunde Uppträdet.

CURCIO. — JULIA, ARMINDA, EUSEBIO gömd.

CURCIO.

Dotter! skäl du har att tömma
Ut din själ i tacksamhet
För den nåd, som du begärt,
Och som nu man dig beskärt.
Annars ej du skatta vet
All den omsorg, jag dig egnar,
Att ditt lif bereda sällt.
Allt är nu i ordning ställdt,
Att det blott å dina vägnar
Fattas dig med värdig skrud,
Dig med ödmjuk anda smycka,
För att blifva — hvilken lycka,
Hvilken sällhet — Kristi brud.
Du afundad blir af alla,
Dem en verld afundar mest,
Då vid himmelsk bröllopsfest
Du i Kristi famn får falla.
Icke så?

JULIA (afsides).

Hur mig bete?

EUSEBIO (afsides).

Döden blott kan ge mig ro,
Om hon svarar honom: jo.

JULIA (afsides).

O! hvad svar skall jag väl ge!

(Högt.)

Fadrens makt, jag vet, att den
Det af himlen blifvit gifvet,
Att bestämma öfver lifvet,
Men ej öfver friheten.
Hvi lät du din dotter ej
Först få veta ditt beslut,
Att du känna fått förut
Hennes eget tycke?

CURCIO.

Nej!
Ty min vilja, den allena,
Måste dig i alla stycken
Föreskrifva dina tycken.

JULIA.

Barnen kan du ej förmena
Deras enda rätt att välja,
Ty ej ödet sjelf kan tvinga
Viljan att sig offer bringa.
Låt mig derför sjelf få tälja
Mina tankar, uppskof gif!
I ett ögonblick man fäller
Ej ett domslut, när det gäller
Att bestämma om ett lif.

CURCIO.

Det är nog, jag gjort det jag,
Då jag gifvit ja för dig.

JULIA.

Om du lefva vill för mig,
Gå för mig och slöjan tag.

CURCIO.

Tyst! vansinniga, ty vunnen
Af min vrede eljest slår
Jag en snara af ditt hår
Kring din hals och drar ur munnen
Med min egen hand din tunga,
Som mig så kan förolämpa.

JULIA.

För min frihet vill jag kämpa,
Icke för mitt lif, det unga.
Sluta du dess sorgsna saga,
Ty då får mitt hjerta sofva.
Lifvets ödesdigra gåfva
Må du gerna återtaga,
Men den frihet, himlen gaf,
Det är den, som jag dig vägrat.

CURCIO.

Nu jag tror den syn, som hägrat
Fordom på min tankes haf,
Att din mor ej var mig trogen,
Och att någon vågat bära
Händer på min äkta ära,
Då ock du är redobogen
Att mig ge ett sådant sår,
Fast, i glans lik sol'n, min adel
Varit utan fläck och tadel.

JULIA.

Denna sak jag ej förstår,
Derför kan jag icke svara.

CURCIO.
Lemna oss allen', Arminda.

(Arminda går.)

Åttonde Uppträdet.

CURCIO, JULIA.

CURCIO.
Nu jag måste i min blinda
Lidelse dig uppenbara
Qval, som dolts i långa år,
Ty för att min själ hugsvala,
Ut min tunga måste tala,
Hvad dig sagts af ögats tår. —
Att min börd bevisa ära,
Republiken i Siena
Sände mig på sina vägnar
För att bringa påfven Urban
Hennes hyllningsgärd. Din moder,
Hvilken med ett helgons rykte
Var i sta'n ett äkta mönster
För en romersk kysk matrona,
Ja för våra (knappt min tunga
Vågar fläcka hennes minne.
Ack! men så bedrager ofta
Lyckan den, som vaggas i den),
Blef i hemmet qvar, och jag
Blef i Rom med ambassaden
Åtta månar, ty det pågick
Då en ifrig underhandling
Om att republiken skulle

Blifva påfvens. Herren göre,
Hvad som är till landets bästa,
Men det hör ej här till saken.
Då jag återvände, fann jag —
Här mig andedrägten fattas,
Här min tungas ljud förstummas,
Här förvirras mina tankar —
Fann din moder jag (o! fasa)
I så långt välsignadt tillstånd,
Att hon med en osäll börda
Redan fyllde nio måna'r.
Genom falska lögnarbref
Hade re'n hon förberedt mig
På mitt öde med att säga,
Att hon redan vid min resa
Aning haft derom, och jag
Fann min skam så tydligt anad,
Att ju mer jag den betänkte,
Desto vissare den syntes.
Om det sanning var, jag vet ej,
Men en hvar, som är en ädling,
Väntar ej att öfvertygas,
Han har nog af blotta tanken.
Hvad betydde skymfad ära
För en ädling (o! hvad hederns
Hårda lagar äro grymma!),
Om han i ovetenheten
Funne ursäkt. Men de ljuga
Dessa lagar, ja, de ljuga;
Ej kan den till följden gissa,
Som ej har dess orsak anat.
Hvilken lag bestraffar oskuld?

Hvilken lider smälek skuldlös?
Än en gång: de ljuga; smälek
Är det ej, men olycksöde.
Är det rättvist, då de bjuda
Att en lika skam skall träffa
Den Merkur, som röfvat äran,
Och den Argus, henne vaktat?
Om nu verlden så med smälek
Höljer den, som ej förtjent det,
Säg, hvad spar hon då åt honom,
Som sin smälek vet och tiger?
Plågad af så många tankar,
Sliten af så många qval,
Njöt jag ej vid bordet föda,
Ingen hvila på mitt läger.
Ja, mitt lynne var så nedstämdt,
Att jag för mitt eget hjerta
Blef en fremling, en tyrann
Mot min egen bättre känsla.
Fast jag mången gång försökte
Att försvara hennes oskuld
Såsom sannolik och trolig,
Hade fruktan dock för skammen
Öfver mig ett sådant välde,
Att, fast henne kysk jag trodde,
Hämnd jag kräfde, ej på henne,
Men på mina egna tankar.
Att mer hemligt föra ut den,
Föregaf jag nu ett låtsadt
Jagtparti, ty svartsjukt hjerta
Älskar framför allt förställning.
Vi begåfvo oss till skogen,

Och när alla sysselsatta
Voro med det ädla nöjet,
Jag med kärleksfulla uttryck
(Den, som hycklar, väl dem lägger.
Den, som älskar, väl dem tror),
Lockade din mor, Rosmira,
På en afskild stig från vägen,
Der hon lände, glad i hågen,
Till en hemlig vrå i bergen,
Dit ej solens strålar kunde
Hitta vägen ens, försvarad
Tätt af löfverk, träd och grenar,
Landtligt, att ej säga kärligt,
Flätade uti hvarandra.
Der allena, hvarest knappast
Någon dödlig än satt foten,
Der vi .....

Nionde Uppträdet.

ARMINDA. — De förre.

ARMINDA.

Om den sinnesstyrka,
Hvilken följer ädla sinnen,
Om det lugn, som gråa hår
Skänkt dig med erfarenheten,
Icke nu ditt hjerta svika,
Då har ock ditt mod bestått
Mästerprofvet.

CURCIO.

Säg! Hvad tvingar
Dig på detta sätt att bryta
Af vårt samtal?

ARMINDA.

Herre ....

CURCIO.

Fort!
Mer mig ovissheten plågar.

JULIA.

Hvarför tvekar du? Säg ut!

ARMINDA.

Jag vill icke vara rösten,
Som förkunnar olycksbudet.

CURCIO.

Säg det du, var icke rädd;
Jag är redo, att det höra.

ARMINDA.

Ack! Lisardo, ädle Herre ....

EUSEBIO (afsides).

Nu är olycksmåttet rågadt!

ARMINDA.

På en bår, af blod besudlad,
Bäres han af fyra herdar,
Mördad (himmel!), genomstungen.

Der de komma! Dig förskona
För den synen.

CURCIO.

Skall, o! Gud,
Slag på slag mig, arme, träffa!
Ve mig, ve!

Tionde Uppträdet.

GIL, MENGA, TIRSO, BRAS och TORIBIO bärande den döde Lisardo på en bår. — De förre.

JULIA.

O! hvilken djefvulsk
Vrede har sin blodtörst släckt
I hans bröst, och hvilken grymhet
Har sig badat i mitt hjertblod,
Dertill retad af dess oskuld?
Ve mig!

ARMINDA.

O! betänk, min fröken ...

BRAS.

Se ej hit!

CURCIO.

Se så, låt bli mig!

TIRSO.

Stanna, Herre!

CURCIO.

Mina vänner,
Ej min själ förmår det bära.

O! låt mig skåda få hans lik, det kalla,
En flyktad andes forna högtidssal,
Som ödet låtit i ruiner falla,
Den hemska skådebanan för mitt qval.
O! son, hvem har bland dessa sorger alla
Rest dödens minnessten i fredlig dal,
Att jag skall slita af de hvita håren,
Att dig dem ge till svepningsskrud på båren?

Ack! jag i honom endast lefde, rördes!
O! vänner, sägen, hvilken göt hans blod?

MENGA.

Gil kan det säga, ty när striden fördes,
Emellan träden gömd bredvid han stod.

CURCIO.

Säg mig, min vän, af hvem hans lif förstördes.

GIL.

I striden nämnde han med öfvermod
Sig för Eusebio.

CURCIO.

Djupt jag sjunkit neder;
Eusebio mig bestal på lif och heder.
(Till Julia.)
Försvara äfven nu hans heta brånad,
Och säg, att endast kärlek honom dref,
Då han i brist på bläck sin ömma trånad
Vältaligt med ditt eget hjertblod skref.

JULIA.

O! fader!

CURCIO.

Tyst! jag vill ej mer bli hånad!
I klostercellen hädanefter lef,
Om ej du heldre vill, min sköna, dömmas
Att med Lisardo der i grafven gömmas.

På samma gång i dag med sorgset sinne
Mig att er båda jorda ödet bjöd,
Den döde der, som lefver i mitt minne,
Och dig, som lefver, i mitt minne död.
Om dig jag dörren stänga vill härinne,
Att ej på flykt du tänker i din nöd.
Du stanne här, att af hans lik få lära,
Hur du skall kunna dö i tukt och ära.

(De gå.)

Elfte Uppträdet.

JULIA; LISARDOS lik; EUSEBIO.

JULIA.

Tusen gånger, o! Eusebio,
Jag försökt att tala till dig,
Tusen gånger luft mig fattats,
Tusen gånger jag förstummats.
Hvad dig säga, vet jag icke,
Ty med fasan strider ömhet,
Och med ömheten min fasa.
Gerna ögonen jag slöte
Till för detta blod, som flyter,
Som oskyldigt ropar hämnd,

Slösande på marken rosor.
Ursäkt önskade jag finna
I de tårars flod, du gjuter,
Ack! ty ögonen och såren
Äro munnar, som ej ljuga.
Hämnden talar å den ena,
Kärleken å andra sidan.
I en sådan villervalla
Af så våldsamt stämda känslor
Jag besegras än af mildhet,
Kufvas än af hämndbegäret.
Är det så du vill mig vinna,
Egnar du mig så din hyllning,
Skänkande som ömhetsprof
Mig i stället gräsligheter?
När omsider bröllopsdagen
Blott jag väntade, hvi låter
Du i stället för ett bröllop
Mig en hemsk begrafning fira?
När jag, af din kärlek lockad,
Vägrade min fader lydnad,
O! hvi bytte du i sorgdrägt,
Säg, den glada högtidsdrägten?
När med fara för mitt lif
Jag din kärlek möjliggjorde,
Du mitt bröllopsläger bytte
I en dyster graf (o! himmel!).
När jag med förakt för alla
Ärans bud min hand dig skänkte,
Säg, hvi räckte du mig din,
Badad i min broders hjertblod?
Hvilken sällhet skall jag finna

I din famn, om när jag ämnar
Skänka lifvet åt din kärlek,
Jag på döden ser mig stapla?
Och hvad skulle verlden säga,
Om den såge mig beständigt
Ha inför mig, om ej dådet,
Den likväl, som dådet gjorde?
Om jag ock i glömska kunde
Det begrafva, skulle bara
Att dig se i mina armar
Vara nog för minnets smärta.
Derför, fast jag än dig älskar,
Vill min ömhet jag förbyta
I en oförsonlig vrede,
Ty mitt hjerta kan i längden
Ej stå ut att slitas mellan
Känslor så fiendtligt skilda,
Att det bidar hämnd, men önskar
Dock att hämnden ej skall komma.
Nog, att för min kärleks skull
Jag förlåter dig, men hoppas
Ej mig se, ej tala till mig.
Detta fönster här, som vetter
Ut åt trädgår'n, kan bereda
Dig en väg att komma undan.
Det är bäst att undfly faran,
Att i fall min fader kommer,
Han ej här dig finner. Skynda
O! Eusebio, sök för alltid
Glömma Julia, ty du mister
Henne nu, du har så velat.
Skynda! lyckan dig ledsage.

Må du njuta allsköns sällhet,
Utan att af den betala
Lifvets sorger någon renta.
Men för mig skall klostercellen
Bli ett fängelse, om icke
Bli en graf, ty grym min fader
Önskar jorda der sin dotter.
Der jag sorgsen skall begråta
Så beklagansvärda öden,
Min förspillda lefnadslycka,
Himlens ödesdigra grymhet,
Mina dagars olycksstjerna,
Mitt förbrända hjertas kärlek,
Denna grymma hand, som trolöst
Mig bestal på lifvets glädje,
Men ändå ej gaf mig döden,
Ty i outsäglig smärta
Lefver jag och dör beständigt.

EUSEBIO.

Om din hand med större grymhet,
Än din tunga, kan mig såra,
Hämnas på mig då, du ser mig
Här vid dina fötter ligga.
Min förbrytelse mig griper,
Och din kärlek är mitt häkte,
Kedjorna, de brott, mig tynga,
Själens fasansfulla bojor.
Bödeln är min egen tanke,
Och om domen dina ögon
Såsom domare förkunna,
Lyder domen säkert döden.

Men till mitt försvar skall ryktet
Verlden säga: "denne dör
För sin kärlek", ty mitt enda
Brott, det är att dig ha älskat.
Mig jag ämnar ej försvara,
Ty ett brott, som mitt, förtjenar
Ej försvar, jag ber dig endast,
Att du dödar mig och hämnas.
Der är dolken, tag den, stöt den
I den barm, dig förolämpat,
Lös en själ, som tillber dig,
Gjut ett blod, som är ditt eget.
Och om ej du vill mig döda,
Utan öfverlemna hämnden
Åt din fader, vill jag säga,
Att han här mig finner.

JULIA.

Håll!
Denna bön, det sista ordet,
Jag för evigt talar till dig,
Lofva mig att den bevilja.

EUSEBIO.

Ja, jag lofvar det.

JULIA.

Så skynda
Dit, der du ditt lif kan rädda.
Tjenare du har i skaror,
Hvilka kunna dig försvara.

EUSEBIO.

Bättre är att det försaka,

Ty om lifvet jag behåller,
Kan jag icke underlåta
Att dig dyrka, och då är du
Icke säker ens i klostrets
Fristad.

JULIA.

Tag dig sjelf tillvara,
Jag skall nog försvara mig.

EUSEBIO.

Skall jag återse dig?

JULIA.

Nej!

EUSEBIO.

Aldrig hoppas?

JULIA.

Hoppas intet.

EUSEBIO.

Du mig afskyr då, du hatar?

JULIA.

Jag skall sträfva till det målet.

EUSEBIO.

Skall du minnas mig?

JULIA.

Jag vet ej.

EUSEBIO.

Skall jag återse dig?

JULIA.

Aldrig!

EUSEBIO.

Och de flydda dagars kärlek ....?

JULIA.

Och det blod, som der ses flyta...?
Dörren öppnas, fort Eusebio.

EUSEBIO.

Ja, jag går för att dig lyda;
Skall jag aldrig återse dig?

JULIA.

Du skall aldrig återse mig?

(Buller höres utanför skådeplatsen; de skynda ut åt motsatta sidor. Tjenare komma in och bära ut Lisardos lik.)

ANDRA HANDLINGEN.

En vild bergstrakt.

Första Uppträdet.

RICARDO, CELIO, EUSEBIO med bössor och i röfvardrägt.

(Ett skott lossas bakom skådeplatsen.)

RICARDO.

Det skottet genomborrat
Hans bröst.

CELIO.

Och der en blodig strimma fårat,
Som med hans hjertblod skrifvit ned på mullen
Hans sorgspel.

EUSEBIO.

Honom res ett kors på kullen!
Gud vare honom nådig!

RICARDO.

Fromma böner,
De fattas aldrig skogens raska söner!

(Ricardo och Celio gå.)

EUSEBIO.

Se'n skickelsen, den vreda,
Har velat, att jag röfvare skall leda,

Må mina brott ock skrida
Till samma höjd, som straffet jag fått lida.
Som om jag döden gifvit
Förrädiskt åt Lisardo, har jag blifvit
Förföljd af hela landet,
Att jag till slut, förtviflad, nödigt fann det,
Att sådant yrke öfva,
Som lifvet många andra skall beröfva.
De under sig ha slagit
Mitt gods, min landtgård tagit,
Att ej på något ställe
Jag finner uppehälle.
En hvar, som djerf beträder
Bergspasset här, med pengar, lif och kläder
Får för försöket plikta.

Andra Uppträdet.

RICARDO, Röfvare, ALBERTO fången, EUSEBIO.

RICARDO.

När på hans bröst jag kom att blicken rikta,
Jag fick bekantskap med ett under göra,
Som öfverträffar allt.

EUSEBIO.

Låt mig få höra!

RICARDO.

Jag fann, hur denna kula
Blott på den bok, han bar, har gjort en bula,

Men ingenstäds för resten
Har någon skada gjort den gode presten;
Här är han, flink och färdig.

EUSEBIO.

Det var en händelse, förvåning värdig.
Hvem är du, vördnadsvärde,
Den himmelen så underbart beskärde
Ett skydd, som ingen dödlig annars röner?

ALBERTO.

Jag sällast är, kaptén, bland menskosöner,
Ty jag, den ringe, fått den nåden smaka,
Att Herrans ord förkunna, se'n i vaka
Jag i Bologna fyrti' år studerat
Theologien, som helig kunskap gifver.
Hans Helighet mig gaf för denna ifver
Det stora biskopssätet
I Trident, men jag ansåg det förmätet
Att visa rätta vägen
Åt själar, många tusen,
Då knappt jag var i stånd att åt min egen
Dess mörker lysa upp med himlaljusen.
Jag afsked tog af makten
Att söka frid i denna öde trakten,
Der sanningen sig naken
För honom blottar, som i bön är vaken.
Till Rom, till Påfven nu jag mig sågs ämna,
Att han mig måtte nådigt tillstånd lemna
Att grunda här en Eremiterorden,
Men dina händer fräcka
Min lifstråd har i stället velat stäcka.

EUSEBIO.

Hvad är det för en bok?

ALBERTO.

Jag högt den sätter,
Ty den är frukten af min vakas nätter
långa år.

EUSEBIO.

Och ämnet, den behandlar?

ALBERTO.

Den handlar om det trädets sanna källa,
Från hvilken salighetens vågor qvälla,
Der segrande i döden
Vår Herre frälsat oss ur syndanöden,
Och boken *Korsets Under*
Jag kallat.

EUSEBIO.

Då det var ej utan grunder,
Som kulan boken flydde,
Så mjuk som vax; en högre vink hon lydde.
O! att min hand, förr'n skottet
Hon mot den bokens hvita sidor riktat,
För det förmätna brottet
För egen kula svigtat.
Tag lifvet, pengar åter,
Om blott den boken du mig öfverlåter;
Och skynden I att visa honom vägen
I säkerhet.

ALBERTO.

Och jag vill bedja trägen,

Att Herren nådigt måtte ljus dig skänka
I din villfarelse.

EUSEBIO.

Om du vill tänka
På mig, bed Herren då, att han ej låter
Mig utan bikt få dö.

ALBERTO.

Jag vill dig tjena
Med fröjd i ändamål så höga, rena,
Och jag mitt ord dig gifver
(Mitt hjertas tacksamhet dertill mig drifver),
Att hvar du än till mig din röst må rikta,
Och hvar din dödssuck skallar,
Jag kommer att dig bikta,
Ty prest jag är; Alberto man mig kallar.

EUSEBIO.

Jag har ditt ord derpå?

ALBERTO.

Och jag vill ge dig
Min hand derjemte.

EUSEBIO.

Herren vare med dig!

(Alberto går med Ricardo och röfvarne.)

Tredje Uppträdet.

CHILINDRINA, EUSEBIO.

CHILINDRINA.

Jag utför bergets branter
Dig öfverallt har sökt på alla kanter.

EUSEBIO.

Hvad vill du?

CHILINDRINA.

Onda nyheter jag bringar.

EUSEBIO.

Din röst samstämmigt med min fruktan klingar.
Hvad är det?

CHILINDRINA.

Jo, den första,
Som också är den största:
Lisardos far man lemnat .....

EUSEBIO.

Säg ut; jag anar ödet, man mig ämnat.

CHILINDRINA.

Man lemnat fullmakt att dig ta och döda.

EUSEBIO.

Din andra nyhet rädes
Jag mer, ty allt i mörka färger klädes.
Till hjertat dystra känslor väg sig bana,
Som om det skulle ana,

Att sinnesstyrka kräfves.
Hvad har då händt?

CHILINDRINA.

Jo, Julia ...

EUSEBIO.

Ej förgäfves
Mitt hjerta modet fäller,
Om Julia nämnes, om det henne gäller.
Du Julia ju sade?
Tillräckligt skäl till smärta då jag hade.
Förbannad tusenfallt den olycksdagen,
Då jag i henne blef betagen.
Nå Julia? Fortfar då!

CHILINDRINA.

Ett kloster gömmer
För verlden henne.

EUSEBIO.

Smärtans kalk jag tömmer!
Kan, himmel, så du straffa,
Kan sådan hämnd du öfva,
Att du ej blott min kärlek
Vill hoppet grymt beröfva,
Men ock att svartsjuk brinna
Jag skall på dig, som lyckats henne vinna?
Dock, då jag redan vågat
Att med att plundra, mörda
Mitt uppehälle skörda,
Jag också måttet af min skam har rågat.
Då tankarne ej skygga,

Må icke heller gerningarna rygga. —
Gå, kalla bandet. (Afsides.) O! hvad jag får lida!

CHILINDRINA.

Jag går. (Går.)

EUSEBIO.

Jag skyndar klostrets murar bräcka,
Ty intet straff nu mer kan mig förskräcka.
Att henne ega få en gång i tiden,
Min lidelse mig jagar
Att trotsa samhällslagar,
Att bryta klosterfriden
Och helgedomen skända,
Ty min förtviflan känner ingen ända.
Om kärlek ej mig drefve
Att jord och himmel gäcka,
Jag lika vildsint blefve
Blott att mitt qval i brottets afgrund släcka.

Fjerde Uppträdet.

GIL, MENGA. — EUSEBIO.

MENGA.

Tänk om vi på honom stötte;
Otur följer jemnt min stig.

GIL.

Menga, har du icke mig?
Räds då ej, om ock du mötte
Röfvarn der, som var så bråd

Både med sitt svärd och tunga.
Har jag inte käpp och slunga?

MENGA.

Gil! jag räds hans djerfva dåd.
Silvia mins jag, hur en qväll
Jungfru hon gick ut i lunden,
Kom tillbaks i morgonstunden
Ned från berget som mamsell;
Det kan hända mig än värre.

GIL.

Gerna jag den grymheten
Lede, att gå bort som sven,
Och tillbaka gå som herre.
(De bli varse Eusebio.)

MENGA (till Eusebio).

I förderfvet har ni ränt,
Herre, i Eusebii makt.

GIL.

Akta er för denna trakt.

EUSEBIO (afsides).

Mig de ej igen ha känt,
Och jag vill förställa mig.

GIL.

Vill du, att han skall slå sönder
Skallen på dig?

EUSEBIO (afsides).

Det är bönder!

(Högt.)
Säg, hvarmed jag gäldar dig
Denna varning?

GIL.
Om dig lyster
Fly den skurken.

MENGA.
Om han fatt
Bara får dig, så god natt,
Om du ock ett ord ej knyster.
Se'n han klippt din lefnadstråd,
Reser han ett kors till minne
Med den tanken i sitt sinne,
Att han vis't dig mycken nåd.

Femte Uppträdet.

RICARDO, CELIO. De förre.

RICARDO.
Hvar?

CELIO.
Jo, der vi honom ha!

GIL (till Eusebio).
Der är en af dem, som röfva!

RICARDO.
Ej vi få, Eusebio, töfva.

GIL.

Hur? Eusebio sa' han?

MENGA.

Ja!

EUSEBIO.

Nå, hvad har du mot mig, bonde,
Svara, har du ingen tunga?

MENGA.

Gil, du har ju käpp och slunga?

GIL.

Menga, tage dig Hin Onde!

CELIO.

Öfver dessa rika slätter,
Som från bergets sidor, djupa,
Ned mot hafvets vågor stupa,
Nu en skara bönder sätter
Sig i väg med vapendån.
Oss allt närmare de draga,
Ty så ämnar Curcio taga
Hämnd på dig för slagen son.
Säg oss, hvad du tror vi böra,
Om gå på, om faran sky?

EUSEBIO.

Nu för oss är bäst att fly,
Ty i natt vi ha att göra.
Kommen I med mig, I två,
Hvilkas trohet jag fått lära
Att förtro båd' lif och ära.

RICARDO.

Ja, du oss kan lita på,
Intet skall från dig oss tvinga.

EUSEBIO
(till Gil och Menga).

Lifvet nu jag er vill ge,
Om I till min fiende
Viljen mig ett budskap bringa.
Curcio säg, att med en tropp,
Hvilken trotsar död och fara,
Jag vill blott mitt lif försvara,
Men ej söka honom opp;
Och att mig förfölja inga
Skäl han har med giltigt stöd,
Ty jag slog Lisardo död
Ej med svek, men med min klinga
I en öppen ärlig strid;
Och förr än den matta anden
Flyktat till de mörka landen,
Jag Lisardo bar i frid
Dit, der han sin synd fick bikta,
Handling, som beröm är värd;
Men att om vi ta till svärd,
Jag skall veta att det rikta.
(Till röfvarne.)
Att de här åt fienden
Ej vår kosa må förråda,
Binden vid ett träd dem båda
Med en duk för ögonen.

RICARDO.

Här är rep och jag har vana.

CELIO.

Skynda, så att fort det går.

GIL.

Sankt Sebastian lik jag står.

MENGA.

Jag lik Sankt Sebastiana.
Herre, bind, det mig ej bryr,
Om ni ej mig slår ihjäl.

GIL.

Herre! bind mig ej så väl,
Skändad vare den, som flyr.
Menga, skall du inte svära
Denna samma ed, som jag?

CELIO.

Nu de bundits.

EUSEBIO.

Mitt förslag
Skall jag nu se frukter bära.
Natten i sin famn ses sluta,
Mörk och dyster, slott och hydda;
Om ock himlen dig vill skydda,
Julia, skall din gunst jag njuta.

Sjette Uppträdet.

GIL, MENGA, bundna.

GIL.

Tror du inte, Menga, hocken

Än förbi oss bundna går,
Att han i sitt hufvud får,
Att det här är sockenstocken?

MENGA.

Gil, dig skynda hit till mig,
Ty jag kan mig inte röra.

GIL.

Nej, kom du att lös mig göra,
Så skall jag se'n lösa dig
Straxt på stund.

MENGA.

Nej, sätt åstad
Hit du först, som är så bråd.

GIL.

Vet du då mig någon råd?
Jag med hvem som helst slår vad,
Att jag icke nu får skåda
Någon forman, som hörs sjunga
Vägen fram med väldig lunga,
Någon krämare med låda,
Någon munk, som böner gnäller,
Hvilket eljest ej plär fattas;
Men jag för min dårskap skattas.

En röst
(bakom skådeplatsen).

Der mig tycks, att någon fäller
Ord, som klaga. Skyndom hit!

GIL.

Söta herre, kära, såta,

Kom att lösa mig en gåta,
Som på prof har satt min flit.

MENGA.

Söker, Herre, ni ett rep
Här i dessa öde bergen,
Har jag ett, som håller färgen.

GIL.

Mitt är bättre, ditt är skräp!

MENGA.

Du är karl, och hvad en qvinna
Han är skyldig, nog han vet.

GIL.

Bry er ej om artighet,
Först låt hjelpen mig få hinna.

Sjunde Uppträdet.

CURCIO, OCTAVIO, BRAS, TIRSO, soldater. — MENGA, GIL.

TIRSO.

Här det var jag hörde ropen.

GIL.

Aj, det bränns!

TIRSO.

Se Gil vid gran!
Hvad står på?

GIL.

Såg du på fan
Lös mig först; på alltihop en
Lösning se'n jag ger.

CURCIO.

Hvad nu?

MENGA.

Herre! rätter tid ni valt
Att den skurken ge betalt.

CURCIO.

Hvem har bundit så er tu?

GIL.

Hvem? Eusebio! Och han sade,
Att vi ... Ack! men hvad vet jag
Hvad han sade. I ett tag
Han i dessa band oss lade.

TIRSO.

Gråt ej du, ty som en krona
Han bemött dig, föga hetsig
Denna gång.

BRAS.

Han väl betett sig,
Då han Menga velat skona.

GIL.

Derför att så mild han var,
Käraste, ej gråter jag.

TIRSO.

Hvarför då?

GIL.

Åh! annat slag!
Tirso! Jag har Menga qvar.
Antons tog han. Halfva året
Var hon borta från sin man,
Men en vacker dag han fann
Åter det försvunna fåret,
Och vi fingo hemkomstöl.

BRAS.

Bertel sig med Lina gifte;
Efter fyra måna'rs skifte
Honom skänkte hon ett föl.
Han var glad af tusan plåtar,
Sade: "har man sett på maken,
Hon på fyra afgör saken,
Der en ann' i nio påtar."

TIRSO.

Säker här går ingen dygd.

CURCIO.

Hvilka dåd får jag ej höra?
Skall jag icke lyckas göra
Fri från honom denna bygd?

MENGA.

Sök att honom få i klämma;
Ty vi qvinnor ock ta till
Svärd och vapen, om ni vill,
Att hans vilda ofog hämma.

GIL.

Här på stället plär han vistas;
Hela denna långa rad
Svarta kors, de äro blad,
Der hans offers antal ristas.

OCTAVIO.

Denna plats är den mest gömda
Här i berget.

CURCIO (afsides).

Här det var,
Der en gång i fordna dar
Jag fick se det aldrig glömda
Undret, hur med himlens makt
Misstänkt kyskhet blef försvarad,
Svärtad oskuld uppenbarad,
Sanningen i dagen bragt
Med ett ljus, som intet skymmer.

OCTAVIO.

Herre! säg mig, hvilken ny
Smärta i din barm ses gry?

CURCIO.

Själen lider af bekymmer,
Och min smärtas qval, min skam,
Som jag ej offentliggöra
Vill för något menskligt öra,
Tränger sig i ögat fram.
Låt det folk, som med vill draga,
På en stund aflägsna sig,
Ty jag ensam vill för mig
Få min sorg för himlen klaga.

OCTAVIO (till soldaterna).

Upp er lösen! Qvick formering!

BRAS.

Huru?

TIRSO.

Säg oss uppenbart!

GIL.

Upp! Er lusen! Det är klart,
Att det gäller inqvartering.

(Alla gå utom Curcio.)

Åttonde Uppträdet.

CURCIO.

Hvilken har det icke händt
Mången gång, att full af smärta
Klaga ensam för sig sjelf
För att icke sig förråda?
Jag, som på en gång bestormas
Af så många olycksväder,
Att i tårar jag och suckar
Täfla kan med hafvet, vinden,
Vill, mitt eget enda sällskap,
Här i dessa ödemarker
Söka skingra mitt bekymmer
Med försvunna dagars minne.
Icke källan ens, ej fågeln
Äro nog tystlåtna vittnen;
Källan har en våg, som hviskar,

Fågeln har en rörlig tunga.
Annat sällskap vill jag icke,
Än den vilda videhäcken.
Den som hör, men icke fattar,
Kan ej heller se'n berätta.
Detta berg var skådeplatsen
För det största under, verlden
Tecknat upp se'n fordna dagar
I svartsjukans tideböcker
Om en uppenbarad oskuld.
Men hvem kan väl sig försvara
Mot svartsjukan, hvilken vänder
Sanning sjelf till skenbar lögn.
Hon för kärleken är döden,
Ingen, ingen öfverger hon,
Lemnar ej i ro den ringe,
Skrämmes ej af höga later.
Här på detta ställe jag
Och Rosmira — men vid minnet
Fattas än min själ af ångest,
Orden fastna vid min tunga,
Ty hvar ros mig smärtsamt sårar,
Hvarje blad min känsla skakar,
Hvarje sten ses stirra på mig,
Hvarje träd min rädsla väcker,
Hvarje klippa mig förkrossar,
Bergen vredgade mig hota,
Ty de voro alla vittnen
Till min olycksdigra gerning.
Svärdet drog jag ut omsider.
Utan att deraf förskräckas,
Ty den sanna kärleken

Är i all sin oskuld modig,
Hon mig sade: "håll, o make!
Ej jag ber dig om förskoning,
Om du vill mig döda, ty
Huru kunde jag dig neka
Detta lif, som är ditt eget.
Säg mig blott förut, jag ber dig,
Skälet hvarför du mig dödar,
Och mig låt en kyss dig skänka."
Jag till svar: "du lik en huggorm
I ditt sköte när det foster,
Som dig skall ditt lif beröfva,
Ty bevis jag har tillräckligt
I den börd, du nesligt väntar.
Dock du skall den icke skåda,
Ty jag vill på en gång bödel
Bli åt dig och åt en engel."
"Om till äfventyrs", hon svarar,
"Om till äfventyrs, o! make,
Du har skäl att tro mig brottslig,
Är det rätt, att du mig dödar,
Men det kors, som här jag famnar"
(Detta samma kors der framme),
Fortfor hon, "jag tar till vittne,
Att jag dig har varit trogen,
Derför skall det mig försvara."
Gerna hade då jag velat
Ångrande till hennes fötter
Kasta mig, ty hennes oskuld
Lyste klart ur hennes ögon.
Den som rufvar på att hämnas
Väl betänke, hvad han gör.

Har en gång han sig förklarat,
Tjenar ångern se'n till intet,
Dådet måste föras ut,
Blott för att hans rätt bevisa.
Fast jag ingen tvekan hyste
Om den oskuld, hon bedyrat,
Utan blott att yttermera
Stärkas i min onda afsigt,
Jag med vrede lyfte svärdet,
Slog med det åt alla sidor
Tusen hugg, men hvarje gång
Högg jag endast tomma luften.
Henne jag till slut vid korset
Lemnade som död, och flydde
Till mitt hem. Der fann jag henne
Gående i dörren mot mig,
Skönare än morgonrodna'n,
När den frambär nyfödd sol.
Och hon höll i sina armar
Julia, skönhetens och dygdens
Himlaafbild här på jorden
(Hvilken sällhet kunde mäta
Sig med min), ty samma afton
Hade hon vid korsets fot
Underbart det barnet framfödt.
Och till ett gudomligt tecken,
Hvarmed detta stora under
Skulle verlden uppenbaras,
Bar den lilla, hennes dotter,
Lycklig af en sådan prydnad,
På sitt bröst ett tydligt kors,
Tecknadt der i blod och lågor.

Ack! men denna lycka störtes
Vid den tanken, att en annan
Varelse var qvar i bergen,
Ty hon hade i sin smärta
Tvillingar till verlden födt.
Derför lät jag ...

Nionde Uppträdet.

OCTAVIO. — CURCIO.

OCTAVIO.

Génom dalen
Ser jag tåga fram en skara
Röfvare, och innan natten
Allt betäcker med sin slöja,
Vore det ej lämpligt, Herre,
Att förfölja dem dernere,
Ty de känna bergets stigar,
Men vi icke.

CURCIO.

Sammankalla
Du mitt folk och gå förut,
Ty för mig fins ingen sällhet,
Innan jag min son fått hämnas.

Tionde Uppträdet.

Utanför ett kloster.

EUSEBIO, RICARDO, CELIO med en stege.

RICARDO.

Sakta, tyst! Här nedifrån
Stegen res mot klostermuren.

EUSEBIO.

Ikar utan vingar buren,
Utan glans en Faeton,
Jag mot solen ställer färden;
Är blott hon mig se'n benägen,
Djerf jag stannar ej på vägen,
In i sjelfva himlen bär den.
Till hvad vågspel kärlek drifver!
Sedan upp jag hunnit, tag
Stegen bort till dess, att jag
Er mitt gamla tecken gifver.
Gerna den, mot solen klifver,
Plötsligt fall må öfverraska,
Han förbrännas må till aska,
Ty hans undergång, hans fall
Honom ej betaga skall
Äran af hans dåd, det raska.

RICARDO.

Hvad! Du tvekar!

CELIO.

Dina steg,
Säg, hvad håller dem tillbaka?

EUSEBIO.

Ser du ej en ande skaka
Svärd, som flamma?

RICARDO.

Dunster! Säg,
Gör dig fruktan rädd och feg?

EUSEBIO.

Feg! Hvem! jag!

CELIO.

Gå på!

EUSEBIO.

Ja! tränga
Fram jag skall, om ock mig klänga
Genom eld, dit målet bär,
Ty ej satans hela här
Skall mig från min himmel stänga.
(Går uppför stegen och öfver muren.)

CELIO.

In han gick dock!

RICARDO.

Lätt förskräcker
Fantasin oss med en bild,
Hvilken hotande och vild
Omedvetet fruktan väcker.

CELIO.

Stegen tag!

RICARDO.

Tills dagen bräcker
Få vi vänta natten lång.

CELIO.

Djerft det var, ett sådant språng!
Hellre dock jag hos min flicka
Sätte mig att språka, dricka,
Men det blir en annan gång.

(De gå.)

Elfte Uppträdet.

Julias cell i klostret.

EUSEBIO, JULIA sofvande på en bädd.

EUSEBIO.

Öfverallt jag skulle kunna
Vandra här af ingen sedd,
Men hvarthän jag än blir ledd,
I de tusen celler hunna,
Der jag slumra ser en nunna
Utan att slå ögat opp,
På mitt hela vandringslopp
Ingenstäds jag Julia finner.
O! hvart förs jag, o! hvi brinner
Än förgäfves allt mitt hopp?
Hvilken fasa natten sprider!
O! hur mörkt i detta hus!
Der jag ser en cell, ett ljus,
(Drar undan ett förhänge, och varseblir Julia, slumrande på en bädd.)
Der, min Julia, dig omsider.

Dock med tvekan fram jag skrider.
Hvi försvinner allt mitt mod,
Hvarför isas allt mitt blod,
När ändå mig trånad drifver?
I min djerfhet feg jag blifver
Och förstenas till en stod.
Denna drägt med enkelheten
Ännu mera mig betar,
Ty sin största skönhet har
Qvinnan dock i ärbarheten.
Fast af lidelse förveten
Hennes gunst jag sträfvar till,
Står jag ändå plötsligt still.
Skönheten min trånad väcker,
Vördnaden min lystnad stäcker,
Att jag räds för hvad jag vill.
Julia!

JULIA.

Hvem har nämnt mitt namn?
Men hvad ser jag väl? O Gud!
Är du väl ett återljud
Ur min själ? Är du en hamn?

EUSEBIO.

Räds du så för denna famn?

JULIA.

O! hvem skulle från din sida
Icke fly?

EUSEBIO.

O! Julia, bida.

JULIA.

Säg, hvad vill du, gyckelbild,
Som från verkligheten skild
För mitt öga blott ses skrida?
Är du till mitt hjertas häpnad
Mina egna tankars röst,
Är en bild du ur mitt bröst,
Är, med nattens skräck beväpnad,
Du en blodlös andeskepnad?

EUSEBIO.

Nej. Lifslefvande jag är
Den Eusebio, du höll kär.
Vore tanke jag, ej annat,
Hade jemt hos dig jag stannat.

JULIA.

Jag ej mer den villan när,
Då jag hör dig, men min ära,
Rysande för hvad som skett,
Heldre här i bild dig sett,
Än lekamligen så nära.
Hit, der tusen qval mig tära,
Hit, der jag i tårar dör,
Säg, hvad är det, som dig för?
Säg mig, hvilken plan du hyser,
Säg, hvad vill du? O! jag ryser!
På min oro ända gör.
Hur har hit du kunnat tränga?

EUSEBIO.

Kärleken, den vågar allt,

Och din grymhet mig befallt
Att än mer i brott mig många.
Tills jag klostret dig såg stänga,
Än förhoppningsfullt jag led,
Men när hoppets sol gick ned
Och jag såg förlusten gifven,
Blef jag till förtviflan drifven;
Derför bröt jag klostrets fred.
Är ett brott dervid begånget,
Må vi båda skulden dela,
Ty jag drifvits har att fela
Af begär, men ock af tvånget.
Att mitt hjerta så är fånget,
Ej kan det förtörna Gud?
Innan slöjan blef din skrud,
Mig du skänkt din tro allena,
Och hur vill du då förena
Himmelens med jordens brud?

JULIA.

Fast jag måste det bejaka,
Att ett kärlekslöfte sällt
Tvenne hjertan sammansmält
För att hymens nöjen smaka,
Fast du kallat mig din maka,
Fast den sanningen är spord,
Har likväl vid Herrans bord
Himlens brud jag nödgats blifva
Och min tro åt Kristus gifva
Med min hand och med mitt ord.
Hans jag är, hvad än må hända,
Derför gack att grym och fräck

Såsom förr till verldens skräck
Mörda män och qvinnor skända.
Gack! ty ingenting kan lända
Till din kärleks framgång här.
Bäfvande, Eusebio, lär
Att sitt skydd mig kyrkan lånar.

EUSEBIO.

Ack! ju mera du mig hånar,
Tänds än mera mitt begär.
Öfver muren re'n jag klifvit,
Och jag har dig skåda fått;
Ej blott kärlek det förmått,
Nej! en hemlig makt mig drifvit.
Fyll det löfte, du mig gifvit,
Eller säger jag, att hit
Sjelf du kallat mig med flit
Och mig gömt i dagar, nätter,
Och då nu förtviflan sätter
An min själ med afgrundsnit,
Vill jag ropa .....

JULIA.

Håll! O! bida.
Hör, Eusebio! O! min Gud,
Steg jag hör och rösters ljud
Genom klosterkyrkan skrida.
Himmel! O! hvad får jag lida.
Fasa får för fasa rymma;
Må då cellens natt dig skymma,
Se'n du låst dess dörr igen.

EUSEBIO.
Hvad förmår ej kärleken!

JULIA.
Ödet ännu mer, det grymma!
(De gå in i cellen.)

Tolfte Uppträdet.

Utanför klostret.

RICARDO, CELIO.

RICARDO.
Tre hon slår. Eusebio dröjer.

CELIO.
Den som natten sällhet gaf
Längtar ej att ur sin graf
Solen åter upp sig höjer.
Jag slår vad, att allt för brådt
Han dess lopp i stället tycker
Och att den för tidigt rycker
Fram i öster.

RICARDO.
Upp den gått,
Tycks det, förr för den, som väntat,
Än för den, som njöt i ro.

CELIO.
Ej han bidar, må du tro,
Tills på österns port hon gläntat.

RICARDO.

Hon är tu dock.

CELIO.

Icke än
För Eusebio.

RICARDO.

Rätt du ´sluter,
Ty den samma tid, han njuter,
Är vår väntans tid, min vän.

CELIO.

Vet du väl, hvad jag har anat?
Jo! att Julia sjelf i nöd
Honom hit till möte bjöd.

RICARDO.

Om ej honom hit hon manat,
Ej han vågat oförvägen
In sig bryta.

CELIO.

Tyst! Låt höra!
Tycks ej någon buller göra?

RICARDO.

Jo!

CELIO.

Så, låt oss resa stegen.

Trettonde Uppträdet.

JULIA, EUSEBIO i ett fönster. — RICARDO, CELIO.

EUSEBIO.

Släpp mig, qvinna!

JULIA.

När omsider
Af din lidelse besegrad,
Rörd af dina heta suckar,
Jag, förförd af dina böner,
Jag, bevekt af dina tårar,
Dubbelt mig mot Gud försyndar,
Såsom Gud och såsom make,
Ur min famn du flyr och stöter
Segern med förakt ifrån dig,
Innan än dess fröjd du njutit.
Säg, hvart går du?

EUSEBIO.

Qvinna, släpp mig!
Släpp mig, att ur dina armar
Jag må fly, ty jag har skådat
Något der gudomligt, sällsamt.
Dina ögon spruta lågor,
Eld i dina suckar glöder,
Hvarje ord är en vulkan,
Hvarje hårstrå blixt, som tänder,
Hvad du säger, ger mig döden,
Hvarje smekning är en afgrund,
Sådan skräck det kors mig inger,

Som du tecknadt bär på barmen.
Underbart det ses mig varna,
Ty fast grymt jag mig försyndat,
Himlen låte mig ej brista
I min vördnad dock för korset.
Ty om det jag gör til! vittne
Till de brott, som jag begår,
Skulle jag ej sedan blygas
Ropa an det till min frälsning?
Julia! håll ditt klosterlöfte,
Ej jag derför dig föraktar,
Nej! än mer jag nu dig tillber.

JULIA.

Hör, Eusebio, vänta, bida.

EUSEBIO.

Der är stegen.

JULIA.

Dröj, Eusebio,
Eller tag mig med dig.

EUSEBIO.

Nej!
(Stiger ned på stegen.)
Utan att den sällhet smaka,
Som jag sökt, jag går ifrån dig.
Himmel! bistå mig, jag faller.
(Faller ned från stegen.)

RICARDO.

Hvad har händt?

EUSEBIO.

Du ser då icke
Luften, fräsande af blixtar?
Ser du ej, hur blodig himmel
Sänker sig att mig förkrossa?
O! hvem kan väl skydd mig skänka
Mot den vrede, himlen visar.
Gudomskors! till dig jag ropar,
Dig jag gör ett heligt löfte
Med den dyraste af eder,
Att hvarhelst jag än må se dig,
Skall på mina bara knän
Fader vår jag ödmjukt läsa.
(Reser sig upp. De gå, lemnande stegen qvar.)

Fjortonde Uppträdet.

JULIA (i fönstret).

Häpen står jag qvar, förvirrad.
Detta var den tro, du lofvat,
Otacksamme? Detta var då
Höjden af din kärlek? Var det
Höjden af min kärleks smärta?
Än med böner, än med hot,
Än med våld och än med knäfall
Dref du mig till dess din åtrå
Seger vann; men knappast hade
Du dig gjort till enväldsherre
Öfver den och min förtviflan,
Än du flydde före segren.
Säg, hvem flyr, då han har segrat?

Döden sitter vid mitt hjerta!
O! hvi har naturen alstrat
Gifters mängd, då smälek finnes
Att på lifvet göra ända?
Det är den, som ger mig döden,
Ty till eget qval jag söker
Den, som med förakt mig lönar.
O! hur litet vet ej kärlek
Hvad den vill. När mig Eusebio
Följde suckande med böner,
Honom jag förskröt, men nu
Suckar jag, då han förskjuter.
Sådana vi qvinnor äro,
Vilja mot vår egen önskan
Icke lyckliggöra den,
I hvars famn vår lycka hvilar.
Om vår gunst ej sig bemöde
Den som önskar bli belönad.
Vi förakta, om vi älskas,
Men vi älska, om vi afskys.
Ej mig bryr hans brist på kärlek,
Endast det, att han försmår mig.
Här han föll, jag vill mig kasta
Efter honom. Men hvad ser jag?
Stegen står der qvar ännu.
Himmel! fasansfulla tanke!
Svindla ej, mitt arma hjerta,
Kufva ditt begär! Jag fruktar,
Att om blott jag fått den tanken,
Skall jag också föra ut den.
Steg Eusebio ej för mig
Öfver dessa klostermurar,

Svällde ej af fröjd mitt hjerta,
Då jag honom såg för min skuld
Trotsa faran? Hvarför tveka,
Hvarför är jag feg och fruktar?
Jag går ned som han gick upp,
Och då bör hans hjerta fröjdas
Af att se, att jag för honom
Vågar trotsa sådan fara.
Har jag samtyckt re'n till synden,
Syndens straff jag ock förtjenat,
Och om synden är så stor,
Bör dess njutning jag beröfvas?
Om jag samtyckt re'n, om Herren
Tagit har sin hand ifrån mig,
Icke kan en synd så gräslig
Mig förlåten bli? Välan!

(Stiger ned utför stegen.)

Verlden bryr mig icke längre,
Ej mig äran bryr, ej Gud,
Då jag med förbundna ögon
Kan i sådan blindhet rusa.
Jag en fallen engel liknar,
Som ifrån sin himmel störtats;
Utan hopp att återvända,
Känner jag en gång ej ånger.
Klostrets skydd jag har förlorat,
Och den dystra nattens tystnad
Fyller mig med skräck och fasa.
Ljuset så beröfvad går jag,
Men fast stapplande i mörkret,
Ej jag på min synd mig stöter.
Hvart beger jag mig? Hvad vill jag?

Här bland dessa stumma spöken,
Dessa fasors mängd jag fruktar,
Att mitt arma blod skall stelna,
Och att håret sig skall resa.
Fantasin, förvirrad, skapar
Tusen skepnader i luften,
Och fördömelse förkunnas
Mig af klippans dofva echo.
Brottet, hvilket öfvermodigt
Framåt mig i början dref,
Inger åter nu mig feghet.
Jag är knappt i stånd att röra
Mig ur stället, ty min fruktan
Har belagt min fot med bojor.
Öfver mina axlar tyckes
Mig en väldig börda ligga,
Som mig trycker ned till jorden,
Och af köld jag står och skälfver.
Nej! jag går ej härifrån,
Vill till klostret återvända
För att der för denna synd
Få förlåtelse, ty sådan
Tror jag Herrens mildhet vara,
Att ej ljus det fins på himlen,
Icke sand på hafvets botten
Eller solgrand ens i luften,
Hvilka alla sammanslagna
Ej ett ringa antal äro
Mot de synder, hvilka Herren
Kan förlåta. Steg jag hör.
Hit jag vill mig dra tillbaka,

För att sedan obemärkt
Kunna åter upp bege mig.

Femtonde Uppträdet.

RICARDO, CELIO. — JULIA, som dragit sig undan.

RICARDO.

Här i häpenheten stegen
Råkade att nyss bli qvarglömd,
Och jag kommer att den hemta,
Att den icke, när det dagas,
Må bli sedd.

(Tar stegen och går. Julia träder fram.)

JULIA.

De gått sin väg.
Nu jag obemärkt skall kunna
Stiga upp. Men hvad är detta?
Var det icke här, som stegen
Stod mot muren? Nej! måhända
Var det der på andra sidan?
Nej! ej heller här. O! himmel.
Huru skall jag nu bete mig?
Dock mitt öde jag begriper.
Du mig nekar återvända
I din famn; fast ångerfull
Jag det vill, jag kan det icke.
Nå välan! om du förnekar
Mig din nåd, så vill förtviflad
Jag med dater oerhörda

Komma himlarne att rysa,
Komma verldens rund att häpna,
Alla tider att förvånas,
Fylla synden sjelf med skräck,
Sjelfva helfvetet med fasa.

TREDJE HANDLINGEN.

Bergstrakt.

Första Uppträdet.

GIL, betäckt med en mängd kors och med ett mycket stort midt på bröstet.

GIL.

Menga för att hemta ved
Har behagat hit mig skicka,
Och ett skydd, som ej skall klicka,
Har jag att få gå i fred,
Ty Eusebio, sägs det, ryser,
Der han blott ett kors förnam,
Derför både bak och fram
Jag ett sådant tecken hyser.

(Eusebio kommer.)

Fan jag nämnt, och der han är!
Hvart skall jag mig nu begifva
För att kunna frälsad blifva?
Hjertat jag i halsen bär.
Han ej såg mig; för den björnen,
Medan han förbi mig går,
Vill jag mig i detta snår
Gömma bakom dessa törnen.
Aj för tusan! Värre lott

Hotar dock, än dessa taggar,
Fastän törnet värre naggar
Än en tvärt förlorad pott,
Värre än om man får korgen
Af en dam, som har till man
Litet hvar, en Detgåran,
Värre, än att gå i borgen.

Andra Uppträdet.

EUSEBIO. — GIL, som gömt sig.

EUSEBIO.

Ej jag vet, hvarthän jag drar:
Långa äro sorgens öden,
Ty först sent nås den af döden,
Som vid lifvet ledsnat har.
Julia! då jag dig fick trycka
Till min barm, jag sällhet njöt,
Ty med dina armar knöt
Du mig nya band af lycka.
Innan än dess höjd jag nått,
Jag densamma dock försmådde;
Icke jag derför dock rådde,
Okänd orsak det förmått.
Ty trots lustar, heta, bråda,
Blef jag af en högre makt
För det kors till vördnad bragt,
Som står tecknadt på oss båda.
Säkert någon hemlighet
På det korsets tecken stöddes,

Då dermed vi båda föddes,
Men blott Gud den saken vet.

GIL (afsides).

Aj! jag står med denna vånda
Inte ut.

EUSEBIO.

Jag någon hör
Der bland buskarne.

GIL (afsides).

Nu tör
Jag till slut till svars få stånda.

EUSEBIO (afsides).

Bunden der bland skogens trän
Ser en man ett kors jag bära.
Jag mitt löfte måste ära,
Falla ned på mina knän.
(Faller på knä.)

GIL.

Säg, till hvem din bön du riktar?
Om till mig, hvi dessa hinder?
Och om du med band mig binder,
Säg, hvi du för mig dig biktar?

EUSEBIO.

Hvem är du?

GIL.

Har Gil du glömt?
Alltse'n du mig band att tvinga
Mig att bud till Curcio bringa

Jag i rop min styrka tömt,
Att man måtte hit sig vända
För att mig befria fort.

EUSEBIO.

Men ej här på denna ort
Jag dig lemnade.

GIL.

Kanhända!
Men då jag till slut förnam,
Att ej någon kom tillbaka,
Jag försökt att sjelf mig maka
Bunden hit från stam till stam.
Du på denna räkningen
Får den sällsamheten skrifva.

EUSEBIO (afsides).

I sin enfald kan han gifva
Kunskap mig om fienden.
(Högt.)
Gil, hör på! Jag dig benägen
Kände mig från första stund.
Vänner då på denna grund
Låt oss bli.

GIL.

Ja just den vägen
Är den rätta, följoms åt!
Jag har länge längtat ut
Från mitt hem och från min knut;
På gemensam röfvarstråt
Låtom oss vår kaka få.
Der det sägs man är i smöret,

Utan att få svettas för'et
Året om.

EUSEBIO.

Kom med mig då!

Tredje Uppträdet.

RICARDO, röfvare, JULIA i karlkläder med beslöjadt ansigte. — EUSEBIO, GIL.

RICARDO.

Straxt här nedan på en stig,
Som går fram bland bergspass, trånga,
Vi ett byte lyckats fånga,
Som helt visst skall fröjda dig,
Efter hvad jag tror.

EUSEBIO.

Jaså!
Derom få vi sedan språka,
Nu du gläde dig att råka
På en ny kamrat.

RICARDO.

Hvem då?

GIL.

Gil! Är han ej känd?

EUSEBIO.

Till frejden
Är han visst en smula dum,

Men han känner hvarje tum
Af lokalen här i nejden
Och kan visa vägens längd.
Han ej heller skall förmena
Mig att som spion mig tjena,
Om han ej derför blir hängd.
Bössa honom gif derborta,
Hatt och rock.

CELIO.

Som ni befallt!

GIL (afsides).

Herre Gud! jag kommer allt
Såsom röfvare till korta.

EUSEBIO.

Nu hvem denne yngling är,
Säg mig, som sitt anlet höljer?

RICARDO.

Namn och fosterland han döljer
Envist för oss, men begär
Att vi måtte honom föra
Till kapten, som skall hans namn
Veta få.

EUSEBIO.

Nå väl, i hamn
Är du nu. Välan, låt höra!

JULIA.

Är då du kaptenen?

EUSÉBIO.

Ja!

JULIA.

Gud!

EUSEBIO.

Hvem är du, säg, och hvi
Kom du?

JULIA.

Då allen' vi bli,
Skall derpå du svaret ha.

EUSEBIO.

Dra'n er alla undan litet.

(De gå.)

Fjerde Uppträdet.

JULIA, EUSEBIO.

EUSEBIO.

Nu med mig du är allena.
Endast blommorna och träden
Kunna vara stumma vittnen
Till din stämma. Lyft den slöja,
Som har gömt för fikna blickar
Dina anletsdrag, och säg mig,
Hvem du är och hvad du äskar.

JULIA.

Att du veta må med ens,

(Drar sitt svärd.)

Hvem jag är och hvi jag kommit,
Skynda, drag ditt svärd, Eusebio,
Ty på detta sätt jag säger,
Att jag kommit att dig döda.

EUSEBIO.

Jag med häpnad mig försvarar
Mot så oförmodad djerfhet,
Ty mer bold din handling är,
Än din röst mig lät förmoda.

JULIA.

Kämpa, usling, snart i döden
Skall din häpnad nå sitt slut,
Då jag lifvet dig beröfvar.

EUSEBIO.

Blott att mig försvara, icke
För att skada dig, jag kämpar,
Ty ditt lif är nu mig dyrbart.
Ty om jag i denna tvekamp
Dödar dig, jag vet ej hvarför;
Dödar du mig, likaledes.
Må du derför uppenbara
Dina drag.

JULIA.

Ja, klokt du talar,
Ty i hederssaker ger sig
Den, som skymfats, ej tillfreds,
Om ej skymfaren får veta,
Hvarifrån han hämnden rönte.

(Blottar sitt ansigte.)

Hvarför studsar du? Hvi stirrar
Du så häpen på mig?

EUSEBIO.

Tveksam
Om hvad här jag ser, är sanning
Eller blott en feberyra,
Häpnar jag för hvad jag ser,
Fasar jag för hvad jag skådar.

JULIA.

Du har sett mig nu.

EUSEBIO.

Det har jag.
Och af synen min förvirring
Ökats så, att om jag fordom
I min vilda sinnesyrsel
Önskade att se dig, ville
Jag, om nu jag icke sett dig,
Ge detsamma som jag en gång
Ville ge för att dig skåda.
Du! i dessa bergen, Julia!
Du! i denna drägt förklädd,
Som i dubbelt mått dig våldför!
Hur har ensam hit du kommit?
Hvad är detta?

JULIA.

Hit mig fört
Ditt förakt och min förtviflan.
Och att du dig lära måtte,
Att en qvinna, hvilken drifves

Af sin lusta, är en blixt,
Är en pil, ett skott, som tändes,
Vet, att ej de brott allenast,
Som jag redan har begått,
Skänkt mig njutning, utan också
Att det skulle fröjda mig,
Om jag finge göra om dem.
Klostret öfvergaf jag, flydde
Upp i bergen, och emedan
Mig en herde förebrådde,
Att jag var på villovägar,
Gaf jag rädd att blifva röjd,
För att riktigt mig försäkra
Om hans tystnad, honom döden
Med den knif, han bar i bältet.
Med densamma stack jag också
Ned en resande, som artigt
Bjöd på länden af sin häst
Mig en efterlängtad hvila.
På ett öde ställe lönte
Jag hans artighet med döden,
Då han ville rida in
I en by, som låg vid vägen.
Trenne dagar se'n och nätter
Redde jag i denna vildmark
Mig ett mål af skogens örter,
Mig en säng af kala klippor.
Jag till slut en koja hann,
Hvars förfallna, låga halmtak
Syntes mina trötta sinnen
Lik en gyllne baldachin.
Jag blef gästfritt emottagen

Af dess innevånarinna,
Hvilken täflade i tjenster
Med sin man, en fåraherde.
Trötthetеn och hungern blefvo
Båda öfvervunna der
Af ett rikligt bord, fast tarfligt,
Af en renlig kost, fast enkel.
Men då jag till affärd redo
Hade inom mig beslutit,
Att de icke skulle kunna,
Om jag eftersöktes, säga:
"Vi ha henne sett", så gaf jag
Herden döden, då han vägen
Gick att visa mig i bergen.
Sedan vände jag tillbaka
Att densamma ge hans hustru.
Men då, mig det föll i sinnet,
Att jag i min nunnedrägt
Bar hvad mig förråda kunde,
Så beslöt jag byta om den.
Slutligt efter många öden,
Se'n jag drägt och vapen röfvat
Från en jägare, hvars sömn
Blef ej endast dödens afbild,
Utan dödens egen skepnad,
Hit jag kom i trots af faror,
Med förakt för alla hinder,
Bjudande allt motstånd spetsen.

EUSEBIÓ.

Jag med sådan fasa hör dig,
Jag med sådan fruktan ser dig,

Att mitt öra du förhexar,
För min syn en basilisk.
Julia, jag försmår dig icke,
Men jag ryser för de faror,
Hvarmed himlen ses mig hota,
Derför måste jag dig undfly.
Skynda åter till ditt kloster,
Ty i sådan skräck för korset
Lefver jag, att jag från dig
Måste fly. Hvad larm är detta?

Femte Uppträdet.

RICARDO, röfvare. — De förre.

RICARDO.

Ditt försvar du skyndsamt ordne,
Herre, ty från vägen redan
Stiger Curcio med sitt folk
Upp åt bergen att dig söka.
Öfverallt från nejdens byar
Har så väldigt skaran växt,
Att båd' gubbar, barn och qvinnor
Draga ut mot dig och hota
Hämnas i ditt blod hans sons,
Hvilken föll för dina händer.
Dig till straff, till hämnd för många
Svärjer man att lefvande
Eller död till fånga ta dig.

EUSEBIO.

Julia, vi få tala sedan.

Göm ditt anlet nu och följ mig,
Ty ej godt mig syns dig lemna
I din faders våld, min oväns.
Upp! soldater, nu det gäller
Att ådagalägga mod,
Och att ingen det må fälla,
Tänken bara, att det gäller
Att oss döda eller fånga,
Hvilket kommer på ett ut.
Eljest i offentligt häkte
Fram vårt lif vi skola släpa
I elände utan ära.
Om vi blott ha insett detta,
Hvilken skulle större fara
För sitt lif, sin ära rädas?
Upp! anfallom dem, att de
Ej må tro, att vi dem frukta;
Lyckan står den djerfve bi.

RICARDO.

Det är re'n för sent, de komma
Mot oss der.

EUSEBIO.

Så, gör er redo!
Och må ingen visa feghet,
Ty så sannt som Herren lefver,
Om jag ser, att någon flyr,
Skall jag doppa denna svärdsegg
I hans blod och röd den färga
Förr med hans, än med en oväns.

Sjette Uppträdet.

CURCIO med folk bakom skådeplatsen. — De förre.

CURCIO
(bakom skådeplatsen).

Här i bergens gömslen har jag
Sett förrädaren Eusebio,
Och han skall förgäfves skapa
Sig ett värn af sina klippor.

RÖSTER
(bakom skådeplatsen).

Der emellan täta grenar
Härifrån vi se dem redan.

JULIA.

Framåt mot dem! (Går.)

EUSEBIO.

Vänten, bönder,
Ty så sannt som Herren lefver,
Skola fälten bilda strömmar,
Skummande af edert blod.

RICARDO.

Dessa fega bönder komma
I ett öfverlägset antal.

CURCIO
(bakom skådeplatsen).

Hvar har du dig dolt, Eusebio?

EUSEBIO.

Ingenstädes! Här jag kommer.
(Alla gå. Skott bakom skådeplatsen.)

Sjunde Uppträdet.

En annan sida af berget. Ett kors synes i bakgrunden.

JULIA.

Knappt min fot har vidrört blomstren
På det berg, jag genomströfvat,
Än jag vilda skri förnimmer,
Än jag ser ett blodigt slagfält.
Här mitt ögas syn är bländad
Af de dragna svärdens blixtar,
Der mitt öra blir bedöfvadt
Af de skott, som återskalla.
Men hvad får jag der väl skåda?
Skingrad, flyende, besegrad,
Lemnar re'n Eusebii skara
Honom i hans oväns hand.
Jag vill söka åter samla
Allt det folk, som följt Eusebio,
För att skänka honom bistånd.
Om jag lyckas mod dem inge,
Skall jag verlden slå med häpnad,
Skall jag blifva dödens lia,
En förödelsens och hämndens
Grymma engel, framtids skräck,
Af min egen tid beundrad.

Åttonde Uppträdet.

GIL som röfvare; sedermera MENGA, BRAS, TIRSO med en skara bönder.

GIL.

För att rädda lifvet, blef jag
Knappast röfvare-rekryt,
Än som röfvare jag ser mig
Råka i en sådan fara.
Medan än jag var en bonde,
Fingo bönderna på pelsen,
Och då nu jag tillhör bandet,
Händer just detsamma detta.
Fast jag icke står derefter,
Får jag motgång dock till sällskap.
Jag är så i lyckans onåd,
Att jag icke alls betviflar,
Att i fall jag varit jude,
Hade Juda folk ej utvalts.

(Menga, Bras, Tirso, jemte en skara bönder komma.)

MENGA.

De till flykten ta, förfölj dem!

BRAS.

Ej en enda skall bli skonad
Till sitt lif.

MENGA.

Hitåt! Ty här
Ser jag en af dem, som gömt sig.

BRAS.

Må han dö den skurken!

GIL.

Sakta!
Det är jag.

MENGA.

Man ser på drägten,
Att han hör till röfvarbandet.

GIL.

Drägten, den har ljugit för er
Som en riktigt äkta spetsbof.

MENGA.

Ge'n betalt!

BRAS.

Och fullt qvitteradt.

GIL.

Jag har ingenting begärt.
Ser ni inte .....

TIRSO.

Lika mycket!
Du är röfvare.

GIL.

Så se då!
Det är Gil, en ärlig kristen.

MENGA.

Nå, hvi sa' du det ej förr?

TIRSO.

Nå, det skulle du ha sagt oss.

GIL.

Inte förr? Då hela tiden
Jag har sagt, att det är jag.

MENGA.

Men hvad gör du här?

GIL.

Det ser du!
Syndar mot det femte budet,
Dräper ensam många flera,
Än en läkare i rötmå'n.

MENGA.

Hvad är det för kläder?

GIL.

Fanstyg!
En jag drap och tog hans kläder.

MENGA.

Men hur kan det komma, säg mig,
Att jag ingen blodfläck ser,
Om du honom drap?

GIL.

Af fruktan
Strök han med, kan du begripa,
Det är klart som da'n.

MENGA.

Kom med oss,

Ty med seger vi förfölja
Röfvarne, som alla nu
Fega tagit ha till flykten.

GIL.

Af med rocken då, om också
Jag af köld skall gå och huttra.
(De gå.)

Nionde Uppträdet.

EUSEBIO, CURCIO, kämpande med hvarandra.

CURCIO.

Nu vi äro här allena.
Himlen vare tack, som lät mig
Kräfva hämnd med egna händer,
Som ej öfverlät åt andra
Att min äras skamfläck aftvå,
Ej din död åt annan klinga.

EUSEBIO.

Icke heller har dervid
Himlen vred mot mig sig visat,
Då jag, Curcio, dig fått möta.
Har du förolämpad kommit,
Skall du, ej blott förolämpad,
Utan tuktad, återvända.
Dock jag vet ej hvilken vördnad
Du mig inger, att jag fruktar
Mer din vrede, än ditt svärd.
Fast ditt oförvägna anfall

Borde skrämma mig, jag rädes
Endast dessa hvita hår,
Som mig göra feg.

CURCIO.

Eusebio,
Jag bekänner, att du lyckats
Mildra till en del den vrede,
Hvarmed först jag förolämpad
Mötte dig, men icke må du
Hysa mer den falska tanken,
Att mitt gråa hår dig skrämmer,
Då du skrämmes af mitt mod.
Möt mig åter! Ingen stjerna,
Intet gynsamt himlatecken
Är i stånd att mer beröfva
Mig den hämnd, jag eftertraktar;
Möt mig åter!

EUSEBIO.

Jag dig frukta?
Du i dårskap tar för fruktan,
Hvad som är allenast vördnad.
Ja! skall sanningen jag säga,
Är den seger, jag mig önskar,
Den, att här vid dina fötter
Be om tillgift. Der jag lägger
Ned det svärd, som har så mångas
Fruktan varit.

CURCIO.

O! Eusebio,

Tro ej, att jag vill begagna
Mig deraf för att dig döda.
Se! här har du mitt. (Afsides.) Så undgår
Faran jag att döda honom.
(Högt.)
Kom och tag med mig ett liftag.

(De brottas.)

EUSEBIO.

Jag vet ej hvad du öfvar
För makt på hjertat, som du så bedöfvar,
Att det i trots af vrede, hat som ryter,
I heta tårar fram i ögat bryter,
Att sjelf jag ville gifva
Mig döden, att du måtte hämnad blifva.
Så hämnas då, jag ger mig,
Vid dina fötter liggande du ser mig.

CURCIO.

En ädlings svärd, om ock han skymfad ser sig,
Ej med dens blod sig fläcka vill, som ger sig,
Ty den, sin seger vill med blod befläcka,
Den skall ej heller långt sin ära sträcka.

Röster
(bakom skådeplatsen).

Här äro de.

CURCIO.

Mitt folk i seger drager
Att söka mig, och ditt till flykten tager,
En öfvergifven skara.
Ditt lif jag önskar spara;
Gå, göm dig, ty förgäfves
Jag skulle med försvar dig tjena

Emot en hop, hvars barm af hämndlust häfves,
Och ej ditt lif du värja kan allena.

EUSEBIO.

Jag flyr för ingen annan,
Änskönt för dig jag böjt den stolta pannan,
Ty får min hand om detta svärd sig knyta,
Skall mod, fast det mot dig mig synes fela,
Mig mot ditt folk ej tryta.

Tionde Uppträdet.

OCTAVIO, GIL, BRAS med bönder. — De förre.

OCTAVIO.

Från dalens djup till klippans brant, den stela,
De alla fått till slut med lifvet plikta;
Eusebio ensam lyckats kosan rikta
Till annan nejd och fly, ty han försvunnen....

EUSEBIO.

Håll! feg blef aldrig än Eusebio funnen.

Alla.

Eusebio här? Då må han döden lida.

EUSEBIO.

Ja! kommen, bönder!

CURCIO.

Håll, Octavio, bida!

OCTAVIO.

Hur? Du som skulle lifva
Vår hämnd, du önskar nu att uppskof gifva?

BRAS.

En sådan man du ditt försvar vill skänka,
Som fått ditt hus i blod och smälek dränka.

GIL.

Och som med strid och fejder
Har vågat ödelägga dessa nejder,
Som ej melon i byn, ej mö, ej maka
Har lemnat, den han icke velat smaka,
Och som så många dödat,
Kan honom du försvara?

OCTAVIO.

Hvad säger du? Hvad vill du? Dig förklara!

CURCIO.

O! hören mig! Skall det ej mer oss tjena,
Att föra honom fången till Siena?
Eusebio, gif dig; jag dig svär och lofvar
Som adelsman, att fast jag part bör vara,
Jag skall som advokat dig dock försvara.

EUSEBIO.

Till Curcio kan jag ge mig, ej till domarn;
Det förra vördnad tyder,
Det sednare, att jag af fruktan lyder.

OCTAVIO.

Död åt Eusebio.

CURCIO.

Hören .....

OCTAVIO.

Om du skänker
Åt honom skydd, ditt fosterland du kränker.

CURCIO.

Jag kränka landet? Då man mig kan smäda
Så gräsligt, måste jag, förlåt Eusebio,
Den förste vara att din död bereda.

EUSEBIO.

Gå undan, Herre, gack ur vägen,
Att ej din blick må göra mig förlägen,
Ty då jag skådar dig, din bild, den rena,
Ditt folk till sköld skall utan tvifvel tjena.

(Alla, utom Curcio, aflägsna sig, kämpande med Eusebio.)

CURCIO.

Han ansätts hårdt. O! hade jag förmåga,
Att nu ditt lif försvara,
Hur gerna ville jag mitt eget våga!
Bland bergen han försvunnit,
På tusen ställen sårad;
Nu har han undan ned i dalen hunnit.
Jag skyndar dit i spåren;
Det blod, som der ses välla,
Som ropar till mig ur de djupa såren,
I mitt det har sin källa;
Ett blod, som mitt ej rörde,
Till mig ej ropade, ej jag det hörde.

(Går.)

Elfte Uppträdet.

EUSEBIO
(störtande utför klipporna).

När jag branten blodbestänker,
Der jag halfdöd slungas ner,
Marken jag mig fattas ser,
Som i döden fäste skänker.
Men om jag min skuld betänker,
Ej mig bryr, se'n sans jag fått,
Att mitt lif förloradt gått,
Men det min förtviflan väcker,
Att kanske ett lif ej räcker
Att försona mina brott.
Att sin hämnd de måtte nå,
De ånyo mig förfölja,
Och då jag mig ej kan dölja,
Döden vill jag ge och få.
Bättre vore dock att gå
Att af himlen nåd begära,
Men der ser jag korset nära,
Som skall bli mitt enda stöd;
De mig gifva timlig död,
Det skall evigt lif beskära.
Träd, som bär den enda sanna
Frukt, som bota kan det qval,
Äplet gaf, som Eva stal,
Menskoöknens rätta manna,
Båge du, som ljus sågs stanna
Öfver syndens djupa haf
Och oss fridens tecken gaf,

Ranka du med yppig drufva,
Davidsharpa ny, du ljufva,
Du, den andre Moses' staf,
Må en syndare du skona,
Må för rätt jag få din nåd,
Ty det var ju Herrens råd,
Att på dig min skuld försona.
Du mig tacke för din krona;
Gud för mig allena dött,
Om mig ensam verlden fött,
Derför, Kors, du tillhör mig;
Om ej jag gått syndens stig,
Hade Gud på dig ej blödt.
Ständigt hördes jag dig be
Andaktsfullt och innerligt,
Att jag icke utan bikt
En gång måtte döden se.
Ej den förste röfvare
Vore jag, som anförtrodde
Sig åt Gud på dig, och grodde
Tron hos två, ej bör den sista
Af de två den nåden mista,
Som på dig, o! Kors, berodde.
När, Lisardo, jag min hand
Till ett dödshugg kunnat rikta,
Tid jag skänkte dig att bikta,
Innan än till dödens land
Löstes jordelifvets band. —
Ack! nu mins jag till min tröst
Gubben der med träffadt bröst;
Hjelp jag väntar af er båda.

Se! Lisardo, se! min våda,
Hör! Alberto, hör! min röst.

Tolfte Uppträdet.

CURCIO. -- EUSEBIO.

CURCIO.

Hitåt! Här I honom sen!

EUSEBIO.

Om I kommen att mig döda,
Skall det kosta ringa möda,
Ta ett lif, som flyktar re'n.

CURCIO.

Det beveka kan en sten
Allt det blod, från honom flutit.
(Till Eusebio.)
Gif det svärd, din hand omslutit.

EUSEBIO.

Och till hvem?

CURCIO.

Till Curcio.

EUSEBIO.

Tag!
(Lemnar honom svärdet.)
Vid din fot om tillgift jag
Ber för hvad jag mig förbrutit
Mot dig fordom. Mer förmår

Jag ej säga, ty min anda
Börjar med mitt blod sig blanda,
Flyktande utur mitt sår
Till min skräck.

CURCIO.

Jag häpen står.
Kan din själ då ej förbida
Menskohjelp?

EUSEBIO.

Ack, Herre, vida
Bättre är det, om hon from
Bidar himmelsk läkedom.

CURCIO.

Hvar är såret?

EUSEBIO.

I min sida.

CURCIO.

Låt mig handen dit få sträcka,
Känna, om än hjertat klappar.
Ve mig, ve! Mitt mod jag tappar.
(Betraktar såret och blir varse korset, som Eusebio bär tecknadt på bröstet.)
Hvilket gudomskors ses täcka
Väl din barm och mig förskräcka,
Då mitt minne rörs deraf?

EUSEBIO.

Denna vapensköld mig gaf
Detta kors, der jag såg ljuset.
Mer jag ej om fadershuset

Känner ännu vid min graf.
Den som jag som far bort prisa
Mig ej vagga ens bestod,
Viss att ondskefull, ej god,
Jag en gång mig skulle visa.
Här jag föddes.

CURCIO.

Qval och lisa
Här mitt hjerta pröfva fått,
Nöd och lust i samma mått,
Blidt och oblidt ödes ränker.
O! min son, det smärta skänker
Att dig se, ej sällhet blott.
Ja, min son du är, det vinner
Af så många tecken stöd,
Att med rätta vid din död
Mig en djup förtviflan hinner.
Hvad mitt hjerta anat, finner
Jag bekräftadt af ditt tal.
Här din mor i denna dal
Lemnat dig, der jag dig funnit;
Der min synd som hetast brunnit,
Der mig träffar straffets qval.
Tecken, som ej kunna svika,
Detta ställe tydligt bär.
Dock hvad mer mig nödigt är,
Än det kors, hvars frälsningsrika
Tecken Julia bär tillika?
Underbart intill det sista,
Herren låtit så er rista
I en afsigt klar omsider.

EUSEBIO.

Fader! O! farväl! Det lider!
Ty mitt öga börjar brista,
Grafvens slöja mig betäcka.
Anda fattas re'n mitt bröst
Att dig svara med min röst,
Styrka att dig handen räcka,
Att din kärlek återväcka.
Dödsqval mina pulsar stäcka,
Döden nu sitt intåg gör. —
Kom, Alberto!

CURCIO.

När han dör,
Den jag hatat, jag begråter.

EUSEBIO.

Kom Alberto!

CURCIO.

Gud mig låter
Straffas grymt!

EUSEBIO.

Alberto, hör!
(Ger upp andan.)

CURCIO.

För höjden af hans smärta
Re'n brustit har hans hjerta.
På er jag hämnd vill taga,
I gråa hår.
(Sliter af sig håret.)

Trettonde Uppträdet.

BRAS och straxt derpå OCTAVIO. — CURCIO, EUSEBIO död.

BRAS.

Det fåfängt är att klaga.
Svek dig väl förr i obeständig lycka
Ditt mod?

CURCIO.

Den förr ej synts så tung mig trycka
Som den jag nu får känna.
Må med mitt qval, min plåga
Jag detta berg förbränna,
Ty mina suckar äro eld och låga.
O! grymma stjerna, som mitt öde leder,
O! bittra smärta.

(Octavio kommer.)

OCTAVIO.

Nu sig ödet reder
Att pröfva med de olycksfall, dig jaga,
Hur mycket menskligt hjerta kan fördraga.
Jag sjelf blir stum, af smärta öfvervunnen.

CURCIO.

Hvad är det då?

OCTAVIO.

Jo, Julia är försvunnen.

CURCIO.

Säg! vore tanken sjelf i stånd att rymma

Så outsägligt stora qval, så grymma,
Som det, du mig bebådat,
Mer fasansfullt, än det, min aning skådat?
Se! detta lik, det stela,
Det är min son, som lifvets krafter feia.
Säg, vore icke ett af dessa öden
Tillräckligt ensamt för att ge mig döden?
Gif tålamod, o! himmel,
Om ej, så tag då lifvet,
Som är till spillo gifvet,
Se'n sådan smärta öfvervann det.

Fjortonde Uppträdet.

GIL, TIRSO, bönder. — De förre.

GIL.

Hör, Herre!

CURCIO.

Än en jobspost?

GIL.

Röfvarbandet,
Som du på flykten slagit,
Vändt om, och mod ånyo till sig tagit.
En satans karl de följa,
Som ock för dem ses namn och anlet dölja.

CURCIO.

Se'n smärtans drägg jag fått i botten tömma,
De största qval mig tyckas sötma gömma.

Må man Eusebii lik åt sidan bära,
Till dess att jag det jorda må med ära,
Om skickelsen mig vill den nåden skänka.

TIRSO.

I helig jord hur djerfs du honom sänka
I kyrkogårdens sköte,
Då bannlyst han har döden gått till möte?

BRAS.

För den, som så stört freden,
En värdig kyrkogård är öde heden.

CURCIO.

O! bondesjäl, du låga,
Hur kan så långt din hämnd du sträcka våga,
Att för den skymf, du lider,
Du sjelfva dödens trösklar öfverskrider.

(Går bort gråtande.)

BRAS.

En sådan man är mogen
Att få till graf de vilda djur i skogen.

En annan.

Mig skulle bäst det tyckas,
Att kroppen, kastad utför klippan, styckas.

TIRSO.

Nej, låt oss den bereda
En landtlig vård emellan dessa grenar,

(Betäckor Eusebii lik med grenar.)

Ty redan breder natten
Sin dystra svepning öfver land och vatten.
Du må på berget, Gil, hos honom dröja,

Att med din röst för oss du måtte röja,
Om någon låter se sig
Af dem, som flytt.

GIL.

De lugna bort bege sig!
Eusebii lik de gömma
Och låta mig allena här få drömma.
Eusebio! Herre! mins, att du mig känner
Och att en gång vi voro såta vänner.
Men hvad? Jag tusen menskor se mig tycker,
I fall min längtan ej min syn förrycker.

Femtonde Uppträdet.

ALBERTO. — GIL, EUSEBIO död.

ALBERTO.

Återkommande från Rom,
Jag i nattens stumma dunkel
Än en gång bland dessa berg
Har förlorat rätta vägen.
Här är stället, der Eusebio
Lifvet skänkte mig en gång,
Och jag fruktar än att faror
Hota mig från röfvarbandet.

EUSEBIO.

Hör Alberto!

ALBERTO.

Hvilken stämma,

Suckande mitt namn i natten,
Har mitt häpnà öra träffat?

EUSEBIO.

Hör Alberto!

ALBERTO.

Åter nämner
Den mitt namn. Mig tycks, att hitåt
Jag den hörde. Jag vill söka
Reda på den.

GIL.

Herre Gud!
Det ju är Eusebii stämma.
Jag är halfdöd re'n af fruktan.

EUSEBIO.

Hör Alberto!

ALBERTO.

Närm're hörs den.
Stämma du, som genom vinden
Ilar snabb att hit mig kalla,
Säg ditt namn?

EUSEBIO.

Jag är Eusebio.
Kom, Alberto, hit till stället,
Der man nyss har mig begrafvit;
Kom och lyfta dessa grenar.
Frukta icke.

ALBERTO.

Jag ej fruktar.

GIL.

Men väl jag.

ALBERTO
(tar bort grenarne från Eusebii lik).

Nu är du frigjord.
Säg mig nu i Herrans namn,
Hvad du vill?

EUSEBIO.

Min tro på honom
Kallat dig, Alberto, hit,
Att min bikt du måtte höra,
Innan jag i döden somnar.
Re'n en stund jag varit död,
Och, från lifvets ande frigjord,
Stelnad min lekamen låg,
Men den grymma döden hade
Endast mig dess bruk beröfvat,
Men ej åtskiljt själ och kropp.
(Reser sig upp.)
Följ, Alberto, mig, der jag
Mina synder dig må bikta;
De i antal öfverträffa
Hafvets sand och dagens solgrand.
Sådan nåd mig himlen visar
Derför att jag vördat korset.

ALBERTO.

All den bot, som jag har öfvat
I min lefnad, dig jag skänker,

Att den dina många synder
Måtte tjena till försoning.

(Eusebio och Alberto gå.)

GIL.

Se! vid Gud! der går han sjelf!
Och att det må riktigt synas,
Solen sina strålar höjer.
Det vill verlden jag förkunna.

Sextonde Uppträdet.

JULIA, röfvare; sedan CURCIO och bönder. — GIL.

JULIA.

Nu då segren sorglöst slutit
Dem i sömnens hulda armar,
Är det läglig tid för oss
Att dem plötsligt öfverfalla.

En röfvare.

Vill du deras väg besätta,
Bästa stället här du finner,
Ty de komma här förbi.

(Curcio kommer med bönder.)

CURCIO.

I de qval, som mig förkrossa,
Vet jag, att jag är odödlig,
Då mig smärtan ej har dödat.

GIL.

Folk det hvimlar öfverallt;

Må min röst då här förkunna
Det märkvärdigaste, största
Under verlden nå'nsin sett.
Ur sin graf, der han var jordad,
Reste sig Eusebio upp,
Kallande en prest att bikta.
Men hvi står jag och berättar
Hvad I sjelfve kunnen se?
Skåden, hur han ber med andakt
Der på sina knän vid korset.

CURCIO.

Gud allsmäktig! O! min son.
Hur förvånande är detta!

JULIA.

Såg man nå'nsin större under?

CURCIO.

Och så snart den fromme gamle
Hans förlåtelse förkunnat,
Han för andra gången död
Faller ned invid hans fötter.

Sjuttonde Uppträdet.

ALBERTO. — De förre.

ALBERTO.

Bland så många Herrans under
Månde hela verlden höra
Här det största bland dem alla;

Högt min stämma det förkunne.
Se'n Eusebio hade dött,
Gud hans ande lät barmhertig
Stanna qvar i hans lekamen,
Tills han biktat sina synder;
Ty hos Herren sådan makt
Äger vördnaden för korset.

CURCIO.

O! min son, mitt hjertas son!
Icke kan jag osäll kalla
Den, som vid sin bråda död
Sådan himmelsk ära vunnit.
Måtte Julia så få känna
Sina synder.

JULIA.

Gud mig hjelpe!
Hvad är det, jag här får höra?
Hvilket under? Jag är den,
Som Eusebii kärlek åtrår,
Och är dock Eusebii syster?
Må min fader då få veta
Och må alla här förnimma
Mina stora brott. Jag sjelf,
Full af rysning, dem förkunnar,
Alla lefvande mig höre:
Jag är Julia, bland alla
Synderskor på jorden uslast;
Så offentlig som min synd
Vare också nu min ånger.
Ödmjukt jag om tillgift ber

Verlden för ett styggt exempel,
Herren för min syndalefnad.

CURCIO.

O! du syndens högsta fasa!
Jag med egna händer vill
Döda dig, på det att gräslig,
Som ditt lif, din död må bli.

JULIA.

Gudomskors! må du mig skydda,
Ty jag gifver dig mitt ord
Att till klostret återvända,
För att der min skuld försona.

(Då Curcio vill stöta ned henne, omfamnar hon korset, som står på Eusebii graf, och försvinner.)

ALBERTO.

Herrligt under!

CURCIO.

Och med detta
Sällsamt underbara slut
Har författarn också lyckligt
Ändat *Vördnaden för Korset.*

YB 52

U.C. BERKELEY LIBRARIES

C024199373

907208

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

På ESAIAS EDQUISTS förlag hafva följande till julgåfvor passande arbeten utkommit:

Anna A.:	En Bukett	pris		80	öre.
„	En Ny Bukett	„		80	„
Björnstjerne Björnson:	Maria Stuart i Skottland (med författarens porträtt)	„	1 rdr	50	„
Geffroy:	Gustaf III och Franska Hofvet	„	3 „	25	„
Josephson:	Zion, årg. 1867 och 1868, i ett band	„	8 „		
Milton:	Det Förlorade och det Återvunna Paradiset, öfvers. af V. E. Öman, ... häftad	„	6 „		
„	inbunden utan guldsnitt	„	7 „	50	„
„	„ med guldsnitt	„	8 „	25	„
Moore:	Irländska Melodier, öfvers. af C. R. Nyblom	„	2 „		
„	Lalla Rookh, öfvers. af A. Arnell . . . . . häftad	„	2 „	50	„
„	„ bunden	„	3 „		
„	Änglarnes Kärleksöden, öfvers. af C. J. Fahlcrantz	„		75	„
Munch:	Jesu Bild, öfvers. af N. L—k.	„	1 „		
Måns Månson:	Upsalasångarnes Pariserfärd (med 8 porträtter)	„	2 „		
Miss Mulock:	En Qvinnas tankar rörande Qvinnan, häftad	„	1 „	50	„
„	bunden	„	2 „	25	„
Oosterzee:	Schiller och Goethe, öfvers. af C. L. H. Forslind (med en stålgravyr, föreställande Schiller-Goethe-statyen i Weimar)	„	1 „	50	„
Lotten von Kræmer:	Ackorder, häft.	„	1 „	50	„
	elegant inb.	„	2 „	50	„